

Valtiotieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto

**SOSIAALINEN TULOSRAHOITUS
HYVINVOINTIYHTEISKUNNAN UUDISTAMISEN VÄLINEENÄ
SUOMESSA**

Pekka Pennanen

AKATEEMINEN VÄITÖSKIRJA

Esitetään Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi Porthanian PII -salissa,
perjantaina 14. elokuuta 2020 klo 14.

Helsinki 2020

Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja 150 (2020)

Tutkimuksen ohjaajat

Heikki Hiilamo

Professori

Valtiotieteellinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Jyri Liukko

Erikoistutkija

Eläketurvakeskus

Anu Katainen

Yliopistonlehtori

Valtiotieteellinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Esitarkastajat

Liina-Kaisa Tynkkynen

Apulaisprofessori

Tampereen yliopisto

Jorma Niemelä

Dosentti

Jyväskylän yliopisto

Vastaväittäjä

Juho Saari

Professori

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Tampereen yliopisto

© Pekka Pennanen

The Faculty of Social Sciences uses the Urkund system (plagiarism recognition) to examine all doctoral dissertations.

ISSN 2343-273X (painettu)

ISSN 2343-2748 (verkkojulkaisu)

ISBN 978-951-51-3454-7 (pdf)

ISBN 978-951-51-3453-0 (nid)

Unigrafia 2020

TIIVISTELMÄ

Tutkimus tarkastelee tulosperusteista rahoitus sopimusta (Social Impact Bond, SIB) osana suomalaisten hyvinvointipalveluiden organisointia. Tässä tutkimuksessa mallista käytetään termiä sosiaalinen tulosrahoitus. Sosiaalisen tulosrahoituksen mallissa hyvinvointia, vaikuttavuutta ja parempia palveluita tavoitellaan julkisen ja yksityisen sektorin uudella tavalla, tulosten ostamista ja toiminnan tehokkuutta, painottamalla yhteistyöllä. Hankkeiden taloudellinen riski on sijoittajilla. Isosta-Britanniasta vuonna 2007 lähtöisin oleva malli on vuodesta 2015 ollut kokeiluluontoinen osa suomalaisten hyvinvointipalveluiden organisointia. Vuoden 2019 loppuun mennessä oli aloitettu neljä sosiaalisen tulosrahoituksen hanketta ja suunnitteilla oli kolme hanketta. Sosiaalinen tulosrahoitus on eräs vaikuttavuusinvestoinnin instrumentti. Vaikuttavuusinvestointi on kattokäsite sellaiselle sijoittamiselle, jossa tavoitellaan sekä sosiaalista hyvää että yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tutkimuskysymyksenä ovat: 1) miten sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa vuosina 2012–2018, 2) mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen kytkeytyy sekä 3) mitä uutta sosiaalinen tulosrahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen.

Tutkimuksen viitekehys koostuu Fraserin ja kumppaneiden (2016) esittelemästä kolmesta sosiaalisen tulosrahoituksen narratiivista, joista ensimmäinen on julkisen sektorin uudistaminen tehokkaammaksi sosiaalisen tulosrahoituksen avulla. Toinen narratiivi on yksityisen rahoitussektorin muokkaaminen ja uudistuminen, jossa sosiaalinen tulosrahoitus voi muuttaa sijoitusmarkkinoiden lähestymistapoja. Kolmas narratiivi varoittaa sosiaalisen tulosrahoituksen riskeistä. Toisena keskeisenä viitekehysnä tutkimuksessa on uuteen julkisjohtamiseen (New Public Management, NPM) liittyvä keskustelu. NPM-ajattelussa julkinen sektori on yksityistä sektoria tehottomampi, joten sen osaksi täytyy tuoda yksityisen sektorin soveltamia toimenpiteitä. Kolmas teoreettinen lähestymiskulma rakentuu harvinaisen hetken käsitteen ympärille. Harvinainen hetki kuvaa tilannetta, joka muuttaa nopeasti sosiaalipolitiikan suuntaa.

Aineistona tutkimuksessa on keskeisimpien suomalaisten sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoiden puolistrukturoidut haastattelut vuodelta 2017 (N=14) ja mallin soveltamiseen osallistuneiden asiantuntijoiden puolistrukturoidut lisähaastattelut vuodelta 2019 (N=7), yhteensä 21 haastattelua. Lisäksi aineistona on tutkimusaihetta käsitteleviä valtiopäiväasiakirjoja vuosilta 2013–2018 (N=69). Tutkimuksen metodi kysymyksen yksi osalta on aineiston temaattinen tarkastelu hyvinvointivaltion muutosta kuvaavan harvinaisen hetken käsitteen avulla ja kysymysten kaksi ja kolme osalta aineiston temaattinen tarkastelu Fraserin ym. (2016) esittelemien narratiivien pohjalta. Tutkimus koostuu kolmesta tieteellisestä artikkelista ja yhteenvetoluvusta.

Tutkimuksen keskeinen tulos on, että sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönotto eteni vuosina 2012–2014 Suomessa avainhenkilötasolla. Institutionaalisista toimijoista mallia edisti

aktiivisimmin Sitra, jolla on pitkä kokemus riskirahoittajana toimimisesta. Vuoden 2015 pakolaiskriisin myötä oikeus- ja työministeri Jari Lindström kiinnostui mallin soveltamisesta maahanmuuttajien kotouttamiskeinona ja loi painetta työ- ja elinkeinoministeriöön sosiaalista tulosrahoitusta soveltavan Koto-hankkeen aloittamiseksi. Vuonna 2018 Juha Sipilän hallitus asettui mallin soveltamisen taakse hallituksen esityksessä, jossa se kannatti sosiaalisen tulosrahoituksen Koto-hanketta maahanmuuttajien kotouttamisessa, joten malli sai poliittisen tuen.

Sosiaalisen tulosrahoituksen tavoitteita Suomessa ovat yhteiskunnallisten ongelmien ennaltaehkäisy, paremmat ja räätälöidyt hyvinvointipalvelut, julkisen budjettivajeen pienentyminen sekä palveluiden tehokkuus ja tuottavuus. Mallin riskejä ovat tulostittareiden kehittämisen vaikeus, mahdolliset polarisaatiovaikutukset, monimutkaisuus, hankehallinnoijan liiketaloutta korostavat intressit ja projektien epäonnistuminen siten, että sijoittajat menettävät hankkeessa rahansa. Tällöin uusiin hankkeisiin voi olla vaikea löytää sijoittajia. Sijoittajien painoarvo hyvinvointihankkeissa kasvaa sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamisen myötä, koska aiemmin sijoittajat eivät ole tässä määrin rahoittaneet hyvinvointipalveluita. Sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen liittyy pyrkimys julkisen sektorin systeemisestä muutoksesta. Tämän muutoksen tavoitteena on, että sosiaalisen tulosrahoituksen toimintalogiikka – mittarointi, tehokkuus ja tulosten ostaminen – tulee nykyistä vahvemmin osaksi julkisen sektorin toimintamallia. Sosiaalisen tulosrahoituksen pidemmän aikavälin vaikutuksista ei ole vielä tietoa.

Avainsanat: vaikuttavuusinvestoiminen, sosiaalinen tulosrahoitus, systeminen muutos, sijoittajat, hyvinvointipalvelut, mittaaminen, tulosten ostaminen

ABSTRACT

This study examines social impact bonds (SIB) as part of the organisation of wellbeing services in Finland. The social impact bond model aims at creating wellbeing, impacts and improved services through new collaboration between the public and private sector with an emphasis on the acquisition of results and efficiency of operations. Investors take the financial risk for the projects. The model, which was launched in the United Kingdom in 2007, has been experimented within the context of organising wellbeing services in Finland since 2015. By the end of 2019, four social impact bond projects had been started and three further projects were in the planning stage. The social impact bond is one of the instruments used in impact investing. Impact investing is an umbrella term for investments that aim at producing positive social outcomes and societal impacts. The research questions were as follows: 1) how was the implementation of social impact bonds promoted in Finland in the period 2012–2018, 2) which objectives and risks are linked to the application of social impact bonds, and 3) how do social impact bonds renew the organisation of the current wellbeing services?

The research frame consists of the three social impact bond narratives presented by Fraser et al. (2016), the first of which involves reforming the public sector by improving its efficiency through a social impact bond. The second narrative involves adjusting and reforming the financial sector, potentially changing the approaches used in the investment market through social impact bonds. The third narrative is a cautionary narrative against the risks of social impact bonds. The second key frame of reference in this study consists of discussion concerning new public management (NPM). The NPM approach perceives public sector as less efficient than private sector, as a result of which the measures used in the private sector must be incorporated into the former. The third theoretical viewpoint is built on the concept of a rare moment. A rare moment is a situation that rapidly shifts the direction of social policy.

The data of this study consist of semi-structured interviews of Finland's main social impact bond specialists conducted in 2017 (N=14) and semi-structured additional interviews of specialists participating in applying the model carried out in 2019 (N=7), in a total of 21 interviews. The data also include parliamentary documents on the topic of research from 2013–2018 (N=69). The research method used for the first research question is thematic data analysis using the concept of a rare moment describing change in the welfare state. Questions two and three were explored through thematic analysis based on the narratives presented by Fraser et al. (2016). The study comprises three scientific articles and a summary section.

The main finding of this study is that the implementation of social impact bonds progressed at the level of key persons in the period 2012–2014. Of all institutional agents, the model was most actively promoted by Sitra, which has long experience in acting as a risk investor. As a result of the refugee crisis of 2015, Minister of Justice and Employment Jari Lindström became interested in applying the model in integrating immigrants and put pressure on the Ministry of Economic Affairs and Employment to launch the KOTO project that applies SIBs. In 2018, Prime Minister Juha Sipilä's Government backed up the application of the model in a

government proposal in favour of the KOTO project for social impact bonds in the integration of immigrants, providing the model with political support.

The goals of social impact bonds in Finland include the prevention of societal problems, improved and tailored wellbeing services, reduction of general government budget deficit, and the efficiency and profitability of services. The risks of the model include the difficulty in developing output indicators, possible polarisation effects, complexity, project managers' personal interests emphasising business, and failed projects resulting in monetary loss for investors. As a result, finding investors for new projects may be difficult. As a result of the application of social impact bonds, wellbeing projects will put more emphasis on investors, as wellbeing services have not previously been financed by investors to this extent. The application of social impact bonds is concerned with an aim of creating a systemic change in the public sector. The purpose of this change is to increasingly incorporate the operating logic of social impact bonds, including the use of indicators, efficiency and the acquisition of results, into the operating model of the public sector. No information is yet available on the long-term effects of social impact bonds.

Keywords: impact investing, social impact bond, systemic change, investors, wellbeing services, measurement, acquisition of results

ALKUSANAT JA KIITOKSET

Kiinnostukseni vaikuttavuusinvestoimista – ja etenkin sosiaalista tulorahoitusta kohtaan – sai alkunsa lukemastani aikakauslehtikirjoituksesta vuonna 2016. Olin tuolloin aloittelemassa väitöstutkimusta eliittiryhmien kulttuurimausta. Uusi teema vei kuitenkin nopeasti mielenkiintoni, joten kulttuurimaun luotaaminen väistyi. Yliopistonlehtori Ullamaija Seppälän ja professori Heikki Hiilamon ystävällisellä avustuksella vaihdoin tutkimusteemani, ja uuden tutkimusaiheen kartoittaminen alkoi vuonna 2017. Markkinateemat ovat kiehtoneet minua jo pitkään. Parikymppisenä luin talousuutisia tarkkaan ja tutkin pörssiyritysten osakekursseja. Yhteiskuntapolitiikan maisteriopinnoissa kiinnostusta herätti hyvinvointipalveluiden kustannukset ja hyöty. Yhteiskuntapolitiikan pro gradu -tutkielmassani tutkin nuorten osakesijoittajamiesten pääomarakenteita sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen pääoman avulla, joten talusteemat olivat läsnä myös gradussani. Pro gradussani distinktioteoria muodosti valmiin taustakehikon, mutta tässä tutkimuksessa tutkimuskohteen sijoittaminen tiettyyn teoreettiseen keskusteluun vei tutkimustyön alkuvaiheessa runsaasti aikaa.

Ajallisesti tutkimuksen kirjoittaminen osuu siihen hetkeen, kun sosiaalista tulorahoitusta alettiin soveltaa projektiluontoisesti suomalaisten hyvinvointipalveluiden organisoimisessa. Tutkimukseni aikana olen saanut runsaasti kannustusta, palautetta ja tukea eri ihmisiltä. Haluan kiittää Ullamaija Seppälää keskusteluista, joiden kannustamana aloitin väitöskirjan kirjoittamisen. Ohjaajiani professori Heikki Hiilamo, erikoistutkija Jyri Liukkoa ja yliopistonlehtori Anu Kataista kiitän tuesta ja hyvästä ohjauksesta. Professori Anu Kantolaa kiitän neuvoista ja siitä, että sain työskennellä Kantolan tutkimusprojektissa vuoden 2017 loppuun samanaikaisesti oman väitöstutkimukseni ohella. Projektissa sain arvokasta haastattelukokemusta väitöstutkimukseeni, koska haastattelin Kantolan hankkeessa 49 Suomen vaurainta ihmistä. Väitöstutkimuksen aikana olen käynyt yhteiskuntapolitiikan jatko-opintoseminaarissa, jota vetivät Ullamaija Seppälä, Heikki Hiilamo ja professori Anne Kouvonen. Seminaarikeskustelut auttoivat tutkimusartikkelien kirjoittamisessa ja veivät tutkimusta konkreettisesti eteenpäin. Kiitoksen osatutkimusten englanninkielisten abstraktien oikoluennasta ansaitsee väitöskirjatutkija Marguerite Beattie Helsingin yliopistosta. Haluan kiittää haastattelemani asiantuntijoita, koska ilman teidän haastattelupanosta tutkimukseni ei olisi ollut tässä muodossa mahdollinen. Erityisesti kiitän Mika Pyykköä, koska tutkimuksen alkuvaiheessa kävin hänen kanssaan keskusteluja tutkimukseni teemasta ja hän opasti minua eteenpäin aiheessa. Tutkimukseni esitarkastajia, dosentti Jorma Niemelää ja apulaisprofessori Liina-Kaisa Tynkkystä, kiitän tarkentavista huomioista ja rakentavista korjausehdotuksista.

Tutkimuksen loppuvaiheessa, syyskuussa 2019, minulla oli mahdollisuus lähteä tutkijavierailulle Uuteen-Seelantiin, Aucklandin yliopistoon. Tästä mahdollisuudesta kiitän ohjaajaani Heikki Hiilamo, joka suositteli minulle tätä vaihtoehtoa. Erityiskiitoksen tutkijavierailun onnistumisesta haluan osoittaa Aucklandin yliopiston sosiologian

apulaisprofessori Louise Humpagelle ja apulaisprofessori Campbell Jonesille, jotka auttoivat tutkimusvierailun järjestämisessä. Tutkimusta ei olisi syntynyt ilman taloudellista tukea, josta kiitän Eino Jutikkalan rahastoa, Sitraa ja Helsingin yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellistä tutkijakoulua. Vanhempiani, Eilaa ja Eeroa, haluan kiittää kaikesta tuesta. Ystävät ja kollegat ovat kannustaneet ja myötäeläneet kanssani tutkimusprosessin aikana. Kiitos Juho Partanen, Antti Kääriälä, Karoliina Isoaho, Suvi-Maaria Tepora-Niemi, Päivi Mäntyneva, Jonas Sjöblom, Markus Kröger, Joonas Koivukoski, Matias Mononen, Jukka Vehosmaa, David Bruner, Gretchen Bruner, Noora Yukich, Jason Yukich ja monet muut.

Rakasta Lotta kiitän siitä, että elämä kanssasi on kokonaisvaltaista ja riemukasta. Olet kannustanut minua ja uskonut osaamiseeni juuri niillä hetkillä, kun olen väitösprosessissa tukea eniten tarvinnut.

Olen teistä kaikista läheisistä iloinen ja kiitollinen.

Aucklandissa tammikuussa 2020

Pekka Pennanen

Sisällys

I YHTEENVETO

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	5
ALKUSANAT JA KIITOKSET	7
ALKUPERÄISET JULKAISUT	10
1 JOHDANTO	11
2 HYVINVOINTIVALTION MUUTOS	14
2.1 Hyvinvointivaltion muutosmallit	14
2.2 Harvinainen hetki ja hyvinvointivaltio	15
2.3 Uusi julkisjohtaminen	16
3 SOSIAALINEN TULOSRAHOITUS JA VAIKUTTAVUUSINVESTOIMINEN	18
3.1 Sosiaalisen tulosrahoituksen tausta	19
3.2 Narratiivinen lähestymiskulma sosiaaliseen tulosrahoitukseen	23
3.2.1 Julkisen sektorin uudistamisnarratiivi	26
3.2.2 Yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiivi	27
3.2.3 Varoittava narratiivi	29
3.3 Sosiaalinen tulosrahoitus tuoreemmassa tutkimuksessa	31
3.3.1 Uuden teeman monipuolinen tutkimuskenttä	36
3.4 Sosiaalinen tulosrahoitus innovaationa	38
3.4.1 Sosiaali- ja terveyssektorin innovaatiot	40
3.5 Sosiaalisen tulosrahoituksen projektit Suomessa	41
4 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	44
4.1 Aineisto ja analyysi	44
4.2 Tutkimuskysymykset	46
5 TULOKSET	48
5.1 Sattuman kautta kohti systeemistä muutosta?	48
5.2 Sijoittajat hyvinvointipalveluita rahoittamassa	53
6 DISKUSSIO	55
6.1 Tutkimusprosessin kriittinen arviointi	57
6.2 Tutkimuksen merkitys	60
7 LOPUKSI	62
KIRJALLISUUS	64
LIITTEET	81
TUTKIMUSARTIKKELIT	91

ALKUPERÄISET JULKAISUT

- I Pennanen, Pekka. 2020. Sattumaa vai suunnittelua? Asiantuntijat sosiaalista tulosrahoitusta edistämässä. Janus, lähetetty arvioitavaksi.
- II Pennanen, Pekka & Liukko, Jyri. 2019. Sosiaalipolitiikan järjestäminen muuttuvassa hyvinvointivaltiossa: tarkastelussa tulospohjainen rahoitusmalli. Janus 27 (2), 127–143.
- III Pennanen, Pekka. 2019. Sijoittajat sosiaalisia ongelmia ratkaisemassa – Sosiaalisen tulosrahoituksen tavoitteet asiantuntijapuheessa. Yhteiskuntapolitiikka 84 (5–6), 516–527.

1 JOHDANTO

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on muuttunut viimeisten kymmenien vuosien aikana huomattavasti, ja hyvinvointipalveluissa on alettu soveltaa yhä enemmän markkinavetoisia vaihtoehtoja. Kilpailutus, ostopalvelut, erilaiset reformit ja yksityiset ratkaisut ovat tulleet vuosien saatossa tutuiksi. (ks. Julkunen 2001; Kiander & Lönnqvist 2002; Julkunen 2017.) 1980-luvulta alkaen sosiaalipoliittisessa ajattelussa tapahtui huomattava ajattelu- ja toimintatapojen murros, kun julkista kontrollia suosivasta ajattelutavasta siirryttiin painottamaan tehokkuutta, kilpailua ja yksityisen sektorin tarjoamia vaihtoehtoja uuden julkisjohtamisen (New Public Management, NPM) hengessä. Suomessa 1990-luvun lama johti suhteellisen nopeasti julkisen sektorin tehostamispyrkimyksiin, sosiaali- ja terveyssektorin valtionosuuksien pienentämiseen ja yksityisen sektorin soveltamien oppien käyttöönottoon julkisella sektorilla. Hallinnossa tapahtui ikään kuin murros. (Alasuutari 2004; Heiskala & Luhtakallio 2006; Yliaska 2010; Hiilamo ym. 2012, 19; Yliaska 2014.)

Muutokset hyvinvointipalveluiden järjestämisessä ovat kuitenkin 2010-luvulla menneet uuteen julkisjohtamiseen linkittyviä tehostamis- ja kilpailupyrkimyksiä pidemmälle, kun hyvinvointipalveluiden järjestämisessä on alettu soveltaa vaikuttavuusinvestoimiseen kuuluvaa Social Impact Bond -mallia. Käytän tutkimuksessani Social Impact Bond -mallista nimitystä *sosiaalinen tulosrahoitus* käännökseen tulosperusteinen rahoitus sopimus sijaan¹. Järjestelyssä yksityiset sijoittajat investoivat instrumenttiin, jolla pyritään hoitamaan tai ennaltaehkäisemään yhteiskunnallisia ongelmia. Mallia soveltamalla sosiaalisesta ongelmasta tai muusta palvelutarpeesta rakennetaan sijoittajavetoinen rahoitusinstrumentti, jota soveltamalla valittu ongelma pyritään ratkaisemaan. Suomen on esitetty olevan tällaisten hankkeiden toteutusmäärissä kansainvälisiä edelläkävijämaita (Keltanen 2018). Yleisemmin vaikuttavuusinvestoimisen markkinoiden kehityksessä Suomi sen sijaan asettuu eurooppalaiseen keskikastiin (Maduro ym. 2018, 43–44). Suomalaisia sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeita ovat muun muassa vuosina 2015–2017 käynnistynyt Tyhy-SIB, jossa tavoitellaan parempaa työhyvinvointia julkiselle sektorille sekä vuonna 2017 alkanut maahanmuuttajien parempaan työllisyyteen tähtäävä Koto-SIB (Pehkonen ym. 2019; Sitra 2019a).

Tutkimukseni pureutuu ensimmäisenä Suomessa akateemisesti sosiaaliseen tulosrahoitukseen. Päättökysymykseni on, mitä uutta sosiaalinen tulosrahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen. Hyvinvointipalveluiden organisoinnilla tarkoitan tutkimuksen kontekstissa sitä, kuinka palvelut tuotetaan, suunnitellaan, tilataan, hallinnoidaan ja rahoitetaan. Toiseksi tutkin, mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen kytkeytyy. Kolmanneksi olen kiinnostunut siitä, miten mallin käyttöönottoa edistettiin Suomessa. Näihin kysymyksiin vastaan tutkimusartikkelieni avulla. Tutkimukseni tavoite on lisätä ymmärrystä uudesta ja innovatiivisesta sijoitusinstrumentista, jota sovelletaan hyvinvointipalveluiden järjestämisessä. Tutkimuksessa tarkastelen

---

¹ Perustelen tätä valintaa tarkemmin luvussa 3.1.

sosiaalisesta tulosrahoituksesta käytävää kansainvälistä keskustelua, mallin riskejä, malliin liitettyjä odotuksia ja prosessia, jossa sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa. Akateemista tutkimusta teemasta oli etenkin tutkimustyöni alkuvaiheessa niukasti, joten tutkimusprosessin alkaessa käsissäni oli täysin uusi tutkimusteema. Tutkimukseni linkittyy hyvinvointipalveluiden muutoksen tutkimusperinteeseen. Tutkimukseni pyrkii osaltaan vastaamaan siihen kritiikkiin, jossa esitetään, etteivät yhteiskuntatieteilijät tutki poliittisia muutoksia, eivätkä tee merkittäviä tutkimuksellisia avauksia hyvinvointipalveluiden muutoksiin liittyen (ks. Eräsaari 2015, 66).

Heikentynyt syntyvyys ja alijäämäinen julkinen talous ovat lisänneet Suomessa keskustelua siitä, onko nykyistä hyvinvointipalveluiden tasoa mahdollista ylläpitää ja millaisia poliittisia päätöksiä tilanteessa tulisi tehdä (ks. Andersen 2008; Schleutker 2013; Tilastokeskus 2019). Ylipäänsä julkisen talouden rajoitteet asettavat yhä enenevässä määrin rajansa julkisille palveluille kypsään vaiheeseen ehtineissä hyvinvointivaltioissa. Käsitteenä ”kypsä hyvinvointivaltio” ilmaantui keskusteluun 1980-luvun alkupuolella (Heclo 1981; Julkunen 2006, 13; Julkunen 2017, 9). Tällä kypsällä vaiheella tarkoitetaan hyvinvointivaltion rakentamisen jälkeisiä vakiintuneita ja kattavia hyvinvointijärjestelmiä. Kypsässä vaiheessa oleva hyvinvointivaltio on tavallaan ”valmis”, mutta samalla se on erittäin riippuvainen talouden suotuisasta kehityksestä eli korkeasta työllisyydestä, kohtuullisesta talouskasvusta ja talouden vakaudesta (Julkunen 2017, 56, 69.) Suomi on kohdannut ongelmia kaikilla edellä mainituilla osa-alueilla viimeisten kymmenien vuosien aikana. Ensinnäkään Suomi ei päässyt vuoden 2008 talouskriisin jälkeiseen talouskasvuun mukaan muiden maiden tahdissa. Toisekseen työllisyysaste ei ole kehittynyt toivotusti ja kolmanneksi pienenä avotaloutena Suomi on altis maailmantalouden vaihteluille. Lisäksi sosiaalimenoissa on ollut viime vuosina kasvupainetta.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan haasteena on edellä mainittujen kysymysten lisäksi se, että ikäsidonnaiset julkiset menot kasvavat joka vuosi, vaikka poliittisesti ei tehtäisi lainkaan menolisäyksiä (ks. Kivistö 2018; Korkman 2018). Toisaalta kasvavien menojen rahoittaminen veroastetta nostamalla vaikuttaa epätodennäköiseltä. Suomen osalta on pikemminkin niin, että kasvavat eläkemaksut saattavat asettaa paineita veroasteen laskemiselle ostovoiman säilyttämiseksi. Veroasteen keventäminen voi puolestaan johtaa palveluiden heikentämiseen. (vrt. Valtiovarainministeriö 2017.) Suomalaista keskustelua onkin hallinnut yhä enemmän kestävyysvaje, koska julkiset menot ovat kasvaneet tuloja suuremmaksi. Kestävyysvaje syntyy sosiaalimenojen kansantuoteosuuden kasvusta ja huoltosuhteen heikentymisestä (ks. Vaittinen 2017; Kivistö 2018; Valtiovarainministeriö 2018). Syntyneessä tilanteessa on ilmeistä, että poliittisesti on perusteltua pohtia uusia avauksia hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi ja järjestämiseksi tavalla, joka keventää julkiseen talouteen kohdistuvia paineita. Suomessa on perinteisesti sopeutettu taloutta joko veroja korottamalla tai palveluita karsimalla (Julkunen 2017, 77). Nyt – kun muutoksia hyvinvointipalveluiden järjestämiseen ja rahoittamiseen on enemmän tai myöhemmin perusteltua tehdä palvelutason turvaamiseksi – sosiaalisen tulosrahoituksen malli voi tarjota välineitä hyvinvointipalveluiden uudelleenorganisointiin.

Seuraavaksi käyn läpi tutkimukseni teoreettisen viitekehyksen aiemman kirjallisuuden pohjalta. Luvussa 2 esittelen lyhyesti erilaisia teoreettisia lähestymiskulmia hyvinvointivaltion muuttumiseen. Tämän jälkeen pohdin muutosta harvinaisen hetken käsitteen avulla. Harvinaisen hetken käsitteen sisällöllinen avaaminen on oleellista, koska tutkimuksessani liitän sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisprosessin harvinaisen hetken ympärille. Luvun 2 viimeisessä alaluvussa esittelen uuden julkisjohtamisen (New Public Management, NPM) ja sosiaalisen tulosrahoituksen yhteyden, koska se on oleellinen osa sosiaaliseen tulosrahoitukseen liittyvää teoreettista keskustelua hyvinvointivaltion muutoksen kannalta.

Luvussa 3 esittelen tarkemmin vaikuttavuusinvestoimisen ja sosiaalisen tulosrahoituksen sekä mallin yhteyden vaikuttavuusinvestoimisen käsitteeseen. Luvun 3 seuraavissa alaluvuissa esittelen sosiaaliseen tulosrahoitukseen liitetyt kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa esiintyvät narratiivit, joiden pohjalta sosiaalista tulosrahoitusta on tarkasteltu ja mallista keskusteltu. Tässä tutkimuksessa narratiivi on vakiintunut – vaikka osin hajanainen – puhetapa sosiaalisesta tulosrahoituksesta. Ennen narratiivien tarkempaa käsittelyä esittelen Fraserin ja kumppaneiden (2016) tekemän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, johon narratiivit perustuvat. Näitä narratiiveja käytän osatutkimusteni teoreettisena runkona. Narratiivien esittelyn jälkeen käyn läpi sosiaalisesta tulosrahoituksesta tehtyä tuoreempaa tutkimusta. Tämän jälkeen luvussa 3.4 kytken sosiaalisen tulosrahoituksen innovaationäkökulmiin, koska tässä tutkimuksessa tarkastelen sosiaalista tulosrahoitusta innovaatiokeskustelun lävitse. Sen jälkeen esittelen sosiaali- ja terveyssektorin innovaatiotyyppejä ja kytken sosiaalisen tulosrahoituksen innovaatiokeskusteluun. Luvussa 3.5 esittelen suomalaiset sosiaalisen tulosrahoituksen projektit ja sosiaalisen tulosrahoituksen taustat Suomessa.

Luvussa 4 käyn läpi tutkimukseni tavoitteet. Tämän jälkeen esittelen aineiston ja analyysin sekä tutkimuskysymykset. Luvussa 5 esittelen tutkimustulokset ja luvussa 6 on tutkimukseen liittyvää pohdintaa. Lopuksi luvussa 7 tutkimuksen loppukeskustelussa esitän muun muassa uusia tutkimusavauksia sosiaaliseen tulosrahoitukseen liittyen.

2 HYVINVOINTIVALTION MUUTOS

Hyvinvointivaltio on esitetty vakuutusjärjestelynä erilaisia yllättäviä riskejä vastaan, jossa verovaroin maksetut palvelut ja tulonsiirrot vakuuttavat ihmiset riskien toteutuessa (Hiilamo 2015). Institutionaalisen määritelmän² mukaan varsinaiseksi hyvinvointivaltioksi maa voidaan määritellä silloin, kun siellä on lainsäädäntöön nojaavat ja väestön kattavat riskiperustaiset sosiaaliturvajärjestelmät. Sosiaaliturvajärjestelmät vakuuttavat ihmiset muun muassa työttömyyteen, lapsuuteen, sairastumiseen, työtapaturmiin ja vanhuuteen liittyviltä riskeiltä. Institutionaalisesti määriteltynä useimmat länsimaiset yhteiskunnat siirtyivät hyvinvointivaltioiksi 1960- ja 1970-luvuilla. Suomessa käsite otettiin käyttöön 1960-luvun alkupuolella. (Saari & Taipale 2013, 29.) Hyvinvointivaltio on kuitenkin ollut läpi historiansa erilaisten kiistojen, kritiikin, muutosten ja kamppailujen kenttä (ks. Giddens 1994, 174; Ervasti 2012; Julkunen 2017). Hyvinvointivaltion tulevaisuuden ratkaisee sen kyky vastata ja reagoida ympärillä tapahtuviin muutoksiin (ks. Saari 2017, 484).

2.1 Hyvinvointivaltion muutosmallit

Hyvinvointivaltio ei ole staattinen järjestelmä, vaan se muuttuu ja muokkaantuu vallitsevien yhteiskunnallisten olosuhteiden ja tapahtumien mukana. Hyvinvointivaltion toimintamallin on esitetty liikkuvan kohti markkinamekanismien toimintamallia (ks. Saari 2017, 480). Perinteisesti hyvinvointivaltion muutosta on selitetty luokkapohjaisten erilaisten intressien, rakenteiden ja vallitsevien instituutioiden avulla (Saari & Kananen 2009, 13). Eräs hyvinvointiyhteiskunnan muutosselitys on funktionaalinen lähtökohta, jonka mukaan teollistumisen myötä syntyi erilaisia sosiaalipoliittisia tarpeita ja odotuksia. Näihin tarpeisiin pyrittiin vastaamaan kehittämällä sosiaaliturvaa ja erilaisia palveluita. Tästä näkökulmasta katsottuna syntyneeseen sosiaalipoliittiseen tarpeeseen vastattiin kehittämällä hyvinvointivaltion järjestelmiä. Teollistuneiden maiden sosiaalipoliittinen kehitys on näyttäytynyt maiden yleisenä ja universaalina ominaisuutena, jopa vääjäämättömänä kehityksenä. (Wilensky 1975; Raunio 1989; Saari & Kananen 2009).

Hyvinvointivaltion muutosta on kuvattu myös poliittisista lähtökohdista. Tässä ajattelutavassa muutokset hyvinvointivaltiossa tapahtuvat poliittisten prosessien tuloksena. (Saari & Kananen 2009, 13). Poliittiset toimijat ajavat tavoittelemiaan teemoja politiikkaprosessissa, jonka seurauksena hyvinvointivaltio muuttuu (ks. Tirronen 2011). Institutionaalisen selitysmallin mukaan taas yhteiskunnan eri instituutioilla – eli yhteiskunnan vakiintuneilla järjestelmillä, kuten perustuslailla ja yhteisillä päätöksentekosäännöillä – on vaikutusta sosiaalipoliittisen järjestelmän kehitykseen (Saari & Kananen 2009, 13). Viime vuosina

---

² Institutionaalisen määritelmän sijaan voidaan käyttää myös menoperusteista määritelmää, jonka mukaan maa on hyvinvointivaltio silloin, kun puolet julkisista menoista kohdentuu sosiaaliturvaan (ks. Saari ja Taipale 2013, 30).

keskustelu hyvinvointiyhteiskunnan muuttumisesta on liikkunut kohti ideoiden ja toimijoiden välisten valintojen tutkimusta institutionaalisten ja rakenteellisten esteiden tutkimiseen sijaan (ks. Saari 2009a, 239; Saari & Kananen 2019, 14).

2.2 Harvinainen hetki ja hyvinvointivaltio

Polkuriippuvuus (*path-dependency*) on ollut eräs hyvinvointivaltion hidasta muutosta selittävä tekijä, joka ohjaa muutosta tiettyyn suuntaan. Polkuriippuvuudesta ja sen aiheuttamista kitkatekijöistä huolimatta hyvinvointivaltiossa on löytynyt uusia polkuja ja toimintojen uudistamistapoja. Kysymykseksi onkin noussut, kuinka suhteellisen nopeita muutoksia tapahtuu polkuriippuvuudesta ja sen aiheuttamasta kitkasta huolimatta (ks. van Kersbergen 2000). Muutoksen ytimeen on nostettu se tapahtumaprosessi, jossa hidasteista – polkuriippuvuudesta ja kitkatekijöistä – huolimatta sosiaalipoliittikka ja sen sisältö voivat muuttua lyhyessä ajassa huomattavasti ja arvaamattomasti. Tähän hetkeen kytkeytyy oleellisena tekijänä, kuinka eri tavoitteita ajavat toimijat ja sen hetkiset sosiaalipoliittiset instituutiot alkavat toimia uuteen ideaan linkittyen muutosprosessin aikana. (Saari 2009a.) Tätä lyhyttä ja intensiivistä sosiaalipoliittikan suuntaa muokkaavaa ajanjaksoa on alettu kutsua termillä harvinainen hetki (ks. Weir 1992, Mahoney 2000; Sewell 2005, Clemens 2007; Julkunen & Vauhkonen 2006, 298-301; Saari 2009a; Saarinen 2011).

Harvinaisen hetken lähtötilanteesta ei voida sen hetkisten resurssien (julkisen talouden tila), institutionaalisten jännitteiden (erilaiset rakenteelliset jännitteet) ja intressien (poliittisten puolueiden vallitsevat valtasuhteet) perusteella päätellä harvinaisen hetken lopputulosta. Tutkimukseni kontekstissa tämä liittyy siihen, kuinka sosiaalinen tulosrahoitus on edennyt Suomessa osaksi hyvinvointipalveluiden organisointia erilaisten tapahtumien kautta. Ensinnäkin harvinaisessa hetkessä eteen tulevat päätökset edellyttävät päättäjiltä informaation käsittelykykyä. Lisäksi päättäjillä täytyy olla taitoja valintojen tekemiseen tietyssä institutionaalisessa rakenteessa. Huomionarvoista on myös se, että päätöksentekoon osallistuvien tahojen kyvyt ja osaaminen valintojen tekemiseen vaihtelevat. (ks. Jones & Baumgartner 2005; Saari 2009a.)

Tässä harvinaisessa muutosprosessissa mukana olevat tahot koettavat taitojensa mukaan nostaa tärkeiksi kokemiaan teemoja agendalle, joka on listaus niistä kysymyksistä, joihin prosessissa mukana olevat tahot kiinnittävät huomiota. Agendan asettaminen tarkoittaa sitä, että politiikan asialistalta valitaan tietty teema, joka muodostaa vallitsevan politiikkaprosessin ytimen. (Kingdon 1995, 3; Saarinen 2011, 129; Tirronen 2011, 34.) Huomionarvoista tässä prosessissa on se, miksi toiset ideat jäävät vaille huomiota ja toiset avaukset otetaan käyttöön (vrt. Kingdon 1995, 87). Muutosehdotuksen aloite voi nousta keskusteluun monelta tasolta, joko puolueilta, eri sidosryhmiltä, kansalaisilta tai median esiin nostamana (Kingdon, 1995, 15–16). Vaikuttaa kuitenkin olevan jokseenkin sattumanvaraista, mitä asioita päätetään

huomioida ja edistää ja mitkä asiat nousevat päätöksenteossa etusijalle (ks. Paloheimo & Wiberg 2005, 269).

Oleellista harvinaisissa hetkissä on, että resurssit, poliittiset intressit ja institutionaaliset jännitteet ovat suotuisia tietyn – harvinaiseksi esitetyn – muutoksen toteutumiselle (ks. Saari 2009a; Saarinen 2011, 129). Näissä muutosprosesseissa eri toimijat pyrkivät määrittelemään vakiintuneita merkityksiä uudestaan ja yrittävät muokata uuden ja muuttuneen rakenteen poliittiseksi toimintatavaksi (ks. Mikola & Häikiö 2014, 63). Tutkimuksessani tarkastelen sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämistä Suomessa toimijalähtöisesti harvinaisen hetken käsitteen kautta, en poliittisena projektina. Tästä syystä poliittisen tason sijaan käytän tutkimuksessani toimijoiden tasoa muutosprosessin kuvauksessa (vrt. Saari 2009, 241). Mallin soveltamisen edistämiseen osallistuneet henkilöt ovat työskennelleet erilaisissa ei-poliittisissa organisaatioissa, joissa he ovat toimineet sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeissa varsin vapaasti. Toimijoiden tason käyttämistä perustelee se, että sosiaalinen tulosrahoitus on edennyt Suomessa pienen piirin sisällä, eikä mallin edistämiseksi perustettu esimerkiksi poliittista työryhmää, vaan Sitran alaisuudessa toimiva ohjausryhmä (ks. Pikkarainen 2017). Suomalaisen sosiaalipolitiikan muutostutkimuksessa harvinaisen hetken käsitteen avulla on kuvattu muun muassa SATA-komitean työtä, lääkevaihtojärjestelmän voimaansaattamista ja tämän tutkimuksen kontekstissa sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisessä (ks. Saari 2009a; Saarinen 2011).

2.3 Uusi julkisjohtaminen

New Public Management (NPM) eli uusi julkisjohtaminen tähtää myös osaltaan hyvinvointivaltion rakenteen muuttamiseen. Uuteen julkisjohtamiseen linkittyntä keskustelua on käyty jo kymmeniä vuosia, kun 1970-luvun lopulta alkaen toteutettuja julkisen sektorin uudistushankkeita alettiin 1990-luvulle tultaessa kutsua uudeksi julkisjohtamiseksi. Uuteen julkisjohtamiseen liittyvissä uudistuksissa yksityisen sektorin käyttämiä markkinamalleja tuotiin osaksi julkisen sektorin toimintaa. (Lane 2000; Yliaska 2010.) Uuteen julkisjohtamiseen yhdistyy yksityistämisen ja markkinakäytäntöjen ohella yksityisen sektorin johtamis- ja organisointityylien soveltaminen julkisella sektorilla (ks. Lane 2000; Brunsson & Sahlin-Andersson 2000; Yliaska 2010; Oinas ym. 2016). Uuden julkisjohtamisen mukaan julkisen sektorin toimintamallit eivät ole niin kehittyneet kuin markkinaperusteiset ratkaisut. NPM-ajattelussa markkinalogiikan soveltamisen julkisella sektorilla väitetään johtavan siihen, että niukemmilla resursseilla saadaan aikaan enemmän. (Möttönen 2009, 60.) Uuden julkisjohtamisen oppien myötä julkisella sektorilla on alettu soveltaa ja käyttää yksityisen sektorin kilpailuelementtejä, arviointikäytäntöjä, tehostamistoimenpiteitä, laatukriteereitä ja tulospohjaista resurssiajattelua (Julkunen 2001; Hall 2013; Movitz & Sandberg 2013; Mänttari-Van Der Kuip 2013; Yliaska 2014).

Uusi julkisjohtaminen haastaa vakiintuneita julkisen sektorin toimintamalleja. On sanottu, että sen sisällöllisenä tavoitteena on korvata julkisen sektorin toimintatavat yksityisen sektorin käytännöillä. (Eräsaari 2009, 77-80; Eräsaari 2011, 181.) Richard Sennett (2004, 155) on esittänyt, että NPM-mallien päämääränä on saada hyvinvointivaltio toimimaan yksityisen yrityksen logiikan mukaisesti. Uutta julkisjohtamista on sittemmin täydennetty uudenlaisia NPM-tulokulmia sisältävällä post-NPM-ajattelulla ja muun muassa NPN-ajattelun kritiikkinä syntyneellä New Public Governancella (NPG) sekä Gollaborative Covernance -keskusteluilla (ks. Christensen & Lægreid 2008; Bezes ym. 2013; Torfing & Triantafillou 2013; Emerson & Nabatchi 2015). Tutkimuksessani en kuitenkaan tulkitse tai teoretisoi sosiaalisen tulosrahoituksen mallia näiden kehysten läpi, koska teema on yhdistetty aiemmin New Public Management -keskusteluun (vrt. Fraser ym. 2016, 8). Näin ollen uusien teoreettisten näkökulmien avaaminen ei ole tässä tutkimuksessa tarkoituksenmukaista.

Sosiaalinen tulosrahoitus yhdistyy uuden julkisjohtamisen logiikkaan etenkin markkinamyönteisyyden ja yksityisen sektorin suosimien johtamis- ja kannustejärjestelmien osalta, koska malliin kytkeytyy vahvana ajatus tulosten ostamisesta (vrt. Hood 1991; Ferlie ym. 1996). Sosiaalinen tulosrahoitus voidaan nähdä jossain määrin osana uutta julkisjohtamista, koska tehostaminen ja markkinamekanismien soveltaminen julkisella sektorilla ovat NPM:n keskiössä, ja ne kytkeytyvät myös sosiaalisen tulosrahoituksen rakenteeseen (ks. Fraser ym. 2016, 8). Sosiaaliseen tulosrahoitukseen yhdistyy oleellisena osana tehokkuuteen, mittarointiin ja yksityistämiskehitykseen liittyviä NPM-tavoitteita (ks. Trotta ym. 2015, 262; Fraser ym. 2016, 8; Wiśniewski 2018, 103). Malli ei kuitenkaan ole pelkästään NPM-instrumentti, koska sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen yhdistyy parempien hyvinvointipalveluiden ja sosiaalisten päämäärien lisäksi tavoitteita sijoitusmarkkinoiden lähtökohtien muuttamisesta (vrt. Nicholls 2013; Fraser ym. 2016; Schinckus 2017, 734).

3 SOSIAALINEN TULOSRAHOITUS JA VAIKUTTAVUUSINVESTOIMINEN

Sosiaalinen tulosrahoitus on eräs *vaikuttavuusinvestoimisen*³ instrumentti. Vaikuttavuuden arvioinnin⁴ on yleisesti esitetty olevan lähtöisin 1950- ja 1960-luvulta Yhdysvalloista, kun hyvinvointivaltiollista kehitystä yritettiin saada käynnistymään. Yhdysvalloissa julkisen vallan puuttuminen yksilöiden toimintaan nähtiin herkkänä teemana, joten julkisen vallan toimille haettiin perusteluja vaikuttavuuden mittaamisesta. (ks. esim. Vedung 2003, 1–2; Rajavaara 2006, 22.) Investoimisella tarkoitetaan laajemmassa mielessä tietyn rahasumman sijoittamista valittuun investointikohteeseen. Erilaisia investointeja tehdään tavoiteltaessa positiivista tuottoa pääomalle. Investoinnit ovat esimerkiksi tämän tutkimuksen kontekstissa sosiaaliseen tulosrahoitukseen kohdistuneita sijoituksia. Sosiaalisissa investoinneissa – kuten sosiaalisen tulosrahoituksen sijoituksissa – tavoitteena on tuoton lisäksi saada aikaan mitattavia sosiaalisia vaikutuksia. (ks. esim. Durand 1959, 639–655; Pohjola ym. 2006; Jalonen & Lehti 2018.)

Vaikuttavuusinvestoimisen kattokäsitettä käytetään sellaisesta sijoittamisesta, joka kytkee yhteen sosiaalisen hyvän ja vaikuttavuuden tavoittelun. Terminä se on suhteellisen tuore, noin kymmenen vuotta sitten lanseerattu. Rockefeller Foundation järjesti vuosina 2007–2008 Italiassa kaksi tapaamista, joihin kokoontui hyväntekeväisyys- ja kehitysjärjestöjen ja rahoitusalan vaikuttajia. He keskustelivat mahdollisuudesta kehittää sektori, joka investoi yhteiskunnallisiin vaikuttavuus- ja ympäristöhankeisiin. Termi vaikuttavuusinvestoiminen otettiin käyttöön vuoden 2007 tapaamisessa näiden keskustelujen pohjalta. (Harji & Jackson 2012; Clark ym. 2015, 58.) Vaikuttavuusinvestoiminen ei ole kuitenkaan ainoa investoimista ja sosiaalisen hyvän tavoittelua yhdistävä avaus, vaan ihmisille voidaan esimerkiksi antaa sosiaalista luototusta erilaisiin tarpeisiin (ks. Iivari 2002). Sosiaalisen luoton investointimainen luonne liittyy siihen, että luottoa myöntävä kunta voi periä antamastaan luotosta korkolain 12 §:ssä osoitettua viitekorkoa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003, 16). Muun muassa Englannissa pienituloisille ihmisille on myönnetty lainaa sosiaalivirastosta sellaisissa tilanteissa, joissa heillä ei ole kuitenkaan ollut oikeutta varsinaiseen toimeentulotukeen (Iivari 1998). Suomessa sosiaalinen luototus⁵ nousi kiinnostuksen kohteeksi velkaongelmatyöryhmän työskentelyn ja kansainvälisten esimerkkien myötä 1990-luvun loppupuolella (Iivari 1998; Iivari 2002). Ensimmäiset sosiaaliset luotot myönnettiin Suomessa

---

³ Vaikuttavuusinvestoimisen instrumentit voivat olla myös osakesijoituksia, lainoja tai erilaisia lainan variaatioita (Männistö 2016, 18–22).

⁴ Kattavamman esittelyn vaikuttavuudesta ja sen historiasta tarjoaa Marketta Rajavaaran väitöstutkimus ”Vaikuttavuusyhteiskunta”. Tutkimus on saatavilla osoitteessa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10250/3290/RajavaaraVaikuttavuusnetti.pdf>

⁵ Tarkemmin sosiaalisesta luototuksesta voi lukea sosiaalisen luototuksen evaluaatiotutkimuksen raportista nro. II. Raportti on lueteltavissa valtioneuvoston julkaisuissa sivulla: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70120/sosluototus.pdf?sequence=1>

vuonna 1998 Takuu-Säätiön toimesta ja sittemmin toiminta jatkui kahdeksassa sosiaalisen luototuksen kokeiluun lähteneessä kunnassa. Sosiaalisen luototuksen kokeilu käynnistyi sosiaali- ja terveysministeriön tekemästä aloitteesta. (Iivari 2002, 15.) Tammikuussa 2003 sosiaalisesta luototuksesta tuli lakisääteinen osa sosiaaliturvaa. Sosiaalisen luototuksen ajatuksena on lisätä henkilön tai perheen itsenäistä pärjäämistä ja ehkäistä ylivelkaantumista sekä taloudellista syrjäytymistä. Sosiaalinen luotto täytyy nimensä mukaisesti maksaa lopulta takaisin luotantantajalle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003.) Sosiaalinen luottoeroa toimintamalliltaan sosiaalisesta tulosrahoituksesta jo siinä, ettei sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeeseen osallistuvan ihmisen tarvitse maksaa hankkeesta mitään.

3.1 Sosiaalisen tulosrahoituksen tausta

Ajatus sosiaalisen tulosrahoituksen kaltaisesta ideasta ei ole uusi, vaan uusiseelantilainen ekonomisti Ronnie Horesh esitti idean sosiaalipoliittisesta velkakirjasta (Social Policy Bond) jo vuonna 1988. Ekonomisti Horeshin esittelemä ajatus nojautui siihen, että sosiaalisen tavoitteen sisältämiä velkakirjoja pystyi myymään vapaasti markkinoilla. Horeshin antamassa esimerkissä työttömyyden hoitoon kohdistuneita velkakirjoja lasketaan liikkeelle ja myydään ihmisille ja instituutioille. Alkuvaiheessa velkakirjan arvo Horeshin antamassa esimerkissä on 2,5 dollaria, mutta velkakirjojen arvo saattaa vaikka nelinkertaistua, mikäli työttömyyden tavoitetaso saavutetaan. Jos tässä vaiheessa muut ihmiset tai instituutiot ovat kiinnostuneita ostamaan hyvien tuottojen toivossa sosiaalipoliittisia velkakirjoja niiden nykyisiltä omistajilta, kysynnän ja tarjonnan mukaisesti velkakirjojen hinnat nousevat, kun ne myydään eteenpäin. (Horesh 1988, 266–280; Horesh 2000, 39–42.) Horeshin ehdotus sosiaalipoliittisista velkakirjoista pohjautui yhteiskuntapoliittisesti mielenkiintoiselle ajatukselle, koska velkakirjojen tavoitteena oli, että niiden avulla kansalaiset voivat hyötyä tehokkaammista ja oikeudenmukaisemmista valtion järjestämistä palveluista (Horesh 1988, 266). Tuolloin Horeshin idea ei saavuttanut juurikaan suosiota, mutta Horeshin vuonna 1988 esittelemä ajatus sosiaalipoliittisista velkakirjoista oli esiaste sosiaaliselle tulosrahoitukselle.

Horeshin esittämän sosiaalipoliittisen velkakirjan ideasta meni kuitenkin lähes 20 vuotta ennen kuin nykymuotoinen sosiaalisen tulosrahoituksen malli kehitettiin. Nykyisin sovellettava sosiaalisen tulosrahoituksen malli perustuu Ison Britannian pääministerin Gordon Brownin alaisuudessa vuonna 2007 toimintansa aloittaneen sosiaalisen toiminnan neuvoston (CoSA, Council on Social Action) toiminnalle. CoSAn työn päämääränä oli etsiä ratkaisuja Ison-Britannian polttavimpiin sosiaalisiin kysymyksiin, ongelmiin ja haasteisiin. CoSAn työn tuloksena syntynyt Social Impact Bond kasvoi Britanniassa Brownin koalitiohallituksen tuen avulla. Kiinnostavaa ja huomionarvoista on, että mallia kannattavat täysin eri tavoitteita ajavat puolueet, koska sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen liitetyt hyödyt ja tavoitteet vetoavat eri tavoitteita ajaviin poliittikkoihin. (Liang ym. 2014, 268; Government Outcome Lab 2018, 3.) EU-tasolla sosiaalinen tulosrahoitus nähdään myönteisessä valossa ja kiinnostavaa on, että Euroopan komissio suositteli vuonna 2013 mallin soveltamista jäsenmaille (ks.

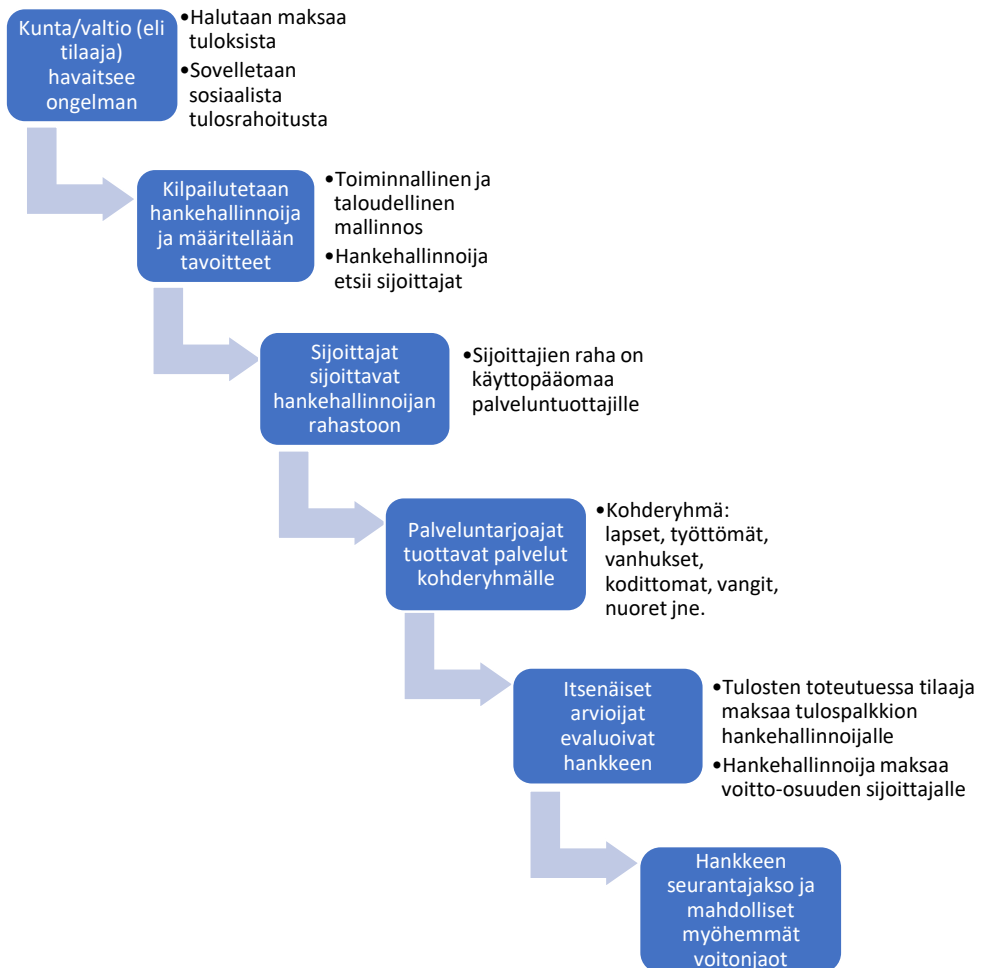
European Commission 2013, 17–18). Viimeisten vuosien aikana sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeiden lukumäärä on kasvanut etenkin Englannissa ja Manner-Euroopassa Yhdysvaltojen ohella (Rizzello & Carè 2016, 154). Kasvustaan huolimatta sosiaalisen tulosrahoituksen soveltaminen on kuitenkin vielä verrattain pienimuotoista (vrt. Loxley & Hajer 2019, 32). Globaalisti ensimmäinen sosiaalisen tulosrahoituksen hanke oli brittiläinen vuosina 2010–2015 toteutettu Peterborough’n vankila-projekti. Siinä tavoitteena oli aikaansaada vankien uusintarikollisuuden vähentymistä (ks. Disley ym. 2015). Huomionarvoista on, ettei julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö ole kuitenkaan uutta, eikä pelkästään sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen liittyvä teema. Erilaisia yksityisen ja julkisen sektori kumppanuuksia, kuten Public Private Partnership -sopimuksia, on sovellettu jo vuosia (Brinkerhoff & Brinkerhoff 2011).

Käytän tutkimuksessani Social Impact Bond -termistä käännöstä *sosiaalinen tulosrahoitus* termin tulosperusteinen rahoitussopimus sijaan. Suomenkielisessä keskustelussa termit tulosperusteinen rahoitussopimus ja vaikuttavuusinvestoiminen eivät ole vielä täysin vakiintuneet, koska kyseisiä termejä on käytetty vasta muutamia vuosia. Sitran käännös tulosperusteinen rahoitussopimus (Social Impact Bond) ei kuitenkaan huomioi social-sanaa. Social-sanan huomiotta jättäminen käännöksessä on ongelmallinen valinta, koska projekteihin yhdistyy sosiaalinen ulottuvuus. Teknisen termin – tulosperusteisen rahoitussopimuksen – käyttäminen sivuuttaa hankkeisiin liittyvät sosiaaliset tavoitteet, koska hankkeissa tarkoituksena on saada aikaan sosiaalista hyvää pelkkien taloudellisten tuottojen sijaan (ks. Liebman 2011). Tästä johtuen termi *sosiaalinen tulosrahoitus* kuvaa tulosperusteista rahoitussopimusta paremmin Social Impact Bondia. Termiin sosiaalinen tulosrahoitus yhdistyy sekä mallin tulostavoitteet että sen sosiaalista hyvää tavoitteleva tarkoitus. (Pennanen & Liukko 2019, 120.)

Sosiaalisen tulosrahoituksen malli toimii käytännössä siten, että projektin alkuvaiheessa palvelun tilaaja, esimerkiksi kunta, tietty organisaatio tai valtio, valitsee vapaaehtoisen kohderyhmän, jonka asemaa pyritään parantamaan esimerkiksi sairauspoissaoloja tai työttömyyttä vähentämällä. Tämän jälkeen rakennetaan projektin onnistumista tarkastelevat mittarit, jotka ovat mallin toimintalogiikan keskiössä, jotta hankkeen tavoitteet voidaan saavuttaa. Sosiaalisen tulosrahoituksen projekteissa mallinnus on tärkeässä roolissa. Hankkeen toiminnallisessa mallinnuksessa kehitetään ongelman ratkaisemiseksi käytettävät toimintatavat ja taloudellisessa mallinnuksessa hankkeessa tehtävät toimenpiteet mitataan taloudellisina vaikutuksina. Hankkeissa vaikuttavuutta voidaan mitata muun muassa erilaisia vertailuasetelmia käyttämällä. Tässä esimerkkinä voidaan käyttää työttömyyden tai sairauspoissaolojen pienentymisestä saatuja säästöjä. Tämän jälkeen on vuorossa hankehallintojen kilpailuttaminen, joka on yksityinen yritys. Hankehallintoja rakentaa sosiaalisen tulosrahoituksen rahaston, etsii palveluntarjoajat ja sijoittajat. Sijoittajia voivat olla esimerkiksi institutionaaliset sijoittajat ja muut yksityiset tahot. Rahastoon tehdyillä sijoituksilla maksetaan palveluntarjoajien toimintakulut. Kun hanke on päättynyt, itsenäiset

arvioijat arvioivat hankkeen onnistumisen ja asetettujen tavoitteiden toteutuessa hankehallinnoija palauttaa sijoitetun pääoman ja maksaa voiton sijoittajille. Tuotto-odotus sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeissa on sopimuskohtainen. (ks. Liebmann 2011, 11–13; Nicholls & Tomkinson 2013, 3–6; Barclay & Symons 2013; Männistö 2016; Fraser ym. 2016, 1–2; Työ- ja elinkeinoministeriö 2016; Keltanen & Hilli 2017.)

Alla olevassa kuviossa 1 on avattu tarkemmin sosiaalisen tulosrahoituksen toimintamekanismi.

Kuvio 1. Sosiaalisen tulosrahoituksen toimintamekanismi.

(Mukaeltu OECD 2016, 5; van Es ym. 2016, 47; Schinckus 2017, 731 & La Pendeven 2019.)

On esitetty, että sosiaalisen tulorahoituksen hankkeessa ei välttämättä tarvita julkista rahoitusta, jos asetetut tavoitteet eivät toteudu, koska tulospoistaisia maksuja ei tässä tilanteessa tarvitse maksaa. Taloudellisten näkökulmien lisäksi sosiaalisen tulorahoituksen tavoitteena on sosiaalinen hyvä, joten malli yhdistää yhteiskuntapolitiittiset tavoitteet sijoitusmaailman pyrkimyksiin, kuten voiton tavoitteluun (Bugg-Levine & Emerson 2011; Mulgan ym. 2011, 4–8). Hankkeissa voi olla mukana niin sanottuja yhteiskunnallisia yrityksiä, jotka on perustettu valitun yhteiskunnallisen ongelman ratkaisemiseksi. Nämä yritykset käyttävät suurimman osan voitoistaan valitun ongelman ratkaisemiseen (ks. Mäki 2012). Sosiaalinen tulorahoitus linkittyy tuloksista maksamisen ajatukseen (payment by results/pay for success), jossa ajatuksena on maksaa vain saavutetuista ja todennetuista tuloksista (Griffiths & Meinicke 2014, 6). Sosiaalisesta tulorahoitukseen linkittyy ajatus, että hanke on kannattava kaikille siihen osallistuville osapuolille.

Sosiaalisen tulorahoituksen käytännön toteuttaminen ei kuitenkaan ole ongelmaton, vaan haasteena on monimutkaisuus, joka liittyy projektin aloittamiseen, hankkeen hallintointiin ja tulospoistareiden laadintaa. Sosiaalisen tulorahoituksen hankkeessa on lukuisia eri toimijoita, ja hankkeen käynnistäminen tarvitsee runsaasti erikoistunutta ja kapean sektorin osaamista. Sosiaalisesta tulorahoitukseen liittyy oletus, että mallissa vapaasti ja ennakkoluulottomasti toimiva yritysmaailma voi ratkaista moninaisia sosiaalisia ongelmia (Shiller 2013, 23). Kiinnostavaa on, että malliin kytkeytyy ajatuksia systeemisen muutoksen aikaansaamisesta julkiselle sektorille (ks. OECD 2016a, 11; Tse & Warner 2018). Suomalaisessa keskustelussa sosiaalisesta tulorahoitukseen liittyvää systeemisen muutoksen ajatusta on edistänyt lähinnä Sitra⁶.

---

⁶ Sitra mainitsee sosiaalisen tulorahoituksen yhdeyden systeemisen muutoksen tavoitteluun nettisivuillaan osoitteessa: <https://www.sitra.fi/hankkeet/sib-rahastot/#mista-on-kyse>

3.2 Narratiivinen lähestymiskulma sosiaaliseen tulosrahoitukseen

Narratiivinen lähestymistapa tarkoittaa tarinallista tapaa jäsentää todellisuutta ja tapahtunutta (ks. László 1997, 155–172; Riessman 2008). Narratiivinen tutkimus kytkee sisäänsä monenlaisia tulokulmia, eikä narratiiviselle tutkimukselle ole vain yhtä vakiintunutta määritelmää (ks. esim. Polkinghorne 1995, 5–23; Lieblich ym. 1998; Pinnegar & Daynes 2007, 3–34). Sosiaalista tulosrahoitusta on tarkasteltu kansainvälisessä kirjallisuudessa ainakin kolmen erilaisen narratiivin kautta. Narratiivit perustuvat Fraserin ja kumppaneiden (2016) tekemään vertaisarvioituun systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen sosiaalisesta tulosrahoituksesta tehdyistä tutkimuksista, selvityksistä ja raporteista. Seuraavaksi esittelen, kuinka Fraser tutkijaryhmineen päätyi näihin narratiiveihin. Olen tarkastanut Fraserin ym. (2016) käyttämät viitteet ja varmistanut, että niissä käydään läpi käsiteltyjä tutkimuslähtökohtia. Näin ollen en viittaa narratiivien esittelykappaleissa Fraseriin ja kumppaneihin (2016), vaan alkuperäislähteisiin. Tässä tutkimuksessa Fraserin ja tutkijaryhmän esittelemät narratiivit nähdään vakiintuneena puhetapana, tietynlaisena lähestymiskulmana sosiaaliseen tulosrahoitukseen.

Fraserin tutkijaryhmä suoritti haun⁷ maaliskuussa 2015 ilman aika- tai kielirajoituksia. Näin he onnistuivat löytämään teemasta käydyn relevantin keskustelun. He eivät löytäneet julkaisuja sosiaalisesta tulosrahoituksesta ennen vuotta 2009. Kaikkiaan he löysivät 51 293 viitettä. Näistä 406 julkaisua näyttäytyi varteenotettavina otsikoiden perusteella. Fraser ym. kävivät läpi näiden valittujen tekstien tiivistelmät ja avainsanat huhti-toukokuussa 2015 seuloen pois artikkelit, joiden tiivistelmissä, avainsanoissa tai otsikossa ei ollut viittauksia sosiaaliseen tulosrahoitukseen tai jotka keskittyivät ainoastaan esimerkiksi vaikuttavuusinvestoimiseen, mutta eivät käsitelleet sosiaalista tulosrahoitusta. He poistivat myös artikkelit, joissa kyllä mainittiin sosiaalinen tulosrahoitus, mutta tutkimusryhmän kahden jäsenen, Alec Fraserin ja Stefanie Tanin, analyysin perusteella nämä artikkelit eivät tarkastelleet mallia riittävän syvällisesti. Nämä poistetut artikkelit olivat esimerkiksi sellaisia, joissa sosiaalinen tulosrahoitus mainittiin vain pari-kolme kertaa. Tämän seulonnan jälkeen tutkimusryhmällä oli kokonaisuudessaan 87 julkaisua, joista 34 oli akateemisia artikkeleita ja 53 julkaisua erilaisia selvityksiä ja raportteja. (Fraser ym. 2016, 3–4.)

---

⁷ Fraser ym. etsivät sosiaalista tulosrahoitusta käsitellyttä kirjallisuutta seuraavista keskeisimmistä lähteistä: IBSS, CINAHL, Cochrane Library, EMBASE, ERIC, Ethos, Global Health, GreenFILE, HealthSystems Evidence, HEED, HMIC, NCJRS, NBER, NICE (evidence search), Open Grey, Pubmed, Scopus, Social Policy & Practice, Web of Science ja Google Scholar. He käyttivät systemaattisen kirjallisuuskatsauksen artikkelihauissa seuraavia hakusanoja: "social impact bond", "social AND impact AND bond", "pay* for success bond*", "pay* for success contract*", "development impact bond*", "impact invest*", "impact-first invest*", "social innovation financ*", "health impact bond*", "social impact invest*", "social benefit bond" ja "social bond". (Fraser ym. 2016, 3.) Tutkijaryhmän hakusanavalinnat ovat luoneet systemaattiselle kirjallisuuskatsaukselle laajan aineistopohjan, koska hakusanat ovat tarkkoja ja kattavat täsmällisesti sosiaaliseen tulosrahoitukseen linkittyvän termistön.

Tämän jälkeen tutkijaryhmä suoritti vielä yhden artikkelihaun näiden 87 valitun artikkelin lähdeluetteloiden pohjalta, ja he saivat myös asiantuntijoilta lisää artikkelisuosituksia. Viitehaun ja suositusten perusteella he löysivät vielä 14 artikkelia lisää, joista 4 oli akateemista ja 10 erilaisia selvityksiä tai raportteja. Lopulta heillä oli yhteensä 101 artikkelia, joista 38 oli akateemista ja 63 lukeutui selvityksiin ja raportteihin. Seuraavassa vaiheessa kaksi tutkijaryhmän jäsentä luki jokaisen julkaisun läpi. Koska kyseessä oli uuden aihealueen tulkinta ja käsitteellinen tarkastelu, ei tutkimusryhmä arvioinut tutkimusten laatua sinänsä. Tutkijaryhmä keräsi jokaisesta artikkelista julkaisuajan ja -paikan, pääpainotuksen, sovelletut menetelmät ja avainkohdat. Artikkeleiden lukemisen, uudelleenkäsitteilyn ja mukana olleiden ensisijaisten lähteiden käsitteilyn iteratiivisen prosessin myötä tutkijaryhmä havaitsi artikkeleissa teemoja, käsitteitä ja narratiiveja, jotka yhdistyivät laajempiin uutta julkisjohtamista (NPM) ja sosiaalista yrittäjyyttä käsitteleviin teorioihin. (Fraser ym. 2016, 4.)

Kaikki akateemiset 38 artikkelia oli julkaistu vuonna 2011 tai sen jälkeen pääosin englanninkielisissä maissa. Näistä teksteistä 23 oli Yhdysvalloista, 11 Isosta-Britanniasta, kolme Kanadasta ja yksi Australiasta. Samoin myös selvitykset ja raportit olivat uusia, koska kaikki oli julkaistu vuonna 2010 tai sen jälkeen. Valtaosa selvityksiin ja raportteihin lukeutuvasta sosiaalisen tulorahoituksen kirjallisuudesta oli Isosta-Britanniasta (38 julkaisua) ja Yhdysvalloista (16 julkaisua). Selvityksiin ja raportteihin kuuluvaan kirjallisuuteen sisältyi kahdeksan ajatushautomoiden julkaisua, 13 julkaisua konsulttitaloilta – mukaan lukien sellaisten tahojen julkaisut, kuten Social Finance, jotka osallistuvat sosiaalisen tulorahoituksen edistämiseen Isossa-Britanniassa –, 14 julkaisua hallituksilta tai niiden sidossryhmiltä, kuusi julkaisua kansalais- ja hyväntekeväisyysjärjestöiltä, kahdeksan ei-vertaisarvioitua akateemista raporttia ja esitelmäpaperia. Valtaosassa sekä akateemisista että ei-akateemisista julkaisuista sosiaalista tulorahoitusta kuvailtiin tai kommentoitiin teoreettisesti. Kaikkiaan mukana oli 14 julkaisua, joissa kuvailtiin mallin varhaisia toteutuksia ja ominaisuuksia. Kolmestatoista sosiaalista tulorahoitusta kuvailevasta kvalitatiivisesta julkaisusta yhdeksän oli Isosta-Britanniasta, kolme Yhdysvalloista ja yksi Australiasta. Fraserin tutkijaryhmä löysi ainoastaan yhden kvantitatiivisen tutkimuksen sosiaalista tulorahoituksesta. (Fraser ym. 2016, 4.)

Fraserin tutkijaryhmä tunnisti keräämästään aineistosta kolme keskeistä teemaa. Ensimmäinen linkittyy yksityisen ja julkisen sektorin kilpaileviin arvoihin. Vaikka ajatus julkisen ja yksityisen sektorin kilpailevista arvoista on kiistanalainen sekä teoreettisesti että ideologisesti, on julkisia ja yksityisiä arvoja analysoitu eri organisaatioiden välillä (ks. Noordengraaf & Abma 2003). Alankomaiden organisaatioita käsitelleen empiirisen tutkimuksen mukaan julkisen ja yksityisen sektorin välillä on paitsi eroja myös samankaltaisuuksia (Van der Wal ym. 2008, 473–474). Julkisen sektorin tärkeimmiksi arvoiksi tunnistetut lainmukaisuus, puolueettomuus ja korruptoitumattomuus olivat vastakkaisia yksityisen sektorin arvojen kanssa. Kannattavuus ja innovatiivisuus olivat yksityisen sektorin

arvojen kärjessä, mutta ne eivät olleet tärkeitä arvoja julkisella sektorilla. Sen sijaan kannattavuus voi olla jopa julkisen sektorin vähiten merkityksellinen arvo. (ks. Van der Wal ym. 2008, 473; Fraser ym. 2016, 8.)

Sosiaalinen tulorahoitus on sekä uudenlainen rahoitusmekanismi että tapa järjestää hyvinvointipalveluita, joten se voi haastaa vakiintuneita käsityksiä palveluiden tuottajatahoista (julkinen sektori, kolmas sektori ja vapaaehtoinen sektori) paremman mittaamisen kautta sekä kyseenalaistaa yksityisen rahoitussektorin normatiivisia odotuksia ja toimintalogiikkaa (Moore ym. 2012; Nicholss & Murdock 2012). Tämä havainto herätti Fraserin tutkijaryhmässä kysymyksiä siitä, missä määrin julkisen puolen täytyy ottaa vaikutteita yksityisen sektorin arvoista, kuten kannattavuudesta ja resurssien kohdentamistekniikoista, kuten kilpailullisuudesta, kannustimista, monipuolisista palveluntarjoajista ja uusista investointimuodoista. Lisäksi kysymykseksi nousi, onko rahoituspalveluiden vakiintuneet arvot ja resurssien kohdentamistekniikat suunnattava pelkän voiton tavoittelun sijaan kohti sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti mielekkäämpiä muotoja. (Fraser ym. 2016, 8.) Toinen Fraserin ja kumppaneiden havaitsema teema liittyy tulosten mittaamisen käyttöönottoon julkisissa palveluissa sosiaalisen tulorahoituksen kaltaisten rahoitusmekanismien seurauksena. Vaikka sosiaalista tulorahoitusta käsittelevän kirjallisuuden ulkopuolella on olemassa ristiriitaisia näkemyksiä mittaussjärjestelmien hyödyllisyydestä sekä sosiaalisen tulorahoituksen kannattajat että vastustajat näkevät tulosperusteisen mittaamisen mahdolliset hyödyt. Kolmas teema yhdistyy riskien siirtämiseen muille toimijoille sosiaalisen tulorahoituksen avulla ja tämän siirron aiheuttamiin ideologisiin ja käytännön tason seurauksiin, koska tällä voi olla laajempia vaikutuksia politiikkaan ja tiettyihin palveluihin. (Fraser ym. 2016, 8.)

Näistä teemoista keskustellessaan Fraserin tutkijaryhmä havaitsi sosiaalista tulorahoitusta käsittelevistä teksteistä esiin nousevia näkökulmia, eräänlaisia teoreettisesti eroavia narratiiveja, jotka erottavat tekijöiden ja poliittisten toimijaryhmien lähestymistavat. Fraserin tutkijaryhmälle tämä vaihe oli refleksiivinen, iteratiivinen prosessi, joka linkitti spesifin SIB-kirjallisuuden laajempaan teoreettiseen kirjallisuuteen. (ks. Dixon-Woods ym. 2006.) Tämän prosessin tuloksena Fraser kumppaneineen havaitsi kolmea erilaista teoreettista narratiivia (puhetapaa) sosiaalisesta tulorahoituksesta. Ensimmäinen narratiivi, julkisen sektorin uudistaminen, yhdistyy laajempaan keskusteluun uudesta julkisjohtamisesta. Toinen narratiivi, yksityisen rahoitussektorin uudistaminen, nojautuu sosiaalisesta yrittäjyydestä käytävään keskusteluun. Kolmas, varoittava narratiivi, näkee julkisen ja rahoitussektorin yhteyden kriittisessä valossa esimerkiksi uuteen julkisjohtamiseen ja sosiaaliseen yrittäjyyteen liittyen, joten myös sosiaalinen tulorahoitus näyttäytyy ongelmallisena.

Fraserin ja kumppaneiden mukaan kahdessa ensimmäisessä narratiivissa on samankaltaisia, etenkin raportteihin ja selvityksiin nojaavia hallitsevia lähestymiskulmia, jotka korostavat sosiaaliseen tulorahoitukseen liittyviä poliittisia mahdollisuuksia ja sitä, kuinka jotkut mallin

kannattajat ovat nähneet sen kaikkia hyödyttävänä järjestelynä etenkin vuoden 2008 leikkauspolitiikan jälkeen. Sen sijaan kolmas varoittava narratiivi oli vallitsevampi lähestymistapa akateemisessa sosiaalista tulosrahoitusta käsittelevässä kirjallisuudessa. Varoittavassa narratiivissa sosiaalinen tulosrahoitus näyttäytyy ideologisesti ja käytännöllisesti kriittisemmässä valossa. (Fraser ym. 2016, 8–9.) Seuraavaksi esittelen tarkemmin kolme narratiivia sosiaalisesta tulosrahoituksesta. Tutkimuksessani näen narratiivin vakiintuneena puhetapana tutkimuskohteesta. Samalla narratiivi on kuitenkin löyhä – ja jopa hajanainen – yleiskäsite kirjoituksille ja ajatuksille, jotka Fraser kumppaneineen on edellä mainitussa prosessissa kerännyt yhteen sosiaalista tulosrahoitusta käsitelleestä kirjallisuudesta. Narratiivien esittelyn jälkeen käyn vielä lyhyesti läpi uusinta tutkimusta sosiaalisesta tulosrahoituksesta luvussa 3.3.

3.2.1 Julkisen sektorin uudistamisnarratiivi

Julkisen sektorin uudistamisnarratiivissa tuodaan esiin, että julkisella sektorilla, vapaaehtoissektorilla ja voittoa tavoittelemattomalla sektorilla on merkittäviä vaikeuksia palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa, eivätkä ne pysty ratkaisemaan kasautuneita sosiaalisia ongelmia nykyisillä toimintatavoillaan. Tämän narratiivin mukaan julkiselle sektorille on syntyneiden ongelmien perusteella tuotava yksityisen sektorin johtamisjärjestelmiä ja erilaisia kannusteita. (Mulgan ym. 2011; HM Government 2011 & 2013; Liebman 2011.) Näin ollen sosiaalinen tulosrahoitus voi tuoda julkiselle sektorille tarvittavia kilpailullisia elementtejä ja yksityisellä sektorilla käytettäviä toiminnan tehokkuuden mittareita (ks. Power 1999). Tämä voi lisätä yrittäjämäistä työskentelyä julkisella sektorilla (ks. Osborne & Gaebler 1992). On myös esitetty, että vaikuttavuusinvestoiminen ja yhteiskunnallinen yrittäjyys voivat muuttaa julkisen sektorin toimintatapaa yhtä merkittävästi kuin pääomasijoittaminen muutti yritysmaailmaa 1980-luvulta alkaen (Cohen 2011, 6). Näkökulma edustaa markkinamyönteisyyttä ja uuteen julkisjohtamiseen liitettyjä arvoja (ks. Hood 1991; Ferlie ym. 1996). Narratiivin mukaan sosiaalinen tulosrahoitus etenee pidemmälle osana laajempaa innovaatiotrendiä palveluissa ja sosiaalisissa investoinneissa luomalla tilaa yhteistyölle julkisen, yksityisen, voittoa tavoittelemattoman ja hyväntekeväisyyssektorin välille. Esimerkiksi Callanan ja Law (2012) korostavat McKinsey & Companyn raportissa – joka on ensimmäisiä konsulttisektorin raportteja teemasta – että sosiaaliset innovaatiot tapahtuvat julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin leikkauspisteessä. Tästä näkökulmasta katsottuna sosiaalisen tulosrahoituksen tarjoamat mahdollisuudet julkisen ja yksityisen toiminnan arvojen yhdistämiselle näyttävät hyödyllisiltä (Fraser ym. 2016, 6).

Narratiivi esittää sosiaalisen tulosrahoituksen laajenuksena tulosten ostamiselle ja tehokkaasta toiminnasta maksamiselle (ks. Lagarde ym. 2013). Tulosten ostaminen ja tehokkaasta toiminnasta maksaminen ovat sosiaalisen tulosrahoituksen toiminta-ajatuksen keskiössä. Tekniikkana sosiaalisen tulosrahoituksen sopimusten tavoitteena on kannustaa johtotasoa ja palveluntuottajia tulospalkkioiden avulla, joiden taso määräytyy saavutettujen

tulosten perusteella. Näin ollen sosiaalisen tulosrahoituksen sopimukset luovat uusia tapoja suorituskyvyn mittaamiseen voittoa tavoittelemattomalle ja vapaaehtoisectorille (Cox 2011; Liebman 2011). Teoriassa sosiaalisen tulosrahoituksen sopimukset myös lisäävät vastuullisuutta tilaajien ja palveluntarjoajien välillä asettamalla selkeämmät odotukset sijoitusvarojen käytölle (Stoesz 2014). Yksityisten hyväntekeväisyysjärjestöjen ja erilaisten yhteenliittymien tuottamissa raporteissa ja selvityksissä painottuu, kuinka sosiaalinen tulosrahoitus voi tarjota niille strategisia mahdollisuuksia innovointiin, yhteistyöhön ja muuttuneen talous- ja politiikkakehyksen hyödyntämiseen vuoden 2008 pankkikriisin ja myöhempien julkisten menojen leikkausten vuoksi lisäämällä järjestöjen yhteistyömahdollisuuksia muiden organisaatioiden tukemisessa ja toiminnan tehokkuuden mittaamisessa (Seymour 2010; Fitzpatrick & Thorne 2010; Griffiths & Meinicke 2014; Joy ym. 2011; Roberts 2013; Thomas 2013; Eames ym. 2014).

Narratiivissa tuodaan esiin, että tuloksiin perustuvat sopimukset ovat yleensä pidempiaikaisia kuin perinteiset suoraan palveluntarjoajien kanssa tehtävät palvelusopimukset, joten sosiaalisen tulosrahoituksen sopimusten esitetään olevan taloudellisesti vakaampia palveluntarjoajille. Narratiivissa korostuu, että tulosperusteiset sopimukset voivat lisätä innovaatioiden määrää ja muokata palveluista räätälöidympiä (ks. esim. Leventhal 2012; Jackson 2013, 608–613; Clark ym. 2014). Narratiiviin kuuluvassa kirjallisuudessa tähdennetään, että sosiaalisessa tulosrahoituksessa riskialttiiden ja hankalasti toteutettavien – tai liian kokeellisten – sosiaalisten palveluiden riskit siirtyvät julkiselta sektorilta yksityisille sijoittajille, jos projektit epäonnistuvat. Tämän vaihtoehdon esitetään olevan houkutteleva, koska teoriassa valtion ei tarvitse käyttää lainkaan julkisia varoja, jos hankkeen tavoitteet eivät toteudu. Toisaalta jopa hanketavoitteiden – ja tulosperusteisten maksujen – toteutuessa julkisen sektorin ajatellaan saavuttavan säästöjä sosiaalisen tulosrahoituksen onnistuttua ehkäisemään sosiaalisia ongelmia (ks. Mulgan ym. 2011; Social Finance 2011; Callanan & Law 2012; Rotheroe ym. 2013). Tämä näkökulma painottuu julkisen sektorin uudistamisnarratiivissa Britannian hallituksen julkaisujen osalta, joissa korostetaan sosiaalisen tulosrahoituksen etuja etenkin siitä näkökulmasta, kuinka malli voi edistää innovaatioita ja ehkäistä tai hoitaa monimutkaisia sosiaalisia ongelmia. Näitä mahdollisia etuja pidetään erityisen merkittävänä vallitsevassa poliittisessa ilmapiirissä [HUOM! Ja etenkin brittiläisessä keskustelussa], kun otetaan huomioon julkisten menojen leikkaukset, koska sosiaalinen tulosrahoitus voi mahdollisesti siirtää julkisen sektorin kantamaa riskiä yksityisen sektorin kannettavaksi. (Young Foundation & NESTA 2011; Dodd & Moody 2011; HM Government 2011 & 2013; Cabinet Office 2013; Jackson 2013; Griffiths & Meinicke 2014.)

3.2.2 Yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiivi

Yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiivissa toimintatapoja katsotaan yksityisten toimijoiden näkökulmasta. Narratiivissa esitetään, että yksityisen ja julkisen sektorin arvoja yhdistämällä yksityisen sektorin toimijoille – ja etenkin rahoitussektorille – tarjoutuu

mahdollisuuksia liiketoimintaan yhteiskunnallisen yrittäjyyden avulla, jossa samalla tavoitellaan yhteiskunnallisesti kestäviä muutoksia (Social Investment Task Force 2010; Cohen 2011; Liebman 2011; Mosenson 2013; Nicholls & Murdock 2012; Moore ym. 2012). Yhteiskunnallisen yrittäjyyden kannattajat näkevät tämän maailmanlaajuisena liikkeenä kohti vastuullisempaa yrittäjyyttä ja investointeja (Porter & Kramer 2006; Bugg-Levine & Emerson 2011). Tähän liittyy ajatuksia kapitalismin negatiivisten vaikutusten kompensoinnista, ja samalla sijoittajat voivat parantaa julkista imagoaan soveltamalla sijoitustoiminnassaan sosiaalista tulosrahoitusta (Shiller 2013, 22; Barajas ym. 2014, 13). Tämä ajattelu sopii yhteen perinteisen yhteiskuntavastuun kanssa, mutta on esitetty, että sijoitustoiminnan lähestymistapoihin tarvitaan perustavanlaatuinen muutos, jonka toteuttamiseen sosiaalinen tulosrahoitus voi vaikuttaa (Nicholls 2013).

Narratiivi esittää, että sosiaalinen tulosrahoitus avaa yksityisille rahoittajille mahdollisuuden uusiin tuloihin (Wilson 2014). Tehokkaaksi osoittautuessaan sosiaalinen tulosrahoitus tarjoaa sijoittajille tuottoa, joka perustuu teoreettisesti ajateltuna saavutettuihin säästöihin, mutta joka kuitenkin tulee julkisen sektorin varoista. Näin ollen yksityinen finanssisektori voisi osallistua enemmän julkiseen rahoitukseen, kuten Private Finance Initiative (PFI)-hankkeissa Britanniassa 1990-luvulla – jolloin julkisia hankkeita (esim. vankilat ja sairaalat) siirrettiin yksityisen sektorin hoidettavaksi – tai muissa vastaavissa julkisten palveluiden yksityisen sektorin organisoimissa mekanismeissa (Sussex 2011). Narratiiviin liittyvässä kirjallisuudessa ehdotetaan, että sosiaaliseen tulosrahoitukseen kohdistetut julkiset tulovirrat voisivat tuottaa enemmän, jos ne yhdistettäisiin riskipainotettuihin sosiaalisiin –tai vaikuttavuusportfolioihin (Lehner & Brandstetter 2014).

Narratiivissa korostetaan, että liikkeenjohdon konsulteilla ja muilla yksityisillä toimijoilla on erikoisosaamista, jonka avulla he voivat yhdistää julkisen, yksityisen, voittoa tavoittelemattoman ja vapaaehtoissektorin organisaatiot maksua vastaan tulosperusteisissa hankkeissa. Näillä ulkopuolisilla konsulteilla on yleensä merkittävä rooli sosiaalisen tulosrahoituksen toteuttamisessa. (Bafford 2012; Haffar 2014.) Heidän oletetaan tuovan sellaisia mittarointitekniikoita ja -taitoja vapaaehtoiselle ja voittoa tavoittelemattomille sektoreille, joilla on perinteisesti ollut hyvin rajallinen osaaminen oman toiminnan tarkasteluun ja saavutettujen tulosten todentamiseen (Callanan and Law 2012). Yksityisen rahoitussektorin narratiivissa painottuu laajan ja jatkuvan tulosten seurannan tärkeys tulosperusteisten maksujen taustalla. Näin todennetaan, että maksujen pohjalla olevat tulokset on saavutettu tarkoituksenmukaisesti (Cox 2011; Burand 2012; Leventhal 2012; Nicholls 2013).

Narratiivissa toiveet kohdistuvat vaikuttavuusinvestoimisen markkinan kasvuun (Liebman 2011, 28; Cohen 2011; HM Government 2011, 2013; Clark ym. 2014). Sosiaaliseen tulosrahoitukseen liittyvissä odotuksissa on kuitenkin nähtävissä eroja. Sosiaalinen tulosrahoitus voidaan nähdä joko markkinamahdollisuutena korkeaa riskiä ja jopa pientä tuottoa sietäville sijoittajille tai sitten sijoittajat voivat tavoitella taattuina tai korkeampia tuottoja kehittyvässä sosiaalisen sijoittamisen markkinassa. Useat yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiiviin luettavat kirjoittajat esittävät, että jos sosiaalinen sijoittaminen ja

sosiaalinen yrityssektori tavoittelevat kasvua, on syytä lisätä standardisointia sosiaalisten vaikutusten mittaamisessa, tiedottamisessa ja riskien arvioinnissa (Antadze & Westley 2012; Nicholls 2013). Tähän voidaan päästä käyttämällä tarkoituksenmukaisia mekanismeja, kuten esimerkiksi erilaisia vaikuttavuusinvestoimisen luokitusjärjestelmiä (Bugg-Levine & Emerson 2011). Sosiaalinen tulosrahoitus näyttäytyy potentiaalisempana vaihtoehtoina sellaiselle sijoittajalle, joka tavoittelee sijoitukselleen sosiaalista hyvää sijoitetun pääoman tuoton ohella (Liebman 2011). Huomattava osa yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiiviin linkittyvästä kirjallisuudesta käsittelee sitä, kuinka vakiintumattomalle markkinalle sijoittamisesta täytyy tehdä yksityisille sijoittajille tarpeeksi houkuttelevaa. Nämä teemat keskittyvät sijoittajien epävarmuuden ja sijoitusriskien pienentämiseen. (Cox 2011; Bafford 2012; Burand 2012; Leventhal 2012; Dagher 2013; Shiller 2013.)

3.2.3 Varoittava narratiivi

Varoittava narratiivi on vastakohta kahdelle edelliselle, melko positiivisesti sosiaaliseen tulosrahoitukseen suhtautuvalle narratiiville. Varoittava narratiivi kyseenalaistaa yksityisen sektorin arvojen ja toimintalogiikan tarkoituksenmukaisuuden julkisen sektorin toiminnassa. Lukuisat kirjoittajat viittaavat siihen, että sosiaalinen tulosrahoitus edustaa uusliberaalin toiminnan jatkoa julkisessa päätöksenteossa. (Warner 2012, 25; Warner 2013; Whitfield 2012, 22–23; McHugh ym. 2013; Malcolmson 2014; Sinclair ym. 2014.) Finansialisaatio näyttäytyy sosiaaliseen tulosrahoitukseen linkittyvänä huolena varoittavassa narratiivissa. Narratiivissa finansialisaatio nähdään prosessina, jossa sekä makrotalous että julkinen päätöksenteko ovat alisteisia rahoitussektorin eduille. Tästä näkökulmasta sosiaalipolitiikka on enemmän talouden tukemista, vakauttamista tai laajentamista kuin sosiaaliin tarpeisiin vastaamista. (Lake 2015, 75–78.) Varoittava narratiivi esittää, että yksityisen sektorin erilaiset arvot tunkeutuvat sosiaalipolitiikkaan sosiaalisen tulosrahoituksen avulla ja suuntaavat sosiaalipolitiikan rahoitus- ja toimintakäytäntöjä kohti ennen hyvinvointiyhteiskuntaa vallinnutta aikaa. Dowling ja Harvie (2014) nostavat keskusteluun, että Britanniassa sosiaalisen tulosrahoituksen nousu linkittyy vuosien 2010–2015 aikana brittihallituksen Big Society -ohjelmaan. Tässä yhteydessä on esiintynyt kritiikkiä sosiaalisen rahoituksen eturintamassa toimivia rahoitus- ja konsulttiyrityksiä kohtaan. Epäilyksiä on herättänyt se, että sosiaalisen tulosrahoituksen avulla voidaan hyödyntää hyväntekeväisyyttä ilmaiseksi yhteiskunnallisten tarkoitusten nimissä ja samalla pyritään samaan voittoon sijoittajille. (Dowling & Harvie 2014.)

Varoittava narratiivi esittää, että sosiaalisen tulosrahoituksen vaarana on julkisen toiminnan läpinäkyvyyden kaventuminen. Narratiivin kirjallisuudessa korostuu, että julkisen sektorin sopimukset ovat luonteeltaan avoimia, ja tämä on ristiriidassa yksityisen sektorin sopimuskäytäntöjen kanssa, koska yksityiset sopimukset, kuten sosiaaliset tulosrahoitukset, ovat kaupallisista syistä usein suljettuja (Warner 2012, 8). Warner (2012) korostaa julkisen valvonnan tärkeyttä tällaisten sopimusten tarkkailussa, koska sijoittajat ja palveluntuottajat voivat asettaa voitto-odotuksen tärkeämmäksi kuin sopimuksen kohderyhmän sosiaaliset tarpeet. Narratiivissa esitetään, että tästä syystä johtuen veronmaksajien ja kansalaisten

näkökulmasta julkinen sosiaalisen tulorahoituksen valvonta on välttämätöntä (Warner 2012). Varoittava narratiivi korostaa, että sijoittajien kilpailukykyä korostava toimintalogiikka ja heidän käyttämät tehokkuuden mittausjärjestelmät voivat heikentää tai vääristää vapaaehtoisien ja voittoa tavoittelemattoman sektorin sosiaaliseen hyvään tähtäävää toimintalogiikkaa (Joy & Shields 2013). Tämä voi pahimmillaan johtaa palvelutarjonnan kokonaisvaltaiseen yksityistämiseen ja heikentää voittoa tavoittelemattoman sektorin asemaa kansalaisyhteiskunnassa, koska tämän sektorin toiminnan itsenäisyys on usein riippuvainen julkisen sektorin kanssa solmituista pitkäaikaisista sopimuksista (McHugh ym. 2013; Whitfield 2012; Joy & Shields 2013).

Varoittavassa narratiivissa sosiaaliseen tulorahoitukseen liittyvät tulosperusteiset sopimukset näyttäytyvät kuitenkin osin myös myönteisessä valossa. Varoittavan narratiivin kirjallisuudessa on tuotu esiin sosiaalisen tulorahoituksen soveltaminen rikosoikeudellisella sektorilla Britanniassa ja esitetty mallin vahvuutena, että se voi haastaa uuteen julkisjohtamiseen liittyvän tulosten mittaamiskulttuurin ottamalla etäisyyttä hyödyttömään prosessien mittaamiseen. (Fox & Albertson 2011 & 2012; Fox ym. 2013.) Tästä näkökulmasta katsottuna siirtyminen sosiaalisen tulorahoituksen logiikan mukaisesti prosessien mittaamisesta kohti tulosten mittaamista on toimintaa, jossa tärkeää on vain se, mikä todistetusti tuottaa tuloksia (Deering 2014). Narratiivi kuitenkin esittää, että sosiaalisen tulorahoituksen tavoitteet täytyy määritellä tarkasti palveluntuottajille, hankehallinnoijille ja sijoittajille (Warner 2012, 2013). Narratiivissa korostuu saavutettujen tulosten mittaamisen vaikeus, koska voi olla haastavaa osoittaa, että tietyt tulokset ovat juuri sosiaalisen tulorahoituksen soveltamisen seurausta (Fox & Albertson 2011; Fitzgerald 2013; McHugh ym. 2013; Sinclair ym. 2014).

Varoittava narratiivi esittää, että sosiaalisen tulorahoituksen solmimiseen liittyy riskejä. Esimerkiksi Marylandiin suunnitellussa sosiaalisen tulorahoituksen projektissa tarkoitus oli vähentää vankien uusintarikollisuutta, mutta hankkeen riskit kasvoivat sosiaalisen tulorahoituksen myötä, koska sopimukset olivat monimutkaisia ja transaktiokustannukset kasvoivat (McKay 2013a & 2013b). Narratiivi esittää, että hankkeiden riskilaskelmat ovat todennäköisesti erittäin vahvasti tapauskohtaisia, joten aiempien kokemusten hyödyntäminen hankkeissa on hankalaa. Tämä ylläpitää osaltaan hankkeisiin liittyvää monimutkaisuutta. (Pauly & Swanson 2013, 1–9.) Esimerkiksi brittiläiset sosiaalisen tulorahoituksen hankkeet ovat vaatineet toimiakseen julkisen hallinnon laajaa tukea (Cabinet Office 2015). Narratiivi huomauttaa, että Bloombergin hyväntekeväisyysjärjestö toimi takaajana investointipankki Goldman Sachsin Rikers Islandin vankila-hankkeeseen tekemille sijoituksille (Warner 2012, 4). Narratiivi esittää tämän viittaavan siihen, että yksityiset sijoittajat voivat karttaa sosiaaliseen tulorahoitukseen sisältyviä riskejä tai he voivat vaatia sijoituksilleen julkista tai hyväntekeväisyysäätiön järjestämää takausta, kuten Goldman Sachsin tapauksessa kävi.

3.3 Sosiaalinen tulosrahoitus tuoreemmassa tutkimuksessa

Esittelen tässä luvussa sosiaalista tulosrahoitusta käsittelevää tuoreempaa tutkimusta hyödyntämällä taustalla Fraserin ja kumppaneiden (2016) systemaattisen kirjallisuuskatsauksen ideaa. Fraserin ym. 2016 tekemä kirjallisuuskatsaus kartoittaa relevantin sosiaalisen tulosrahoituksen tutkimuksen maaliskuuhun 2015 saakka. Ennen vuotta 2009 tutkimusryhmä ei löytänyt teemasta tehtyjä tutkimuksia (Fraser ym. 2016). Olen käyttänyt Fraserin ja kumppaneiden kirjallisuuskatsauksessa esiteltyjä kolmea narratiivia osana teoreettista runkoa osajulkaisuissani. Koska tutkimustieto aiheesta on täydentynyt Fraserin ym. (2016) katsauksen jälkeen, täydennän tässä luvussa Fraserin tutkijaryhmän läpikäymää sosiaalisen tulosrahoituksen tutkimusta huhtikuusta 2015 vuoden 2019 syyskuuhun. Hain Fraserin ja kumppaneiden (2016) tekemän kirjallisuuskatsauksen jälkeistä sosiaalista tulosrahoitusta käsittelevää tutkimusta vuosien 2015–2019 välillä siten, että rajasin haun vain vertaisarvioituihin julkaisuihin⁸. Valinta on perusteltu, koska viime vuosina akateemisen sosiaalisen tulosrahoituksen tutkimuksen määrä on kasvanut.

Valitsin 4–6 tutkimusta vuosikohtaisesti otsikoiden relevanssin perusteella ja luin tutkimusten abstraktit saadakseni käsityksen, mihin teemoihin tutkimus on kohdistunut. Abstraktien ollessa tutkimukseni kannalta oleellisia tai muuten tutkimusaihetta ajankohtaisesti käsitteleviä, tutustuin julkaisuun tarkemmin. En tee Fraserin ja kumppaneiden (2016) tapaan systemaattista kirjallisuuskatsausta uusimmasta vaikuttavuusinvestoimiseen ja sosiaaliseen tulosrahoitukseen paneutuvasta tutkimuksesta, vaan katsaukseni on kuvaileva katsaus tehdystä tutkimuksesta (ks. Salminen 2011, 6). Käsittelem seuraavaksi tutkimukseni kannalta 25 teemoiltaan oleellista ja keskeistä vertaisarvioitua tutkimusta viime vuosilta. Tarkoitukseni on esitellä, mistä teemoista tutkimukseni kohdetta on viime vuosina lähestytty. Taulukossa 1 on tarkemmat tiedot läpikäymistäni tutkimusartikkeleista. Tilarajoitteiden vuoksi käytän sosiaalisesta tulosrahoituksesta taulukossa termiä SIB. Taulukon jälkeisessä alaluvussa nostan artikkeleista esiin teemoja, jotka ovat tutkimukseni kannalta kiinnostavia löydöksiä.

---

⁸ Hain tutkimusta seuraavista keskeisimmistä lähteistä: Scopus (Elsevier), ABI/INFORM Complete, ABI/INFORM Global, Social Sciences Citation Index (Web Of Science), OneFile (GALE), Taylor & Francis Online - Journals, Informa - Taylor & Francis (CrossRef), MEDLINE/PubMed (NLM), Science Citation Index Expanded (Web of Science), Sociological Abstracts, SpringerLink, Springer (CrossRef), ECONIS (ZBW), Accounting & Tax, ScienceDirect Journals (Elsevier), Elsevier (CrossRef), Health Reference Center Academic (Gale), British Nursing Index, PMC (PubMed Central) ja Sage Journals (Sage Publications). Käytin hauissa hakusanoja: "Social Impact Bond" ja "Impact Investing", koska ne ovat vakiintuneet tutkimuskohteesta käytävässä kansainvälisessä akateemisessa keskustelussa.

Taulukko 1. Kuvailevan katsauksen artikkelit.

Kirjoittaja(t) ja vuosi	Julkaisun nimi	Tutkimuksen tyyppi	Keskeinen havainto tutkimuksen kannalta
Trotta, Annarita & Carè, Rosella & Severino, Raffaella & Migliazza, Maria Cristina & Rizzello, Alessandro (2015)	Mobilizing private finance for public good: Challenges and opportunities of social impact bonds	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-mallista on tehty uusia sovelluksia ja kehitysmailhin on suunniteltu DIB-malli (Development Impact Bond)
Ormiston, Jarrod & Charlton, Kylie & Donald, Scott: M & Seymour, Richard. G. (2015)	Overcoming the Challenges of Impact Investing: Insights from Leading Investors	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikuttavuusinvestoinnin suosioista huolimatta vaikuttavuusinvestoinnin markkina on kehittynyt hitaasti
Bishop, Matthew & Green, Michael (2015)	Philanthrocapitalism Rising	Kvalitatiivinen tutkimus	Hyväntekeväisyyden ja sijoittamisen yhdistämiseen voi liittyä epätasa-arvoisia rakenteita ja ongelmia
Brandstetter, Lisa & Lehner, Othmar M. (2015)	Opening the Market for Impact Investments: The Need for Adapted Portfolio Tools	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikuttavuusinvestoiminen on laajentunut suhteellisen pieneltä sosiaalisten sijoitusten alueelta vakavasti otettavaksi toimialueeksi
Höchstädter, Anna Katharina & Scheck, Barbara (2015)	What's in a Name: An Analysis of Impact Investing Understandings by Academics and Practitioners	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikuttavuusinvestoinnin markkinalla toimivilla sijoittajilla on eri odotuksia vaikuttavuusinvestoimista kohtaan
Clarkin, John E & Cangioni, Carola L. (2016)	Impact Investing: A Primer and Review of the Literature	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikuttavuusinvestoimista ei voida nähdä ihmelläkkeenä sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi

Cooper, Christine & Graham, Cameron & Himick, Darlene (2016)	Social impact bonds: The securitization of the homeless	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malli yhdistyy uusliberalismiin, koska sen toiminta-ajatuksessa korostuu, ettei ole sellaista teemaa kuin sosiaalinen ongelma, vaan ongelma on yksilön toiminnassa.
van Es, Brian C & Houben, Olav J.A.J.H & à Nijeholt, Maaïke P. Lycklama (2016)	Social Impact Bonds: An innovative way to combat youth unemployment	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malli on merkittävä lisäys nykyisiin työllisyystoimenpiteisiin
Arena, Marika & Bengo, Irene & Calderini, Mario & Chiodo, Veronica (2016)	Social Impact Bonds: Blockbuster or Flash in a Pan?	Kvalitatiivinen tutkimus	On mahdollista, että SIB-malli voi jäädä marginaaliseksi teemaksi, joten malli ei kenties kasva suuremmaksi ilmiöksi
Pauly, Mark V. & Swanson, Ashley (2017)	Social Impact Bonds: New Product or New Package?	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-mallin toiminnan onnistuminen on vahvasti kontekstisidonnaista
Schinckus, Christophe (2017)	Financial innovation as a potential force for a positive social change: The challenging future of social impact bonds	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-mallin myötä rahoituksen roolia voidaan uudelleenarvioida yhteiskunnassamme
Roundy, Philip & Holzhauer, Hunter & Dai, Ye (2017)	Finance or philanthropy? Exploring the motivations and criteria of impact investors	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikuttavuussijoittajat eroavat sijoitusten sosiaalisten tavoitteiden osalta pääomasijoittajista, hyväntekijäsijoittajista ja enkelisijoittajista
Mitchell, Kathye (2017)	Metrics millennium: Social impact investment and the measurement of value	Kvalitatiivinen tutkimus	Sosiaalisen sijoittamisen käytännöt voivat olla itsessään taustalla sosiaalisissa ongelmissa, joita sijoittamalla pyritään ratkomaan
Dowling, Emma (2017)	In the wake of austerity: Social impact bonds and the financialisation of the welfare state in Britain	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malli on yhteydessä kehitykseen, joka johtaa finansialisaatioon

Edmiston, Daniel & Nicholls, Alex (2018)	Social Impact Bonds: The Role of Private Capital in Outcome-Based Commissioning	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malliin sisältyy uudenlaisia riskejä ja mahdollisuuksia julkisten palveluiden uudistamisessa
Berndt, Christian & Wirth, Manuel (2018)	Market, metrics, morals: The Social Impact Bond as an emerging social policy instrument	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malli yhdistää markkinat, valtion toiminnan ja hyväntekeväisyysajattelun
Joy, Meghan & Shields, John (2018)	Austerity in the making: Reconfiguring social policy through social impact bonds	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-mali on osa uusliberaalia poliittista projektia
Wiśniewski, Marcin (2018)	The social impact bond as a financial instrument	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB yhdistyy taustaltaan uuteen julkisjohtamiseen (New Public Management)
Kurki, Tuuli & Masoud, Ameerah & Niemi, Anna-Maija & Brunila, Kristiina (2018)	Integration becoming business: Marketisation of integration training for immigrants	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-mallin soveltamisesta kotouttamispalveluiden osana ei ole monessa EU-maassa, kuten Suomessa, käyty juurikaan julkista keskustelua
Harji, Karim & Jackson, Edward T. (2018)	Facing Challenges, Building the Field: Improving the Measurement of the Social Impact of Market-Based Approaches	Kvalitatiivinen tutkimus	Vaikutavuusinvestoimiseen liittyvät markkinaodotukset ovat usein aivan liian optimistisia
Carè, Rosella & De Lisa, Riccardo (2019)	Social Impact Bonds for a Sustainable Welfare State: The Role of Enabling Factors	Kvalitatiivinen tutkimus	Terveystalouden taloudellisen kestävyuden kannalta HIB-malli (Healthcare Impact Bond) voi olla huomioitava vaihtoehto
Harvie, David & Ogman, Robert (2019)	The broken promises of the social investment market	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malliin liitetty lupaukset ovat aivan liian suuria ollakseen käytännössä mahdollisia

Le Pendeven, Benjamin (2019)	Social Impact Bonds: A New Public Management Perspective	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malli on yhteydessä uuteen julkisjohtamiseen (New Public Management)
Chamaki, Foroogh Nazari & Jenkins, Glenn Paul & Hashemi, Majid (2019)	Social Impact Bonds: Implementation, Evaluation, and Monitoring	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-hankkeiden käytännön toteuttaminen on erittäin monimutkaista
Loxley, John & Hajer, Jesse (2019)	Public-private partnerships, social impact bonds, and the erosion of the state in Canada	Kvalitatiivinen tutkimus	SIB-malliin liitettyjen tehokkuusodotusten toteutumisesta on vain niukasti näyttöä

3.3.1 Uuden teeman monipuolinen tutkimuskenttä

Vaikka sosiaalinen tulosrahoitus on ollut markkinoilla vuosia, ei mallin soveltaminen ole ollut kuitenkaan räjähdysmäistä. Tämä on herättänyt kysymyksiä siitä, onko sosiaalinen tulosrahoitus vasta keräämässä suosiotaan ja mallin suurin leviäminen edessäpäin vai onko kyseessä marginaaliseksi jäävä ilmiö. (Arena ym. 2016, 927.) Tässä mielessä huomionarvoista on, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, kuten esimerkiksi Public Private Partnership -sopimukset (PPP) ovat tiukasti palvelukenttään juurtuneita vakiintuneita toimintamalleja. PPP-sopimusten tapaan sosiaalinen tulosrahoitus vaatii runsaasti julkista tukea, mutta on vain niukasti näyttöä mallin väitettyjen tehokkuuslupausten toteutumisesta. (Loxley & Hajer 2019, 32.) Sosiaalisen tulosrahoituksen puolestapuhujat ovat väittäneet sosiaalisen tulosrahoituksen olevan ratkaisu hyvinvointipalveluiden rahoitusongelmiin, kustannuspaineisiin ja riskien jakamiskysymyksiin. Mallin on esitetty olevan eräs ratkaisu muun muassa nuorisotyöttömyyden vähentämisessä ja sen on sanottu toimivan myös kodittomuuden ehkäisyssä. On kuitenkin huomautettu, etteivät sosiaalisen tulosrahoituksen saavuttamat tulokset – mallin uutuudesta ja väitetyistä monipuolisuudesta huolimatta – välttämättä suuresti eroa tavanomaisista voittoja tavoittelemattoman sektorin rahoitusjärjestelyillä toteutetuista tai muista tulosperusteisista hankkeista. Näin ollen mallin soveltamisen lopputulokset ovat vahvasti projektikohtaisia. (Cooper ym. 2016; van Es ym. 2016, 54; Pauly & Swansson 2017, 718; Edmiston & Nicholls 2018, 72–73.) Tästä näkökulmasta on ajankohtaista kysyä, mitä erityistä sosiaalinen tulosrahoitus tuo palvelujen organisointiin verrattuna aiempiin yksityisen ja julkisen sektorin soveltamiin kumppanuuksiin. Kokonaisuudessaan sosiaalinen tulosrahoitus yhdistää valtion, markkinat ja hyväntekeväisyyden (Berndt & Wirth 2018, 27).

Kiinnostavaa on, että sosiaalisen tulosrahoituksen suhteellisen maltillisesta suosiosta huolimatta mallia on laajennettu kehittämisensä jälkeen. Kypsiä hyvinvointivaltioiden kannalta ajankohtainen sosiaalisen tulosrahoituksen laajennus on terveydenhuoltoon liittyvä HIB-malli (Healthcare Impact Bond), jonka on esitetty olevan mielenkiintoinen vaihtoehto tilanteessa, jossa terveydenhoitosektorille kohdistuu leikkauksia (Carè & De Lisa 2019). Hyvinvointiyhteiskunnan muutoksen kannalta on kiinnostavaa, että sosiaalinen tulosrahoitus voi tuoda markkinoille uusien toimintakäytäntöjen lisäksi uusia ajattelutapoja. Tämä voi johtaa muun muassa rahoituksen roolin uudelleenarvointiin yhteiskunnassamme eettisen vuoropuhelun kautta. (vrt. Schinckus 2017, 734.) Globaalissa mielessä ajankohtainen laajennus on sosiaalisen tulosrahoituksen pohjalta kehitetty DIB-malli (Development Impact Bond), joka on muokattu etenkin kehittyviä maita ajatellen. (Trotta ym. 2015, 262.) Näitä sovelluksia, kuten sosiaalista tulosrahoitusta ja DIB-mallia täytyy kuitenkin soveltaa oikein, että tavoitteiluja hyvinvointivaikutuksia on ylipäänsä mahdollista saavuttaa (vrt. Trotta ym. 2015, 260). Toisaalta sosiaalisen tulosrahoituksen haasteeksi on jo vuosia sitten tunnistettu vaikeus osoittaa tapahtuneet sosiaaliset muutokset juuri mallin aikaansaannoksiksi (ks. Fox & Albertson 2011; Fitzgerald 2013; McHugh ym. 2013; Sinclair ym. 2014). Mallin soveltamisen

monimutkaisuutta lisää, että sosiaalisen tulosrahoituksen soveltaminen ja projektien onnistuminen edellyttävät erittäin tarkkaa toteutusta, projektin arviointia ja hankkeen seurantaa (vrt. Chamaki ym. 2019, 289).

Kriittisessä keskustelussa sosiaalisen tulosrahoituksen on esitetty olevan osa uusliberalistista poliittista hanketta, joka käyttää leikkauspolitiikkaa moraalisen ja taloudellisen perustana muokatakseen ilmapiiriä sosiaalipalveluiden uudistamisreformille (Joy & Shields 2018, 681). Uudenlaisia finanssi-instrumentteja, kuten sosiaalista tulosrahoitusta, on kritisoitu myös suorasukaisemmin yhteydestään finansialisaatioon. On väitetty, että näitä malleja soveltamalla markkinoituneesta hyvinvointiyhteiskunnasta tulee väline varallisuuden siirtämiseksi yksityisille sijoittajille. Tässä prosessissa sosiaalipolitiikan on sanottu altistuvan kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden käännteille ja vaihteluille. (Dowling 2017.) Kansainvälisessä keskustelussa on myös huomautettu, että sosiaalisen tulosrahoituksen luomat lupaukset ovat yksinkertaisesti liian hyviä ollakseen totta (Harvie & Ogman 2019, 999). Toisaalta sosiaalinen tulosrahoitus tuodaan tutkimuskirjallisuudessa esiin myös puhtaana finanssi-instrumenttina, joka linkittyy uuteen julkisjohtamiseen ja tavoitteeseen rahoittaa julkisia tehtäviä soveltamalla tuloksista maksamisen ideaa (ks. Wiśniewski 2018, 103; Le Pendevén 2019). Tämä ajatus toteutuu esimerkiksi siinä, että markkinavetoisten ratkaisujen soveltamisen, kuten sosiaalisen tulosrahoituksen, myötä esimerkiksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus on mahdollista järjestää markkinasuuntautuneen politiikan ja käytäntöjen puitteissa, mutta samalla ongelmana on, ettei sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamisesta kotoutumispalveluiden osana ole juurikaan käyty julkista keskustelua Suomessa, kuten ei monessa muussakaan EU-maassa (vrt. Kurki ym. 2018, 233, 242).

Kokonaisuudessaan vaikuttavuusinvestoimisen⁹ suosio on kuitenkin kasvanut huomattavasti viimeisten vuosien aikana ja vaikuttavuusinvestoimisen on sanottu olevan eräs innovatiivisimpia tapoja viedä globaalien rahoitusmarkkinoiden resurssit ratkaisemaan erilaisia ongelmia (Ormiston ym. 2015; Clarkin & Cangioni 2016, 135). Vaikuttavuusinvestoiminen on laajentunut melko kapealta sosiaalisten sijoitusten alueelta jossain määrin varteenotettavaksi sijoitusfilosofiaksi, jossa sosiaaliset ja taloudelliset arvot yhdistyvät (Brandstetter & Lehner 2015, 104). Vaikuttavuusinvestoimisen saamasta suosiosta huolimatta kysymyksiä on herättänyt vaikuttavuussijoitusmarkkinan suhteellinen kehittymättömyys (Ormiston ym. 2015, 352–378). Toisin sanoen perinteinen sijoitusmarkkina on huomattavasti laajempi sekä volyymiltaan että instrumenttivalikoimaltaan. Tämä voi tosin johtua siitä, että vaikuttavuusinvestointimarkkina on vielä suhteellisen uusi ja vakiintumaton. Vaikuttavuusinvestoimisessa markkinaodotukset ovat kuitenkin usein liian optimistisia ja epäonnistuneista sijoituksista keskustelu voi olla hyvin niukkaa (Harji & Jackson 2018, 397). Vaikuttavuusinvestoimisen parissa toimivat sijoittajat eivät kuitenkaan ole samanlaisia, vaan

---

⁹ Vaikuttavuusinvestoimisen sijoitusvalikoimaan kuuluu muun muassa sosiaalinen tulosrahoitus, lainat, osakesijoitukset ja lainan variaatiot (Männistö 2016, 18–22). Kattavammin vaikuttavuusinvestoimisen käsitettä on avattu luvussa 3.

heissä voidaan nähdä ainakin kahden koulukunnan edustajia. On sijoittajia, jotka kohdistavat vaikuttavuusinvestoimisen tietynlaisiin organisaatioihin (esimerkiksi missiovetosiin toimijoihin) ja toisaalta sellaisia tahoja, jotka sijoittavat vain tavoitellakseen investoinnin maksimaalista vaikuttavuutta (Höchstädter & Scheck 2015, 461).

Vaikuttavuusinvestoimisen kategorisointi tiettyyn sijoitussegmenttiin on hankalaa. Viime vuosina onkin kysytty, onko vaikuttavuusinvestoiminen enemmän hyväntekeväisyyttä vai sijoittamista. Sosiaalista hyvää tavoittelevien vaikuttavuussijoittajien on kuitenkin todettu eroavan muista sijoittajaryhmistä hakemalla sijoituksilleen tuottoa, joka huomioi vaikuttavuuteen liittyvät sosiaaliset teemat. (Roundy ym. 2017.) Tosin vaikuttavuusinvestoiminen on yhdistetty myös niin sanottuun ”filantrokapitalismiin”, jolla viitataan yksityisten toimijoiden roolin kasvamiseen esimerkiksi sosiaalisten haasteiden ratkaisemisessa. Filantrokapitalismiin liittyy ajatus, että epätasa-arvoinen järjestelmä ylipäänsä mahdollistaa hyväntekeväisyyden. (Bishop & Green 2015, 541.) Lisäksi on esitetty, että vaikka sosiaalista hyvää tavoittelevaan ajattelutapaan voi kuulua markkinarajoitteiden tunnistaminen, perustuvat tarjotut ratkaisut edelleen markkinalogiikkaan ja käytäntöihin, joiden usein sanotaan olevan hoidettavien ongelmien taustalla (Mitchell 2017, 766). Tässä mielessä vaikuttavuusinvestoiminen olisi vain sijoitusmarkkinoiden uusi aluevaltaus ja sosiaalinen tulosrahoitus tässä aluevaltauksessa käytettävä yksittäinen sijoitusinstrumentti.

3.4 Sosiaalinen tulosrahoitus innovaationa

Sosiaalista tulosrahoitusta voidaan lähestyä innovaationäkökulmasta käsin. Innovaatiotutkimuksen pioneeri Everett M. Rogersin (2003) mukaan innovaatiot etenevät innovaatioiden diffuusioteorian mukaisesti innovaattoreilta eteenpäin viestintäprosesseissa. Rogers (2003, 12) näkee innovaation omaksujalleen, joko yksilölle tai ryhmälle, uutena ideana, välineenä tai käytäntönä. Tutkimuksessani lähestyn innovaation määritelmää näkökulmasta, jossa sosiaalinen tulosrahoitus on palvelukeskeinen hyvinvointipalveluiden rahoitus- ja organisointi-instrumentti, jonka soveltamiseen yhdistyy uuden ja innovatiivisen prosessin käyttöönotto. Tässä tutkimuksessa sosiaalisen tulosrahoituksen innovaatioluonne liittyy rahoitusriskin siirtymiseen yksityiselle sektorille ja sosiaalisen tulosrahoituksen organisoimisen tapoihin, joka korostaa ongelmien ennaltaehkäisyä, yksityistä rahoitusta ja vaikuttavuuden mittaamista (vrt. Mulgan ym. 2011; Callanan & Law 2012; Rotheroe ym. 2013). Tutkimukseni kontekstissa olennainen sosiaalisen tulosrahoituksen innovaatio on hankkeissa tapahtuva palveluiden yhteinen koordinointi ja integrointi sen sijaan, että palvelut toteutetaan hajanaisesti ja siiloutuneesti eri organisaatioiden kesken (ks. Broccardo & Mazzuca 2019, 268).

Sosiaalisen tulosrahoituksen on sanottu voivan kiihdyttää sosiaalisten innovaatioiden määrää ja muokata hyvinvointipalveluista räätälöidympiä, kuten Fraserin ja kumppaneiden

esittelemässä julkisen sektorin uudistamisnarratiivissa esitetään (ks. esim. Leventhal 2012; Jackson 2013, 608–613; Clark ym. 2014; Fraser ym. 2016). Sosiaalisen tulosrahoituksen on sanottu vievän innovaatiotrendiä pidemmälle sekä palveluissa että sosiaalisissa investoinneissa, koska malli mahdollistaa eri sektoreiden välisen kattavan yhteistyön (ks. Fraser ym. 2016). On esitetty, että sosiaaliset innovaatiot tapahtuvat nimenomaisesti julkisen, sosiaalisen ja yksityisen sektorin leikkauspisteessä (Callanan & Law 2012). Huomio innovaatioista on tärkeä juuri sosiaalisen tulosrahoitukseen liitettyjen sektoriyhteistyötavoitteiden vuoksi. Kiinnostavaa on, että teknologian kehitystä käsittelevää innovaatiokeskustelua on käyty jo pitkään, mutta terveys- ja sosiaalisektorilla termi innovaatio on kuitenkin suhteellisen uusi (Hämäläinen ym. 2011, 219). Innovaation määrittelystä ei kuitenkaan vallitse täyttä yksimielisyyttä, mutta taloustieteilijä Joseph Schumpeterin kehittämää innovaatiokäsitettä käytetään esimerkiksi lainsäädännössä. (Jalonen & Juntunen 2010, 241; Pesu 2018, 5.) Schumpeteriläisestä innovaatiokäsityksestä on tullut valtavirtaa, ja se määritellään seuraavasti:

“Innovaatio on uuden tai huomattavasti parannetun tuotteen (palvelun tai tavarana) tai prosessin käyttöönotto, uusi markkinointikäytäntö tai organisaatiomenetelmä liiketoiminnassa, työorganisaatiossa tai ulkoisissa suhteissa.”¹⁰

Innovaatio määritellään usein uudeksi ideaksi tai toimintaprosessiksi, joka on kaupallistettavissa, mutta termiä innovaatio käytetään monessa muussakin merkityksessä (ks. Apilo & al. 2007; Conway & Steward 2009; Jalonen & Juntunen 2010, 241; Pohjola & Koivisto 2013, 89). Kaupallisuuden osalta sosiaalinen tulosrahoitus täyttää innovaation määritelmän, koska sitä on sovellettu vuosia hyvinvointipalveluiden järjestämisen mallina (ks. Fraser 2016). Apilo kirjoittajakumppaneineen (2007, 22) jaottelee innovaatiot kolmeen tasoon, joista ensimmäisessä innovaatio on yrityskohtaisesti uusi. Toinen taso on toimialakohtainen uusi innovaatio. Kolmantena tasona innovaatio on uusi koko maailmalle. (Apilo ym. 2007, 22.) Tutkimuskirjallisuudessa innovaatiot jaetaan organisatorisiin, sosiaalisiin, teknologisiin ja prosessi-innovaatioihin. Seuraavaksi tarkastelen sosiaalisen tulosrahoituksen innovaatioluonnetta sosiaali- ja terveyssektorin innovaatioluokittelujen läpi, koska sosiaalinen tulosrahoitus on keino järjestää hyvinvointipalveluita sosiaali- ja terveyssektorilla.

---

¹⁰ “An innovation is the implementation of a new or significantly improved product (good or service), or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations.” (Schumpeter 1934, 66; OECD/Eurostat 2005, 46; Lember ym. 2011, 1392, alaviite 1; OECD/Frascati Manual 2015). Kirjoittajan oma vapaa suomennos.

3.4.1 Sosiaali- ja terveyssektorin innovaatiot

Sosiaali- ja terveyssektorilla innovaatioita on tyypitelty useisiin eri kategorioihin (Fuglsang 2008, 234–248; Windrum 2008, 228–243; Hämäläinen & al. 2011, 220). On esitetty, että tärkeää sosiaali- ja terveydenhuollon innovaatiossa on sen todennettava vaikuttavuus joko makro- tai mikrotasolla (Hämäläinen 2008, 100). Sosiaalinen tulosrahoitus täyttää tämän ehdon, koska siinä mallin saavuttamien tulosten arviointi perustuu ulkoisesti laadituille mittareille, ja tulosten saavuttamista tarkkailee hankkeessa ulkopuolinen toimija (ks. Liebmman 2011, 11–13; Nicholls & Tomkinson 2013, 3–6; Fraser & al. 2016, 1–2). Julkisen sektorin innovaatioita tutkittaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että innovaatioiden syntyprosessit kytkeytyvät toisiinsa ja innovaatioiden välillä on vahvoja yhtäläisyyksiä. Siksi innovaatioita ei ole tarkoituksenmukaista tarkastella täysin irrallisina malleina. (ks. Windrum 2008: Hämäläinen 2011, 220.) Hyvinvointipalveluinnovaatioissa tavoitellaan usein tehokkuutta toimintakäytäntöihin. Toinen tavoite on kehittää ratkaisuja erilaisissa tarpeissa tapahtuneisiin muutoksiin. (Jalonen & Juntunen 2010, 241.) Tässä mielessä sosiaalisen tulosrahoituksen innovaatioluonne yhdistyy sekä tehokkuustavoitteisiin että mallin kehittäneen CoSAn¹¹ tavoitteeseen löytää ratkaisuja brittiläisen hyvinvointiyhteiskunnan kiperimpiin sosiaalisiin ongelmiin (vrt. Liang ym. 2014, 268).

Erään määritelmän mukaan ensimmäinen sosiaali- ja terveyshuollon innovaatio on systeeminen innovaatio. Se koskee normeja, suosituksia, lainsäädäntöä sekä etuuksien ja palvelujen järjestämistä. (Hämäläinen 2008, 101.) Sosiaalisessa tulosrahoituksessa on systeemisen innovaation piirteitä, koska malli on eräs keino järjestää ja organisoida julkista palveluntuotantoa (vrt. Shiller 2013, 23). Toisena innovaatiomallina voidaan pitää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluinnovaatioita. Ne ovat esimerkiksi asiakaslähtöisiä hoitoprosesseja, erilaisia hoitokäytäntöjä, asiakaslähtöisyyttä ja palveluketjuja. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluinnovaatioissa toimenpiteen kohteena oleva asiakas on keskiössä, koska asiakkaan toimintakyky, resurssit ja osallistuminen huomioidaan palvelu- ja hoitoprosessin osallistumismahdollisuuksissa. (Hämäläinen 2008, 101.) Sosiaaliseen tulosrahoitukseen liittyy myös palveluinnovaation piirteitä, koska mallin eräänä tavoitteena on kehittää palveluita paremmaksi asiakaslähtöisesti (ks. Nicholls 2013; Fraser ym. 2016).

Yhteiskunnalliset hyvinvointi- ja terveysinnovaatiot on esitelty kolmantena innovaatiotyyppinä¹². Ne liittyvät esimerkiksi yhteiskunnan mahdollistamiin liikenteen, työn, vapaa-ajan, asumisen ja kulttuurin palveluinnovaatioihin. Näihin innovaatioihin kuuluu ajatus siitä, että yhteiskunnan eri prosessit vaikuttavat osaltaan yksilön hyvinvointiin ja terveyteen.

¹¹ Ison-Britannian pääministerin Gordon Brownin alaisuudessa vuonna 2007 toimintansa aloittaneen sosiaalisen toiminnan neuvoston (CoSA, Council on Social Action) tavoitteena oli etsiä ratkaisuja Ison-Britannian polttavimpiin sosiaalisiin haasteisiin haasteisiin. CoSAn toimintaa on ovattu tarkemmin tutkimuksen luvussa 3.1. Sosiaalisen tulosrahoituksen tausta.

¹² Hämäläinen (2008, 101) käyttää termiä *yksilöiden ja väestön horisontaalista ja sektoraalista hyvinvointia ja terveyttä koskevat innovaatiot*.

(Hämäläinen 2008, 101–102.) Sosiaalisessa tulosrahoituksessa on piirteitä yhteiskunnallisesta hyvinvointi- ja terveysinnovaatiosta, koska hankkeissa julkisella sektorilla on suuri rooli palveluiden tilaajana (vrt. Loxley & Hajer 2019, 32). Neljänneksi innovaatioksi on sanottu yksilöllisiä hyvinvointi- ja terveysinnovaatioita. Kansalaiset hakeutuvat näiden innovaatioiden pariin omaehtoisesti. Lisäksi hyvinvointi- ja terveystuotteiden markkinat kasvavat nopeasti. (Hämäläinen 2008, 101–102.) Sosiaaliseen tulosrahoitukseen yhdistyy yksilölliseen hyvinvointi- ja palveluinnovaatioon linkitettyjä piirteitä, koska projekteissa kohderyhmä hakeutuu hankkeeseen vapaaehtoisesti, eikä esimerkiksi sosiaalietuuksien menettämisen pelossa. Sosiaalinen tulosrahoitus linkittyy jossain määrin kaikkiin innovaatiotyyppisiin eli kyseessä vaikuttaa olevan enemmänkin hybridinen – kuin rajattu ja spesifi – innovaatio.

Alla olevassa taulukossa 2 on esitelty tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon innovaatiotyypit.

Taulukko 2. sosiaali- ja terveydenhuollon innovaatiotyypit.

Innovaatio	Innovaation kohde	Esimerkkejä	Kehittäjät
1. Systeeminen innovaatio	Lainsäädäntö, etuuksien ja palveluiden järjestäminen	Päivähoito, kansanterveyslaki, sote-uudistus	Eduskunta, kunnallishallinto, ministeriöt
2. Palveluinnovaatio	Asiakaslähtöisyyden ja palveluketjujen kehittäminen	Potilaan hoito-ohjelmat, palveluketjujen selkeyttäminen	Työryhmät, organisaatioiden johto, asiantuntijat
3. Yhteiskunnallinen hyvinvointi- ja terveysinnovaatio	Yhteiskunnan mahdollistamat ja edesauttavat palvelut	Asuminen, kulttuuritarjonta, liikennejärjestelyt	Kunnallishallinto, yritykset, asiantuntijat, kolmas sektori, järjestöt
4. Yksilöllinen hyvinvointi- ja terveysinnovaatio	Kansalaisten hankkimat yksilölliset innovaatiopalvelut	Ohjattu liikunta, terveysvaikutteinen ruoka	Yksityiset yritykset, kolmas sektori, järjestöt

(Mukaeltu Hämäläinen 2008; Hämäläinen ym. 2011.)

3.5 Sosiaalisen tulosrahoituksen projektit Suomessa

Sitra on edistänyt merkittävästi sosiaalisen tulosrahoituksen projektien käynnistämistä ja mallin edistämistä Suomessa (ks. Sitra 2018). Keväällä 2014 Sitraan perustettiin vaikuttavuusinvestoimisen avainalue, jonka yhtenä teemana oli sosiaalinen tulosrahoitus (ks. Männistö 2016). Vaikuttavuusinvestoimisen instrumenttivalikoimaan kuuluu sosiaalisen tulosrahoituksen lisäksi muitakin kokonaisuuksia, mutta suomalaisissa hankkeissa on sovellettu sosiaalisen tulosrahoituksen mallia (ks. Hallituksen puoliväliriihi 2017; Työ- ja elinkeinoministeriö 2017b). Vuoden 2015 joulukuussa Sitran alaisuudessa perustettiin

vaikuttavuusinvestoinnin kansallinen ohjausryhmä¹³, joka toimi vuoden 2017 loppuun. Vuoden 2018 alussa ryhmän kokoonpano uudistui. Ohjausryhmän jäsenet ovat vaikuttavuusinvestoinnin keskeisiä toimijoita. Ryhmän tehtävänä on toimia Sitran neuvonantajana. Kansallinen ohjausryhmä on myös linkkinä vaikuttavuusinvestoinnin kansainväliseen ohjausryhmään (Global Impact Investment Streering Group), jonka jäseneksi Suomi hyväksyttiin kesällä 2017. (Pikkarainen 2017; Keltanen 2018a.) Sitran vaikuttavuusinvestointiin liittyvä toiminta jatkuu tammikuussa 2020 työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa vaikuttavuusinvestoinnin ohjauskeskuksessa. Ohjauskeskuksen tarkoitus on kehittää vaikuttavuusinvestoinnin markkinaa ja lisätä vaihtoehtoisten rahoitusinstrumenttien tunnettavuutta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019a.)

Ensimmäinen suomalainen sosiaalinen tulosrahoitus¹⁴ soveltanut projekti on vuosina 2015–2017 käynnistynyt julkisen sektorin työhyvinvointia tavoitteleva TyHy-SIB, jonka viimeinen osa päättyy toukokuussa 2020. Hankkeessa on ollut mukana kaikkiaan noin 1600 julkisen sektorin työntekijää. Hankkeen arviointihanke aloitettiin syyskuussa 2016 ja se päättyi elokuussa 2019. Syyskuussa 2019 julkaistun hankkeen arviointiraportin mukaan sairauspoissalot vähenivät hieman ja työkykyjohtaminen parani, joskaan projektin kaikkia tavoitteita ei saavutettu. TyHy-hankkeessa myös sijoittajien tuotto jäi niukaksi, tosin sijoittajat olivat varautuneet tällaiseen mahdollisuuteen. (Pehkonen ym. 2019.) Toinen sosiaalisen tulosrahoituksen hanke on vuonna 2017 alkanut maahanmuuttajille kohdistettu Koto-SIB, jossa tarkoituksena on työllistää 2500 maahanmuuttajaa. Hankkeessa maahanmuuttajille tarjotaan ammattiin suuntaavaa koulutusta ja kielikoulutusta. Koulutuksen ja työllistymisen kautta on tarkoitus auttaa maahanmuuttajia integroitumaan Suomeen. Hanke oli käynnissä tammikuusta 2017 joulukuuhun 2019 ja hankkeen loputtua siihen sisältyy kolmen vuoden seurantajakso. Hankkeeseen sijoittivat Sitra, SOK, Euroopan investointirahasto, Espoon kaupunki, nimeämätön säätiö, Tradeka, Epique Oy, Sewatek Oy, Tom Tukiainen, Erkki Turanlahti, Arowana Advisors Oy ja Suomen ortodoksinen kirkko. Rahaston koossa mitattuna hanke on Euroopan suurin sosiaalisen tulosrahoituksen projekti. (ks. Työ- ja elinkeinoministeriö 2017a; Sitra 2019a; Työ- ja elinkeinoministeriö¹⁵.)

Alkuvuodesta 2019 käynnistyi lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä Lapset-SIB -hanke. Hankkeen tilaajakunnat ovat Helsinki, Hämeenlinna, Kemiönsaari, Lohja ja Vantaa. Sijoittajia ovat tällä hetkellä Tradeka ja Espoon kaupunki. Hankkeen toteutusaika on kuntakohtainen. (Sitra 2019b.) Syksyllä 2019 käynnistyi pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistämiseen tähtäävä sosiaalisen tulosrahoituksen hanke, jossa kohderyhmänä on 3000 pitkäaikaistyöttömää (Sitra 2019c; Työ- ja elinkeinoministeriö 2019b). Erityisen kiinnostava on pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tavoitteleva hanke, koska se tarttuu sitkeään ja vaikeaan ongelmaan, pitkäaikaistyöttömyyteen. Lisäksi suunnitteilla on ikääntyneiden itsenäistä toimintakykyä parantava projekti, tyypin 2 diabeteksen ehkäisyyn panostava hanke ja

---

¹³ Lisätietoja ryhmän toiminnasta Sitran sivuilta: <https://www.sitra.fi/blogit/vaikuttavuusinvestoinnin-ystavat-palveluksessanne/>

¹⁴ Tässä luvussa ja taulukossa 3 käytän sosiaalisesta tulosrahoituksesta paikoin lyhennettä SIB tilarajoitteiden vuoksi.

¹⁵ Lisätietoja Koto-SIB-hankkeesta TEMin sivuilta: <https://tem.fi/koto-sib>

ympäristörahasto. Vaikuttavuutta suomalaisissa sosiaalisen tulosrahoituksen projekteissa on mitattu vertaamalla sairauspoissaolojen kehitystä edelliseen vuoteen (TyHy-SIB) ja vertaamalla sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeeseen (Koto-SIB) osallistuvien työmarkkinatuen tarvetta, että tuloverojen verokertymää satunnaistetun vertailuryhmän vastaaviin tietoihin (Keltanen & Hilli 2017; Pehkonen 2019, 86). Suomalaisten hankkeiden euromääräiset summat ovat kasvaneet vuosien myötä ja uusia hankkeita on suunnitteilla. Olen etsinyt hanketiedot Sitran sivuilta¹⁶. Alla olevassa taulukossa 3 on esitelty tarkemmin suomalaiset sosiaalisen tulosrahoituksen projektit.

Taulukko 3. Suomalaiset sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeet taustatietoineen.

Hankkeen nimi	Tavoite	Toteutus-aika	Rahaston koko	Tulospalkkion maksaja	Hankehallinnoija
TyHy-SIB	Julkisen sektorin työhyvinvoinnin parantaminen	2015–2020	0,6 M€	Hankkeessa mukana olevat organisaatiot	FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy (aiemmin Epique Oy)
Koto-SIB	Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen	2017–2019 + kolmen vuoden seuranta	14,2 M€	TEM	FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy (aiemmin Epique Oy)
Lapset-SIB	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen	2019–vaihtelee kunnittain	Arviolta 10-15 M€	Hankkeessa olevat kunnat	FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy (aiemmin Epique Oy) yhteistyössä Lastensuojelun keskusliiton kanssa
Työllisyys-SIB	Pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen	2019–2023	Arviolta 10-20 M€	TEM	FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy (aiemmin Epique Oy)
T2D-SIB	Tyypin 2 -diabeteksen ehkäisy	Suunniteluvaiheessa	-	-	-
Ikääntyneiden itsenäisen toimintakyvyn tukeminen -SIB	Tukea ikääntyneiden toimintakykyä	Suunniteluvaiheessa	-	-	-
Ympäristö-rahasto (EIB)	-	Käynnistymässä	-	-	-

(Mukaeltu Pehkonen ym. 2019; Sitra 2019a: Sitra 2019b & Sitra 2019c)

¹⁶ Lisätietoja sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeista Sitran sivuilta: <https://www.sitra.fi/hankkeet/sib-rahastot/#sib-hankkeet>

4 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin sosiaalisen tulosrahoituksen malliin kytkeytyviä odotuksia, tavoitteita, riskejä ja sitä, mitä uutta sosiaalinen tulosrahoitus tuo hyvinvointipalveluiden järjestämiseen. Tarkoituksena on kertoa mekanismeista, joiden kautta hyvinvointiyhteiskunta muuttuu ja muokkaantuu. Sosiaalista tulosrahoitusta tutkimalla on mahdollista tavoittaa yksi hyvinvointiyhteiskunnan muutosmekanismi. Uutena ja vasta käyttöönottovaiheessa olevana instrumenttina sosiaalinen tulosrahoitus tarjoaa näköalapaikan hyvinvointiyhteiskunnan muutostutkimukselle. Lähtökohtana tutkimukseni tavoitteissa on, että yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa pyrkimys on yhteiskunnallisen muutoksen analysointi ja kuvaaminen (Tirronen 2011, 26). Seuraavassa alaluvussa esittelen tarkemmin aineiston ja analyysin. Sen jälkeen käyn läpi tutkimuskysymykset. Luvussa 5 esittelen tutkimuksen tulokset.

4.1 Aineisto ja analyysi

Ensimmäiset asiantuntijahaastattelut tein helmi-huhtikuussa 2017. Tuolloin haastattelin yhteensä 14 suomalaista asiantuntijaa, jotka olivat sosiaalisen tulosrahoituksen alkuvaiheen keskeisimpiä osajia. He työskentelivät ministeriöissä, tutkimuslaitoksissa ja rahoitusosalalla. Suuri osa keväällä 2017 haastattelemistani asiantuntijoista työskenteli sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeissa, ja osa toimi Sitran vaikuttavuusinvestoimisen ensimmäisessä ohjausryhmässä. He olivat haastatteluvaiheessa osa suomalaisen sosiaalisen tulosrahoituksen tietouden, osaamisen ja toimijuuden ydinryhmää (ks. Pikkarainen 2017). Keväällä 2017 haastattelemani henkilöt ovat maahanmuuttojohtaja Sonja Hämäläinen työ- ja elinkeinoministeriöstä, ohjausryhmän jäsenenä toiminut johtaja Timo Lindholm Sitrasta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut pääsihteeri Vertti Kiukas sosiaali- ja terveysalojen järjestöjen kattojärjestöstä SOSTE:sta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut ohjelmaneuvo Sirpa Kekkonen valtioneuvoston kansliasta, vaikuttavuusinvestoimisen avainalueen vetäjä ja ohjausryhmän jäsen Mika Pyykkö Sitrasta, anonymi rahoitusalan asiantuntija, johtaja Kristiina Halonen Työterveyslaitokselta, ohjausryhmän varajäsenenä toiminut työmarkkinaneuvos Jussi Toppila työ- ja elinkeinoministeriöstä, puheenjohtaja Jussi Nykänen Epique Oy:sta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut toimitusjohtaja Tom Liljeström LähiTapiola Varainhoito Oy:sta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut ylijohtaja Anni Huhtala Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut erityisasiantuntija Jari Vaine Kuntaliitosta, ohjausryhmän jäsenenä toiminut asiantuntija Riikka Sievänen KPMG Oy:sta ja ohjausryhmän puheenjohtajana työskennellyt ylijohtaja Pentti Pikkarainen valtiovarainministeriöstä. Tarjosin kaikille haastatelluille mahdollisuutta esiintyä nimettömänä, mutta vain yksi haastateltava ei halunnut esiintyä nimellään, joten hänen nimensä anonymisoin pyynnöstä. Haastattelukutsu on liitteenä 3.

Vuoden 2017 haastattelujen jälkeen haastatteluaineiston laajentaminen ei olisi tuonut aiheesta lisätietoa, koska haastattelemani asiantuntijat olivat keskeisimpiä suomalaisia sosiaalisen tulosrahoituksen osaajia. Keväällä 2017 keräämäni asiantuntijahaastatteluaineisto muodostaa tutkimukseni ensimmäisen aineiston. Vuoden 2017 haastattelut tein yhtä puhelinhaastattelua lukuun ottamatta haastateltavien työpaikoilla. Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin. Vuoden 2017 haastatteluiden kokonaissanamäärä on 58 824 sanaa. Tutkimukseni toinen aineisto koostuu seitsemästä asiantuntijahaastatteluista, jotka tein touko-kesäkuussa 2019. Toisen aineiston keräsin, koska huomasin, että sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisprosessi vaatii tarkentamista ja selkeyttämistä. Kartoitin huhti-toukokuussa 2019 jälleen keskeisiä sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoita ja päädyin siihen, että haastattelen osaa keväällä 2017 haastattelemistani henkilöistä uudelleen, koska heillä on mallista keskeistä tietoa tai he olivat siirtyneet toisen organisaation palvelukseen sosiaaliseseen tulosrahoitukseen liittyen. Ennen haastatteluja muokkasin vuoden 2017 haastattelurungon perusteella uudet haastattelukysymykset, jotka liittyivät etenkin sosiaalisen tulosrahoituksen Suomeen saapumisen ympärille. Vuoden 2017 kysymyslomake on liitteenä 1 ja vuoden 2019 kysymyslomake on liitteenä 2.

Vuonna 2019 haastattelin toistamiseen Mika Pyykköä Sitrasta, sittemmin Sitrasta työ- ja elinkeinoministeriöön siirtynyttä Timo Lindholmia ja Pentti Pikkarasta, joka toimi vaikuttavuusinvestoimisen ensimmäisen kansallisen ohjausryhmän puheenjohtajana. Täysin uusia haastateltavia olivat kehitysjohtajana työ- ja elinkeinoministeriössä työskennellyt Ulla-Maija Laiho, toimitusjohtaja Jani Kempas FIM Pääomarahastot Oy:stä, erityisasiantuntija Susanna Piepponen työ- ja elinkeinoministeriöstä ja vanhempi neuvonantaja Petri Hilli Sitrasta, joka painotti, että edustaa haastattelussa vain itseään. Haastatteluista yhden tein puhelimitse ja loput joko haastateltavien työpaikoilla tai yliopiston tiloissa. Myös näissä haastatteluissa tarjosin haastateltaville mahdollisuutta esiintyä anonyymina, mutta haastateltavat halusivat esiintyä nimellään. Yhteensä kysyin haastateltaviksi 12 asiantuntijaa, joista viisi kieltäytyi haastattelusta. Heistä kolme ei vastannut yhteydenottopyyntöni, yksi kieltäytyi ja yksi suositteli kysymään haastateltavaksi toista asiantuntijaa. Vuoden 2019 haastattelut kestivät 45 minuutista 75 minuuttiin ja haastatteluiden sanamäärä on 42 499 sanaa. Vuoden 2019 huhtikuussa keräsin lisäksi kirjallisen aineistona 69 sosiaalista tulosrahoitusta/vaikuttavuusinvestoimista käsittelevää valtiopäiväasiakirjaa, koska sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisprosessi tarvitsi vielä tarkennusta. Keräämäni valtiopäiväasiakirjat ovat vuosilta 2013–2018 (täysistuntopöytäkirjat, kirjalliset kysymykset, vastaukset kirjallisiin kysymyksiin, valiokuntalausunnat, asiantuntijalausunnat, kirjelmät, Sitran toimintakertomukset, selvitykset ja hallituksen esitykset). Tutkimusaineistona olevat valtiopäiväasiakirjat ovat liitteenä 4. Valtiopäiväasiakirjat ovat julkisia asiakirjoja, jotka ovat kaikkien saatavilla eduskunnan hakupalvelusta.

Haastattelutilanteissa ei ollut läsnä muita henkilöitä kuin minä ja haastateltava. Sovin haastatteluista sähköpostitse ja kävin ennen haastattelun alkamista tutkimuksen tarkoituksen

läpi haastateltavien kanssa pääpiirteissään. Haastatteluaineistot ovat olleet koko tutkimuksenteon ajan minun omassa käytössäni, enkä jaa aineistoja esimerkiksi Yhteiskunnallisen tietokirjaston¹⁷ käyttöön. Tuhoan aineiston vuoden kuluttua tutkimuksen valmistumisesta, ja haastattelunauhurin tyhjensin heti kun olin saanut nauhoitukset turvallisesti talteen. Haastattelujen yhteydessä olen käynyt tutkimusaineiston hankintaan liittyvät eettiset kysymykset – kuten anonymiteettiin ja aineiston käsittelyyn liittyvät teemat – haastateltujen kanssa läpi. Jokaisen haastattelun alussa kävin haastateltavien kanssa läpi tutkimuksen eettiset säännöt ja annoin haastatelluille mahdollisuuden esiintyä halutessaan anonymyminä. Tähän tarttui kuitenkin ainoastaan yksi haastateltu vuonna 2017, ja vain yksi haastateltu pyysi saada tarkastaa käyttämäni haastattelulainaukset.

Ensimmäisessä osatutkimuksessa tutkin sosiaalisen tulorahoituksen käyttöönoton edistämisprosessista harvinaisen hetken käsitteen avulla. Toisessa osatutkimuksessa tarkastelin asiantuntijahaastatteluita temaattisesti Fraserin ym. (2016) esittelemien varoittavan narratiivin, yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiivin ja julkisen sektorin uudistamisnarratiivin avulla. Kolmannessa osatutkimuksessa tarkastelin asiantuntijahaastatteluita Fraserin ym. (2016) esittelemän julkisen sektorin uudistamisnarratiivin avulla. Peilasin asiantuntijahaastatteluja uudistamisnarratiiviin ja etsin asiantuntijoiden sosiaaliseen tulorahoitukseen kohdistamista odotuksista samankaltaisuuksia.

4.2 Tutkimuskysymykset

Keräämäni keskeisimpien asiantuntijoiden haastattelut yhdessä valtiopäiväasiakirja-aineiston kanssa antavat mahdollisuuden vastata asettamiini tutkimuskysymyksiin. Sosiaalista tulorahoitusta on käsitelty Suomessa lähinnä erilaisissa selvityksissä, arvioissa ja raporteissa. Aineiston avulla on mahdollista tutkia sitä, miten sosiaalinen tulorahoitus voi muuttaa hyvinvointipalveluiden järjestämistapaa.

Tutkimuksessa on kolme tutkimuskysymystä:

- 1) Miten sosiaalisen tulorahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa vuosina 2012–2018.
- 2) Mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulorahoituksen soveltamiseen kytkeytyy.
- 3) Mitä uutta sosiaalinen tulorahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen.

---

¹⁷ Yhteiskuntatieteellisen tietokirjaston nettisivut: <https://www.fsd.uta.fi/fi/>

Kolme osatutkimusta muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden. Ensimmäisessä tutkimuksessa tutkin sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisprosessia vuosien 2017 ja 2019 asiantuntijahaastatteluiden ja vuosien 2013–2018 valtiopäiväasiakirjojen pohjalta. Toisessa osatutkimuksessa tutkin vuoden 2017 asiantuntijahaastatteluiden pohjalta, kuinka sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamista perusteellaan ja mitä riskejä mallissa nähdään. Viimeisessä osatutkimuksessa tutkin, mitä tavoitteita sosiaaliseen tulosrahoitukseen yhdistyy ja mitä uutta malli tuo hyvinvointipalveluiden järjestämiseen. Tässä tutkimuksessa aineistona olivat vuoden 2017 keskeisimpien sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoiden haastattelut. Osatutkimuksissa olen etsinyt vastauksia yllä mainittuihin kolmeen tutkimuskysymykseen. Alla olevassa taulukossa 4 on esitelty artikkeleiden tutkimuskysymykset, metodologiset valinnat ja osatutkimusten nimet.

Taulukko 4. Väitöstutkimuksen osajulkaisujen tiedot.

Tutkimuskysymys	Aineistot ja metodit	Osatutkimus ja julkaisu
Miten sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa vuosina 2012–2018.	Puolistrukturoidut haastattelut, 2017, 2019 Valtiopäiväasiakirjat (N=69) Aineiston temaatminen tarkastelu sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämisprosessista harvinaisen hetken käsitettä hyödyntäen.	<i>Sattumaa vai suunnittelua? Asiantuntijat sosiaalista tulosrahoitusta edistämässä.</i> Pennanen, Pekka. 2020.
Mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen kytkeytyy. Mitä uutta sosiaalinen tulosrahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen.	Puolistrukturoidut haastattelut, 2017 Aineiston temaatminen tarkastelu Fraserin ym. (2016) esittelemän julkisen sektorin uudistamisnarratiivin, varoittavan narratiivin ja yksityisen rahoitussektorin uudistamisnarratiivin avulla.	<i>Sosiaalipolitiikan järjestäminen muuttuvassa hyvinvointivaltiossa: tarkastelussa tulosperusteinen rahoitus sopimus.</i> Pennanen, Pekka & Liukko, Jyri. 2019.
Mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamiseen kytkeytyy. Mitä uutta sosiaalinen tulosrahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen.	Puolistrukturoidut haastattelut, 2017 Asiantuntijahaastattelujen temaatminen tarkastelu Fraserin ym. (2016) esittelemän julkisen sektorin uudistamisnarratiivin avulla.	<i>Sijoittajat sosiaalisia ongelmia ratkaisemassa – Sosiaalisen tulosrahoituksen tavoitteet asiantuntijapuheessa.</i> Pennanen, Pekka. 2019.

5 TULOKSET

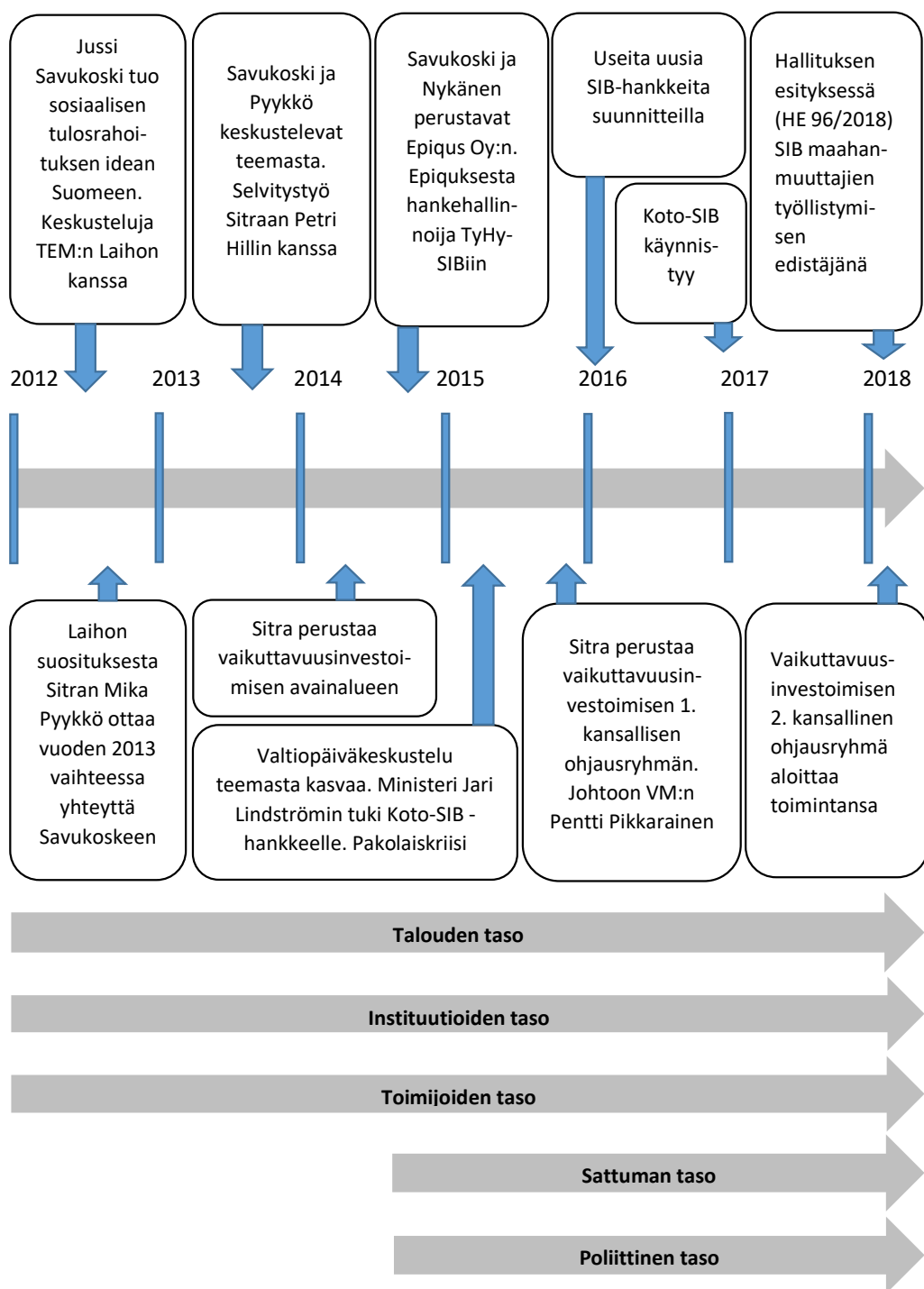
Seuraavaksi käyn läpi keskeisimmät tutkimustulokset, jotka jäsentyvät johdannossa ja luvussa 4.2 esittämieni tutkimuskysymysten mukaisesti. Tutkimustulokset pohjautuvat osajulkaisuihin I-III. Luvussa 4.2 esittelin myös taulukon 4, jossa on osatutkimusten tutkimuskysymykset. Esittämäni kolme tutkimuskysymystä peilautuvat keräämääni tutkimusaineistoon sekä akateemiseen keskusteluun jokaisen tutkimuskysymyksen teemasta. Näin ollen jokaisessa osatutkimuksessa olen keskittynyt valitsemaani rajattuun tutkimukselliseen näkökulmaan ja siihen liittyvään teoreettiseen keskusteluun.

5.1 Sattuman kautta kohti systeemistä muutosta?

Sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa avainhenkilövetoisesti vuosina 2012–2014, ja malli otettiin käyttöön enemmän sattuman kuin rationaalisen suunnittelun tuloksena (Pennanen 2020). Sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönoton edistämiseksi ei sovellettu rationaalista toimeenpanomekanismia, vaikka kyseessä on uuden mekanismin soveltamisaloite hyvinvointipalveluiden organisoimisessa. Sattuman roolilla on ollut rationaalista suunnittelua huomattavampi vaikutus sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoon, koska mallin edistäminen ei ollut alkuvaiheessa ministeriöiden yhteinen projekti. Sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistämään ei myöskään perustettu poliittista työryhmää, vaan alkuvaiheessa mallia edisti etenkin Sitra, joka on toiminut ennenkin erilaisten hankkeiden riskirahoittajana. (ks. Pennanen 2020.)

Vuonna 2012 sosiaalinen tulosrahoitus oli uusi – sijoittaja Jussi Savukosken kautta TEMin tietoon tullut – sattumanvarainen ajatus hyvinvointipalveluiden järjestämisestä, eikä siihen liittynyt poliittista agenda (Pennanen 2020). Sitraan perustettiin vuonna 2014 vaikuttavuusinvestoimisen avainalue, ja joulukuussa 2015 Sitran alaisuudessa käynnistettiin vaikuttavuusinvestoimisen kansallinen ohjausryhmä. Ryhmä ei ollut poliittinen, vaan se toimi ennemminkin sosiaalisen tulosrahoituksen keskusteluareena. Mallin soveltamisen edistämiseksi henkilötason kontaktit ovat olleet instituutioita suuremmassa roolissa. Henkilötason kontakteja syntyi etenkin vaikuttavuusinvestoimisen ohjausryhmässä. Ohjausryhmän tai Sitran toiminta ei kuitenkaan luonut sosiaaliselle tulosrahoitukselle poliittista tukea. Sosiaalisen tulosrahoituksen toimijalähtöinen edistäminen linkittyikin toimijoiden väliseen vastavuoroisuuteen eli kattavaan yhteistyöhön hankkeissa, vapaaehtoiseen sitoutumiseen mallin edistämiseksi (taustalla toimijoiden kiinnostus, innostus ja halu edistää sosiaalista tulosrahoitusta) ja dialogisuuteen eli laajaan vuoropuheluun asiantuntijoiden kesken. (Pennanen 2020.) Kuviossa 2 on avattu tarkemmin sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoprosessi Suomessa.

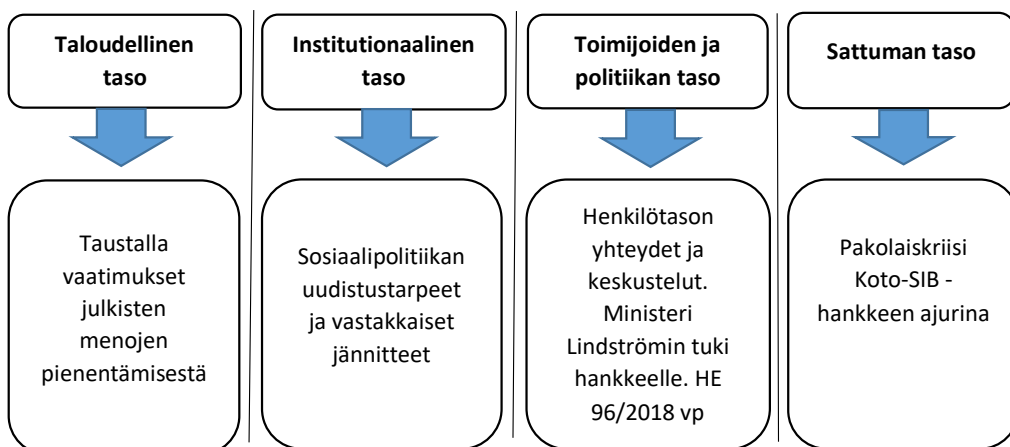

Kuvio 2. Sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönotto Suomessa prosessina vuosina 2012–2018. (Mukaeltu Pennanen 2020)

Tutkimuksen kontekstissa instituutioiden, talouden ja toimijoiden taso ei yksin riitä kuvaamaan sosiaalisen tulorahoituksen saapumisen mahdollistanutta harvinaista hetkeä. Tutkimalla sosiaalisen tulorahoituksen saapumista edellä mainittujen kolmen tason kautta, jotain oleellista jää puuttumaan. Ensinnäkin toimijataso korostuu sosiaalisen tulorahoituksen edistämiseksi, toiseksi alijäämäinen julkinen talous puolsi mallin soveltamista ja kolmanneksi institutionaalisella tasolla sosiaalipolitiikassa nähtiin useita uudistamistarpeita. (Pennanen 2020.) Sosiaaliselta tulorahoitukselta puuttui kuitenkin TyHy-SIB-hankkeesta huolimatta iso ajuri, mutta sattuma puuttui peliin, kun vuonna 2015 pakolaiskriisin myötä maahan saapui runsaasti turvapaikanhakijoita, jotka täytyi saada koulutukseen ja töihin. Tässä hankkeessa päätettiin soveltaa sosiaalisen tulorahoituksen mallia ja poliittisen selkänogan sosiaalinen tulorahoitus sai oikeus- ja työministeri Lindströmin tuen myötä. Tässä vaiheessa harjoittelutyylinen ja pieni TyHy-SIB oli jo painunut taka-alalle. Kiinnostavaa on, että Lindströmin tuesta huolimatta eduskuntakeskustelu teemasta on ollut verraten niukkaa. (Pennanen 2020.)

Keskeisen ministerin tuen saaminen pakolaisten määrän huomattavan kasvamisen lisäksi on sosiaalisen tulorahoituksen käyttöönoton harvinaisen hetki, koska tuossa hetkessä mallin soveltamisen osalta kaikki tärkeät muuttajat olivat oikeassa asennossa (Pennanen 2020). Tuolloin sosiaalisen tulorahoituksen soveltamiseen linkittyy poliittinen agenda, koska ministeri Lindström tuki sosiaalisen tulorahoituksen Koto-hanketta turvapaikanhakijoiden kotouttamis- ja työllistämiskeinoksi ja loi painetta työ- ja elinkeinoministeriöön hankkeen aloittamiseksi. Tärkeää oli lisäksi se, että Juha Sipilän hallitus teki 5.7.2018 hallituksen esityksen, jossa se kannatti sosiaalisen tulorahoituksen Koto-hanketta maahanmuuttajien kotouttamisessa. (Pennanen 2020.) Mitkään instituutionaalisen rajoitteet, talouteen liittyvät reunaehdot, poliittiset rajoitteet tai toimijat eivät estäneet sosiaalisen tulorahoituksen soveltamista tuossa harvinaisessa hetkessä. Hallituksen esityksen myötä Juha Sipilän hallitus sitoutui selkeästi sosiaalisen tulorahoituksen soveltamisen kannalle, joten malli sai vahvan poliittisen tuen. Myöhemmin ministeri Lindström ilmaisi tukensa myös työllisyys-SIB-hankkeelle. Näin ollen kaksi ajankohtaista sosiaalisen tulorahoituksen projektia sai erittäin keskeisen ministerin tuen. Asiantuntijat korostavat, että ministeri Lindström tiesi mistä sosiaalisessa tulorahoituksessa on kyse ja hän halusi Koto-hankkeen nopeasti käyntiin. (Pennanen 2020.)

Kuviossa 3 on avattu sosiaalisen tulorahoituksen edistämisen harvinaisen hetken taustalla vaikuttanut kokonaisrakenne.

Kuvio 3. Sosiaalisen tulorahoituksen edistämisen harvinaisen hetken rakenne: talous, instituutiot, toimijat ja politiikka sekä sattuma. (Mukaeltu Pennanen 2020)

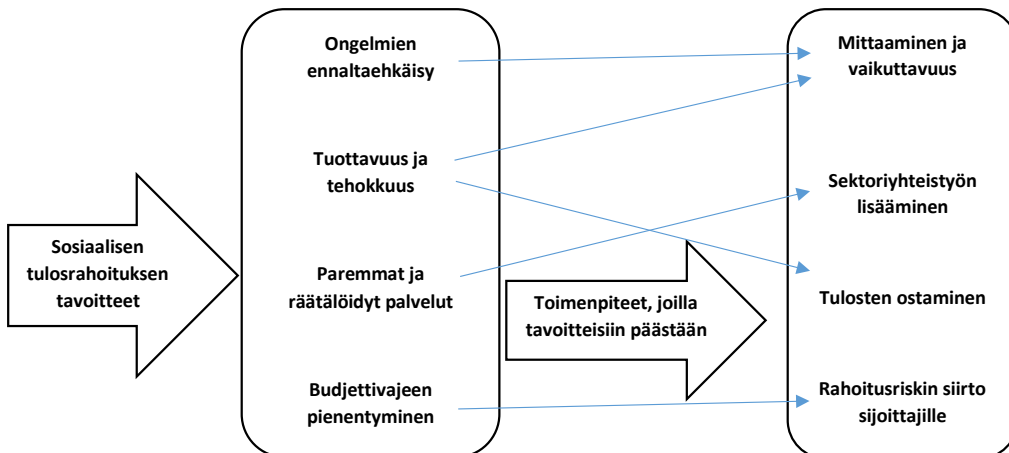
Haastateltujen asiantuntijoiden mukaan sosiaalista tulorahoitusta soveltamalla tavoitellaan hyvinvointiyhteiskunnan systeemistä muutosta, jossa sosiaaliseen tulorahoitukseen kytkeytyviä elementtejä – mittarointia, ongelmien ennaltaehkäisyä ja tulosten ostamistavoitteita – tuodaan osaksi julkisen sektorin toimintaa. (Pennanen 2019 & Pennanen 2020.) Tarkoitus on muokata julkisen sektorin systeemistä rakennetta toimimaan sosiaalisen tulorahoituksen logiikan mukaisesti ja kiinnostavaa on, että tässä prosessissa sosiaalinen tulorahoitus voi jäädä pois eli sosiaalinen tulorahoitus toimisi vain eräänlaisena muutosagenttina (Pennanen 2019, 520). Suomalaisessa asiantuntijapuheessa systeemisen muutoksen ajatus korostuu voimakkaasti, joskin myös kansainvälisessä keskustelussa on viitteitä systeemisen muutoksen tavoittelusta sosiaalisen tulorahoituksen avulla (vrt. OECD 2016a, 11; Tse & Warner 2018). Ainoastaan suomalainen erityispiirre systeemisen muutoksen pyrkimys sosiaalista tulorahoitusta soveltamalla ei näin ollen ole, joskin huomio on merkittävä siksi, että se on lausuttu ääneen ja tavoite kytkeytyy sosiaalisen tulorahoituksen toimintalogiikkaan. Systeemisen muutoksen tavoittelun ohella asiantuntijapuheessa painottuu kuitenkin huoli siitä, että sosiaalisen tulorahoituksen soveltaminen voidaan jossain lähestymistavoissa tulkita julkisen sektorin yksityistämiprojektina (vrt. Pennanen & Liukko 2019, 118).

Toisaalta asiantuntijat painottavat julkisen sektorin ongelmia palvelutuotannossa ja heidän mukaan sosiaalinen tulorahoitus on vaihtoehtoinen ratkaisu hyvinvointipalveluiden organisoimiseksi. Sosiaalisen tulorahoituksen uuteen julkisjohtamiseen liittyvä logiikka yhdistyy juuri systeemisen muutoksen tavoitteluun. Kyseessä ei ole piilotettu suunnanmuutos, vaan avoin ja selkeä prosessi, jossa sijoittajavetoisen markkinamekanismin soveltaminen

perustuu uuden innovatiivisen sijoitusinstrumentin hyödyntämiseen. Sosiaalinen tulosrahoitus linkittyy osaksi kehitystä, jossa haetaan vaihtoehtoisia tapoja hyvinvointipalveluiden järjestämiseksi tilanteessa, jossa suomalainen hyvinvointimalli on siirtymävaiheessa kohti jotain uutta (Pennanen 2019, 523). Systeemisen muutoksen tavoittelu on järjestelmällistä ja se kuuluu kiinteänä osana sosiaalisen tulosrahoituksen toiminta-ajatukseen.

Asiantuntijapuheessa sosiaalisen tulosrahoituksen malliin yhdistyy neljä erillistä tavoitetta ja neljä toimenpidettä, joilla näitä tavoitteita – ja samalla systeemistä muutosta – koetetaan saavuttaa. Malliin liitettyjä tavoitteita ovat ongelmien ennaltaehkäisy, tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen, paremmat ja räätälöidymmät palvelut sekä budjettivajeen pienentäminen. Tavoitteista etenkin tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen sekä budjettivajeen pienentäminen linkittyvät yleisiin uuteen julkisjohtamiseen liitettyihin pyrkimyksiin. Edellä mainitut neljä tavoitetta pyritään sosiaalisen tulosrahoituksen mallissa saavuttamaan paremmalla mittaamisella ja vaikuttavuudella, tulosten ostamisella, tehokkaammalla sektoriyhteistyöllä ja siirtämällä hyvinvointipalveluiden rahoitusriskiä yksityisille sijoittajille. (Pennanen 2019, 519–524.)

Alla olevaan kuvioon 4 olen tiivistänyt sosiaalisen tulosrahoituksen tavoitteet ja toimenpiteet.

Kuvio 4. Asiantuntijoiden sosiaalisen tulosrahoituksen tavoitteet ja toimenpiteet.

(Mukaeltu Pennanen 2019)

Vaikka sosiaaliseen tulosrahoitukseen kytkeytyy runsaasti positiivisia odotuksia, ei mallin soveltaminen asiantuntijoiden mukaan ole kuitenkaan ongelmaton. Tulostittareiden luotettavan laatimisen lisäksi asiantuntijapuheessa malliin yhdistyy huolia polarisaatiosta,

koska voi olla houkuttelevaa kohdistaa sosiaalisen tulorahoituksen hanke siten, ettei se pureudu vaikeimmin ratkaistaviin sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin ongelmiin (vrt. Pennanen & Liukko 2019, 117). Mallin heikkoutena on myös sen työläisyys, koska sosiaalista tulorahoitusta soveltavan hankkeen käynnistäminen vaatii runsaasti spesifiä osaamista aina hankehallinnoijan ja palveluntuottajien valinnasta mittareiden laatimiseen ja sijoittajien hankkimiseen (ks. Pennanen & Liukko 2019, 119). Lisäksi asiantuntijat korostavat, että mallin riskinä on tulostittareiden laatimisen vaikeus. Asiantuntijat painottavat, että mittareiden laadinnassa on tärkeää ymmärtää, mitä mitataan, kuinka mittarit laaditaan ja millaista vertailuryhmää käytetään. (Pennanen & Liukko 2019, 119.) Projektin loputtua tarvitaan usein myös tavoitteiden seuranta, joten hankkeen onnistumisen monitorointi sitoo resursseja. Sosiaalisen tulorahoituksen soveltaminen vaatii myös selkeät sopimukset vastuista ja riitatilanteista. Asiantuntijapuheessa mallin riskinä nähdään lisäksi se, että projektien epäonnistuessa rahoitusriski realisoituu sijoittajille ja he menettävät rahansa. Tässä tapauksessa uusien sijoittajien hankkiminen seuraaviin sosiaalisen tulorahoituksen projekteihin voisi osoittautua erittäin vaikeaksi (Pennanen & Liukko 2019, 117).

5.2 Sijoittajat hyvinvointipalveluita rahoittamassa

Systeemisen muutoksen tavoittelu on jo itsessään huomattava tavoiteltu muutos, mutta sosiaalisen tulorahoituksen soveltamiseen kytkeytyy myös toinen ulottuvuus, koska mallin soveltamisen myötä yksityiset sijoittajat tulevat mukaan hyvinvointipalveluiden rahoittamiseen. Aiemmin yksityiset sijoittajat eivät ole olleet näin vahvasti mukana hyvinvointipalveluiden rahoittamisessa, joten kyseessä on uusi tilanne hyvinvointipalveluiden rahoittamisessa (Pennanen 2019 & Pennanen 2020). Sosiaalista tulorahoitusta soveltamalla markkinalogiikka tulee yhä tiiviimmäksi osaksi hyvinvointipalveluiden järjestämistä ja sijoittajien merkitys hyvinvointipalveluissa näiltä osin kasvaa. Julkisen sektorin ja palvelutuotannon organisaatiotasoa on muokattu ja virtaviivaistettu jo kymmeniä vuosia kohti yksityisen sektorin toiminta- ja johtamismalleja, mutta hyvinvointipalveluiden järjestämisessä on perinteisesti käytetty julkisen sektorin luomia toimintamalleja. Sosiaalinen tulorahoitus muuttaa tätä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan suhteellisen vakiintunutta toimintakaavaa. Sosiaalisessa tulorahoituksessa palveluntarve, sosiaalinen ongelma tai tietty muu yhteiskunnallinen kysymys muokataan yksityisen sektorin rahoitusinstrumentiksi, jota soveltamalla yhteiskunnallinen haaste tai ongelma pyritään ratkaisemaan. (Pennanen & Liukko 2019, 137–138). Tällaisen muutoksen pidemmän aikavälin vaikutuksista ei ole vielä tietoa.

Sosiaalinen tulorahoitus vie kehitystä suuntaa, jossa hyvinvointipalveluprosessit liukuvat lähemmäs markkinamekanismien toimintalogiikkaa. Sosiaalinen tulorahoitus on sosiaalisen hyvän tavoittelun lisäksi myös uudenlainen väline kasvavien rahoitusmarkkinoiden sijoitusinstrumenttivalikoimassa (Pennanen & Liukko 2019, 138). Sosiaalinen tulorahoitus on innovatiivinen rahoitusinstrumentti, joka asiantuntijoiden mukaan pyrkii osaltaan vastaamaan

hyvinvointiyhteiskunnan muutokseen (Pennanen 2020). Osa asiantuntijoista mainitsee, että sosiaalisen tulosrahoituksen malli voi mahdollistaa innovaatiokokeilut, joissa taloudellisen riskin kantaa yksityissektori (Pennanen 2019, 522). Sosiaalisen tulosrahoituksen erottaa vallitsevasta julkisen sektorin toiminnasta se, että sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeet toimivat yksityisellä rahoitusriskillä, kun taas perinteisesti julkiset hankkeen ovat olleet verorahoitteisia. Erittäin oleellinen ero sosiaalisen tulosrahoituksen ja vakiintuneiden yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyöhankkeiden (esim. PPP-sopimukset) välillä on, että sosiaalisessa tulosrahoituksessa julkinen sektori ostaa tuloksia tai ainakin hankkeissa tavoitteena on tulosten ostaminen. Asiantuntijat nostavat esiin ongelmana, että nykyisissä tilaaja-tuottaja -malleissa julkinen sektori ostaa vain tekemistä, mutta ei tuloksia. Aiemmissa yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksissa samankaltaista tulosten ostamisen ajatusta ja siitä palkitsemista ei ole näin vahvasti ollut. (vrt. Pennanen & Liukko 2019, 137.)

6 DISKUSSIO

Olen tutkinut sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoprosessia ja mallin soveltamista osana suomalaisten hyvinvointipalveluiden järjestämistä. Sosiaalisesta tulosrahoituksesta voidaan käyttää myös nimitystä tulospäristeinen rahoitussopimus tai Social Impact Bond. Sosiaalinen tulosrahoitus on alun perin kehitetty brittiläisen hyvinvointiyhteiskunnan tarpeisiin ja Isossa-Britanniassa malli on herättänyt puoluerajoja ylittävää kiinnostusta (Liang ym. 2014, 268; Government Outcome Lab 2018, 3). Suomalaisessa keskustelussa esitettiin jo kymmenen vuotta sitten, että brittiläiset hyvinvointimallit saapuvat Suomeen, ja sosiaalisen tulosrahoituksen myötä tämä väite on osaltaan toteutunut (ks. Koskiahio 2008, 10; Pennanen ja Liukko 2019, 120). Toisaalta käynnissä on vasta muutama suomalainen sosiaalisen tulosrahoituksen kokeilu, joten suuremmasta muutoksesta ei voi vielä puhua. Voidaan kuitenkin ajatella, että tulosrahoituksen käyttöönotto on brittiläisen hyvinvointimallin soveltamisen uudenlainen askel Suomessa. Aiemmin brittiläisestä hyvinvointimallista on sovellettu esimerkiksi beveridgeläistä kansanvakuutusta ja terveyskeskusjärjestelmää. Ensimmäisessä suomalaisessa sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeessa (TyHy-SIB) tavoiteltiin parempaa työhyvinvointia julkiselle sektorille. Hankkeen arviointiraportin mukaan projektin kohteena olleissa organisaatioissa työkykyjohtaminen kehittyi ja sairauspoissalot vähentyivät hieman. Hankkeen kaikkia tavoitteita ei kuitenkaan saavutettu. TyHy-SIB-hanke päättyy viimeisen organisaation osalta toukokuussa 2020. (Pehkonen ym. 2019.)

Suomessa sosiaalista tulosrahoitusta on käytetty osana hyvinvointipalveluiden järjestämistä vasta muutamia vuosia, joten suomalaiset sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeet ovat seurantajaksoineen vielä kesken. Yleisempiä tuloksia hankkeiden onnistumisesta saadaan vasta useampien hankkeiden päätyttyä. Tällöin on mahdollista käydä laajempaa keskustelua sosiaalisen tulosrahoituksen eri puolista. Tämän tutkimuksen valossa hankkeet näyttävät saavuttaneen ainakin osan tavoitteistaan ja malli vaikuttaa sinänsä soveltuvan osaksi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintamekanismia. Joskin yksityisten sijoittajien näin suuri rooli hyvinvointihankkeiden rahoittamisessa on Suomessa uutta. Hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa ja rakenteiden liberalisoinnissa voidaan tehdä monia yksittäisiä hyvin niukkoja suunnanmuutoksia ja sinänsä melko näkymättömiä toimenpiteitä. Lopulta näiden pienten muutosten on nähty vaikuttavan koko hyvinvointimallin suuntaan. (ks. Kantola 2002, 193; Julkunen 2017, 13.) Sosiaalinen tulosrahoitus muuttaa tätä ajattelutapaa niukkojen ja piiloteltujen toimenpiteiden osalta, koska sen tavoitteena on muokata hyvinvointipalveluita avoimesti tehokkaammiksi ja tuottavammiksi mallin toimintalogiikan mukaisesti. Sosiaalista tulosrahoitusta soveltavissa projekteissa hyvinvointipalveluiden rahoittaminen muuttuu sijoittajavetoiseksi ja malliin yhdistyy toiveita hyvinvointiyhteiskunnan systeemisestä muutoksesta. Sosiaalisen tulosrahoituksen uuteen julkisjohtamiseen yhdistyvä logiikka linkittyy juuri tähän systeemisen muutoksen tavoitteluun. Kyseessä ei ole piiloteltu tai kätkeyty suunnanmuutoksen tavoittelu, vaan avoin prosessi, jossa

uuden ja innovatiivisen markkinamekanismin soveltaminen perustuu uuden taloudellisen instrumentin hyödyntämiseen (ks. Pennanen & Liukko 2019; Pennanen 2019, 522).

Sosiaalinen tulorahoitus on osa kehitystä, jossa etsitään uudenlaisia vaihtoehtoja hyvinvointipalveluiden järjestämiseksi tilanteessa, jossa hyvinvointimalli on muuttumassa (vrt. Vaarama 2011; Julkunen 2017). Uusien hyvinvointimallien käyttöönotto on ajankohtaista ja perusteltua väestökehityksen, heikentyvän taloustrendin, palvelujen laadun säilymisen ja hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisen takia (vrt. Schleutker 2013; Tilastokeskus 2019). Uusien mallien soveltamiseen sisältyy kuitenkin myös riskejä. On tärkeää kysyä, suhtaudutaanko näitä malleja käyttöönettävien maiden tekemiin virheisiin tarpeeksi kriittisesti ja halutaanko virheitä ylipäänsä tunnustaa? (vrt. Koskiahho 2008). Tämän tutkimuksen perusteella kysymykseen on sosiaalisen tulorahoituksen osalta vielä vaikea vastata. Toisaalta mallin soveltamiseen voi kytkeytyä myös sellaisia riskejä, jotka tulevat esiin vasta vuosien päästä ja joiden havaitseminen on siksi nyt hankalaa. Tällaisilta riskeiltä on hyvin vaikea suojautua ennalta. Sosiaalisesta tulorahoituksesta yhdistyy myös erilaisia tehokkuuslupauksia, mutta malliin liitettyjen tehokkuuslupauksien toteutumisesta on vain niukasti näyttöä (vrt. Loxley & Hajer 2019, 32). Suomalaisen projektien osalta sosiaalisen tulorahoituksen tehokkuuslupauksia päästään tutkimaan tarkemmin vasta useampien projektien päätyttyä.

Uuteen julkisjohtamiseen kuuluu ajatus tehokkaammasta ja tuottavammasta julkisesta sektorista, mutta sosiaalinen tulorahoitus tuo tähän muutoksen, koska aiemmin yksityiset sijoittajat eivät ole näin suoraan rahoittaneet hyvinvointipalveluita. (vrt. Ferlie ym. 1996; Mänttari-Van Der Kuip 2013; Julkunen 2017.) Toteutuessaan muutos uudistaisi jossain määrin hyvinvointipalveluiden toiminta- ja organisointitapaa. Samalla sosiaalinen tulorahoitus voi mahdollistaa innovaatiokokeilut, joissa riskin kantaa yksityissektori (vrt. Leventhal 2012; Jackson 2013, 608–613; Clark ym. 2014). Hyvinvointipalveluiden rahoitusriskin siirtäminen sijoittajille on uutta suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa ja innovaationa se on erittäin mielenkiintoinen. Kansainvälisessä keskustelussa on väitetty, että eräs olennaisin sosiaaliseen tulorahoitukseen liittyvä innovaatio on sosiaalisen tulorahoituksen hankkeissa tapahtuva palveluiden keskinäinen integrointi ja koordinointi sen sijaan, että palvelut toteutetaan hajallaan eri organisaatioiden kesken (ks. Broccarco & Mazzuca 2019, 268). Suomalaiset sosiaalisen tulorahoituksen hankkeet ovat vielä tammikuuhun 2020 mennessä TyHy-hanketta ja Koto-hankkeen seurantajaksoa lukuun ottamatta kesken, joten suomalaisten hankkeiden osalta esitetyn innovaatioväitteen tarkastelu ei ole tässä tutkimuksessa mahdollista. Toisaalta on kiinnostavaa, että vaikuttavuusinvestoiminen ja sosiaalinen tulorahoitus ovat siirtyneet Sitran vetovastuun jälkeen työ- ja elinkeinoministeriön perustettuun vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskukseen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019a). Hankkeiden sosiaali- ja terveysnäkökohdat huomioiden toinen keskeinen ministeriö projektien kodiksi olisi voinut olla sosiaali- ja terveysministeriö. Tähän ei kuitenkaan jostain syystä päädytty, eikä tämän tutkimuksen teeman rajoissa aiheeseen ole mahdollista perehtyä tarkemmin. Aihe on kuitenkin tärkeä, joten teemaa olisi jatkossa perustelua tutkia enemmän.

On esitetty, että sosiaalinen tulosrahoitus on osa uusliberalistista poliittista projektia, joka soveltaa vallitsevaa leikkauspolitiikkaa taloudellisena ja moraalisen perustana asenteiden muokkaamiseksi sosiaalipalveluiden uudistamisreformille (ks. Joy & Shields 2018, 681). Tutkimukseni perusteella sosiaalista tulosrahoitusta soveltamalla on tarkoitus muuttaa julkisen sektorin toimintalogiikkaa systemisen muutoksen avulla ja muutostarvetta perustellaan osittain juuri heikolla taloustilanteella. Tutkimukseni mukaan sosiaalisen tulosrahoituksen soveltaminen kytkeytyy osaltaan heikkoon taloustilanteeseen, mutta uusliberalistista poliittista hanketta mallin soveltamisen taustalta ei ole nähtävissä (vrt. Joy ja Shields 2018). Kiinnostavaa on, että osa suomalaisista asiantuntijoista on huolissaan pikemminkin siitä, että mallin soveltaminen voi herättää pelkoja hyvinvointiyhteiskunnan yksityistämiprojektista (vrt. Pennanen & Liukko 2019, 118). Toisaalta on aiheellista kysyä, onko uusien vaikuttavuutta korostavien finanssi-instrumenttien kehittäminen ylipäänsä yhteydessä siihen, että nollakorkojen aikana markkinoille tulvivalle elvytysrahalle on luotava uusia sijoituskohteita. Tätä teemaa voisi olla perusteltua tutkia enemmän.

Suomessa sosiaaliseen tulosrahoitukseen suhtaudutaan erittäin positiivisesti uutena keinona organisoida hyvinvointipalveluita, ja projektien osalta valtaa siirtyy osittain yksityisille toimijoille. Tämän valtasiiirtymän seurauksia on vielä aikaista arvioida, mutta jos sosiaalista tulosrahoitusta soveltamalla voidaan sekä organisoida tehokkaita ja tuottavia sosiaali- ja terveyspalveluja ja samalla säästää julkisia varoja tilanteessa, jossa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja heikentyy, ei mallin tarjoamia mahdollisuuksia ole ideologisista syistä syytä jättää käyttämättä. Malli tarjoaa kuitenkin julkiselle sektorille kattavat mahdollisuudet organisoida projektien tavoitteet ja suuntaviivat, joten mallissa yksityinen sektori ei kaappaa sosiaaliturvan organisointia itselleen, vaan mallissa julkisen sektorin vastuu hyvinvointipalveluista säilyy edelleen suurena. Samalla on huomattava, että sosiaalisessa tulosrahoituksessa markkinamekanismi valjastetaan ratkaisemaan ongelmia, joiden voidaan katsoa syntyneen ainakin osittain julkisten hankkeiden niukaksi jääneen vaikuttavuuden seurauksena (Pennanen & Liukko 2019, 120). Positiivisista lupauksistaan huolimatta sosiaalisen tulosrahoituksen hankkeet ovat Suomessa vielä suhteellisen pienimuotoisia julkisten hyvinvointipalveluiden kokonaisvolyyymiin verrattuna. Tutkimuskirjallisuudessa on esitetty, että voi olla vaikeaa osoittaa saavutettujen tulosten johtuvan juuri sosiaalisesta tulosrahoituksesta, joten mittareiden laatiminen on kriittinen tekijä myös suomalaisten hankkeiden onnistumisen kannalta (ks. Fox & Albertson 2011; Fitzgerald 2013; McHugh ym. 2013; Sinclair ym. 2014).

6.1 Tutkimusprosessin kriittinen arviointi

Olen kerännyt tutkimukseni aineiston yksin. Lisäksi olen kirjoittanut kaksi tutkimusartikkelia yksin ja yhden artikkelin yhdessä väitöskirjani toisen ohjaajan, Jyri Liukon, kanssa. Yhteisartikkelissa päävastuu oli kuitenkin minulla. Artikkeliväitöskirjan kirjoitusprosessi on vaatinut itseohjautuvuutta ja kykyä toimia tiettyjen aikarajoitteiden puitteissa. Eettisiin ja

tutkimuksellisiin kysymyksiin olen hakenut tukea ohjaajiltani Heikki Hiilamolta, Jyri Liukolta ja Anu Kataiselta. Kirjoittamisprosessiin olen saanut tukea myös Helsingin yliopiston yhteiskuntapolitiikan oppiaineen tutkimusseminaarista, jossa olen esitellyt tutkimukseni osajulkaisuja ja yhteenvedon. Itserefleksio on ollut tärkeä osa tutkimustyötä, koska näin olen voinut peilata tekemiäni valintoja ja niiden hyödyllisyyttä suhteessa tutkimuksen toteuttamiseen ja lopputuloksiin. Tutkimuksen alkuvaiheessa pohdin myös monografian kirjoittamista, koska keräämäni aineisto olisi sinänsä sopinut monografian kirjoittamiseen. Päädyin kuitenkin artikkelimuotoisen väitöskirjan kirjoittamiseen osaltaan juuri siksi, että jokaisen tutkimusartikkelin julkaisuprosessiin sisältyy erillinen vertaisarviointikierros, joka auttaa tutkimuksen jäsentämisessä. Vertaisarvioinnissa artikkeleiden sisältö kirkastui, jouduin kyseenalaistamaan tekemiäni valintoja ja perustelemaan, miksi olen päätenyt juuri tiettyihin lopputuloksiin ja päätelmiin. Toisaalta prosessissa jouduin myös punnitsemaan refereiden kommenttien perusteella sitä, miksi tietyt tekemäni valinnat eivät välttämättä ole keskeisiä tai oleellisia (ks. Eskola & Suoranta 2000, 212.)

Akateemista tutkimusta aiheesta on tehty suhteellisen niukasti. Suomessa mallista ei ole tutkimustani ennen tehty yhtään väitöskirjaa. Kansainvälistä tutkimusta oli tutkimukseni alkuvaiheessa saatavilla vain hieman, eikä teemaa tuntevia asiantuntijoita ole aiemmin Suomessa haastateltu laajasti. Tässä syystä päädyin siihen, että asiantuntijahaastattelut ovat paras keino saada tutkimuskohteesta uutta tietoa ja ymmärrystä. Koostin alkuvuodesta 2017 kysymyslomakkeen tutkimuskohteesta lukemieni raporttien ja löytämieni tutkimusten pohjalta. Tämän jälkeen kartoitin, ketkä ovat keskeisimpiä suomalaisia sosiaalisen tulorahoituksen asiantuntijoita. Etsintätöni taustalla käytin lukemiani raportteja, selvityksiä ja tutkimuksia, mutta huomasin heti, että suomalaisten asiantuntijoiden ydinryhmä on pieni. Kysyin lopulta haastateltaviksi yhteensä 18 sosiaalista tulorahoitusta tuntevaa asiantuntijaa, joista neljä kysyttä kieltäytyi haastattelusta niukkaan tietouteen tai aikatauluhaasteisiin vedoten. Rajasin sähköpostitse lähettämässä haastattelukutsussa tutkimusteemaksi ensisijaisesti sen, kuinka haastateltavat näkevät vaikuttavuusinvestoimishankkeet hyvinvointiyhteiskunnan kehityksen ja eriarvoisuuden näkökulmasta. Toisena kiinnostuksen kohteena haastattelukutsussa oli selvittää, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita vaikuttavuusinvestoimiseen liittyy. Haastattelukutsussa puhuin vaikuttavuusinvestoimisesta siksi, koska suomalaiset vaikuttavuusinvestoimishankkeet toteutetaan sosiaalista tulorahoitusta soveltamalla.

Tutkimuksen käynnistäminen oli kiinnostavaa, koska tutkimusaihe oli etenkin tutkimusprosessin alkuvaiheessa täysin uusi. En voinut tukeutua kymmenien vuosien ajalta kertyneisiin sosiaalista tulorahoitusta käsitteleviin tutkimuksiin, koska teeman tutkimusperinne on verrattain lyhyt (vrt. Fraser ym. 2016). Tutkimusprosessi alkoi käytännössä jo silloin, kun luin sosiaalista tulorahoitusta käsitelleitä ensimmäisiä selvityksiä ja raportteja vuoden 2017 alussa. Asiantuntijahaastatteluja tehdessäni – ja aineistoa käsitellessäni – minun täytyi pysytellä mahdollisimman puolueettomana suhteessa

tutkimuskohteeseen, etten omilla näkökulmillani vaikuttaisi asiantuntijoiden esittämiin mielipiteisiin. (vrt. Mason 2002, 148). Etenkin vuoden 2017 haastatteluissa neutraalin suhtautumisen tarve korostui, koska niin asiantuntijoille kuin minulle haastattelijana sosiaalinen tulosrahoitus oli suhteellisen vieras hyvinvointipalveluiden järjestämismalli. Toisin sanoen olimme kaikki uuden äärellä. Tämä teki haastatteluprosessista erittäin mielenkiintoisen ja monipuolisen, koska tietouteni tutkimusteemasta syveni haastatteluiden edetessä ja pystyin kysymään oleellisia tarkentavia kysymyksiä sosiaalisen tulosrahoituksen mallista haastattelumäärien kasvaessa. Niukka tietomääräni sosiaalisesta tulosrahoituksesta haastatteluprosessin aikana antoi minulle toisaalta mahdollisuuden suhtautua haastatteluihin ja asiantuntijoiden esittämiin tulkintoihin avoimesti.

Tutkimukseni toteutus ajoittuu vuosille 2017–2020. Vuoden 2017 alussa tutustuin tutkimusteemaa käsittelevään kirjallisuuteen ja muodostin yleiskäsityksen vaikuttavuusinvestoimiseen linkittyvästä sosiaalisesta tulosrahoituksesta ja sen logikasta. Tämän taustatyön pohjalta kokosin haastattelurungon teemasta ja aloitin ensimmäisten keskeisimpien suomalaisten sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoiden haastattelujen keräämisen helmikuussa 2017. Sain ensimmäisen haastattelukierroksen päätökseen saman vuoden huhtikuussa. Vuoden 2017 haastatteluissa keräsin yleiskuvan sosiaalisen tulosrahoituksen mallista. Haastattelukysymykset käsittelivät muun muassa sosiaalisen tulosrahoituksen taustoja, mallin tavoitteita, sosiaalisen tulosrahoituksen tulevaisuutta, mallin riskejä ja mahdollisuuksia sekä sosiaalisen tulosrahoituksen suhdetta hyvinvointiyhteiskuntaan. Laajensin tutkimusaineistoa touko-kesäkuussa 2019 tekemällä lisää keskeisimpien sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoiden haastatteluja. Tässä vaiheessa käsitykseni mallista oli syventynyt. Vuoden 2019 asiantuntijahaastattelut käsittelivät sitä prosessia, jossa sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa.

Sekä vuoden 2017 että vuoden 2019 haastattelujen edetessä aineisto alkoi kylläntyä, joten haastattelujen määrän kasvattaminen ei olisi tuonut tutkimukseen enää lisäarvoa (vrt. Eskola & Suoranta 2008, 63). Keskityin haastattelemaan keskeisimpiä suomalaisia sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoita, koska he toteuttavat mallin käytännön sovellutuksia suomalaisten hyvinvointipalveluiden osana ja heillä on mallista eniten tietoa. Olen haastatellut tutkimukseen keskeisimmät suomalaiset sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijat, joten aineisto soveltuu hyvin tutkimukseen, mutta samalla tutkimukseni kertoo eniten juuri sosiaalisen tulosrahoituksen soveltamisesta suomalaisessa kontekstissa. Toisaalta on mahdollista, että haastattelemani asiantuntijat ovat jättäneet tarkoituksella sanomatta jotain oleellista ja tärkeää sosiaalisen tulosrahoituksen luonteesta (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2010, 137). Tähän ongelmaan varauduin tekemällä haastattelukysymyksistä monipuoliset ja täydentämällä aineistoa valtiopäiväasiakirjoilla.

Haastattelujen aineistonkeruumenetelmänä sovelsin puolistrukturoitua teemahaastattelua (ks. Hirsjärvi & Hurme 2010). Molempina vuosina haastattelut olivat yksilöhaastatteluja. Valitsin haastattelutyyliksi yksilöhaastattelun, ettei ryhmän normatiiviset odotukset vaikuttaisi haastateltujen vastauksiin (Peterson 2005, 265). Tästä valinnasta oli erityistä

hyötyä silloin, kun haastatteluissa käsitelimme sosiaaliseen tulorahoitukseen liittyviä riskejä ja malliin kytkeytyviä ongelmia, koska ryhmän odotukset olisivat voineet vaikuttaa haastateltujen tulkintoihin ja näkemyksiin. Haastatteluaineistojen lisäksi käytän tutkimuksessani täydentävänä aineistona tutkimusteemaa käsitteleviä valtiopäiväasiakirjoja vuosilta 2013–2018. Nämä asiakirjat tarjoavat lisätietoja teemaan liittyvästä valtiopäiväkeskustelusta. Yhteensä valtiopäiväasiakirjoja valikoitui tutkimukseen 69 kappaletta. Keskeisimpien suomalaisten sosiaalisen tulorahoituksen asiantuntijoiden haastatteleminen ja valtiopäiväasiakirja-aineistoon paneutuminen antoivat minulle mahdollisuuden vastata asettamiini tutkimuskysymyksiin. Olen kysynyt, miten sosiaalisen tulorahoituksen käyttöönottoa edistettiin Suomessa vuosina 2012–2018. Toiseksi olen tutkinut, mitä tavoitteita ja riskejä sosiaalisen tulorahoituksen soveltamiseen kytkeytyy. Kolmanneksi olen ollut kiinnostunut siitä, mitä uutta sosiaalinen tulorahoitus tuo nykyisten hyvinvointipalveluiden järjestämiseen. Tutkimuksen aineisto on rajattu, koska suomalaisia sosiaalisen tulorahoituksen asiantuntijoita on vähän. Toisekseen haastattelututkimuksessa aineiston rajaaminen on ylipäänsä tärkeää (vrt. Eskola & Suoranta 2008, 64). Myös kirjallinen valtiopäiväasiakirja-aineisto on rajallinen, koska tutkimusaiheesta on keskusteltu suhteellisen niukasti valtiopäivillä.

Henkilökohtaisesti olen erittäin kiinnostunut sijoitusmarkkinoiden tapahtumista, eri sijoitusmuodoista ja finanssimarkkinoiden kehittymisestä. Tämä kiinnostus on ohjannut minua tutkimusaiheen valinnassa, koska sosiaalista tulorahoitusta tutkimalla perehdyin samalla sekä mallin finanssi-instrumentaaliseen luonteeseen että sen suhteeseen hyvinvointipalveluihin. Aiemmissa työtehtävissäni en kuitenkaan ole työskennellyt finanssialalla, joten siinä mielessä minulla ei ollut ennako-oletuksia sosiaalisen tulorahoituksen kaltaisesta uudesta finanssi-innovaatiosta. Tämä sitoutumattomuus on osaltaan mahdollistanut avoimen suhtautumisen sosiaaliseen tulorahoitukseen ja samalla myös lisännyt ymmärrystä siitä, että tutkimuksellani luon uutta tietoa sosiaalista tulorahoituksesta ja sen ulottuvuuksista. Tarkoitukseni on, että tutkimukseni avaa sosiaalisen tulorahoituksen luonnetta uudella tavalla ja rohkaisee muita tutkijoita kehittämään ja jatkamaan keskustelua teemasta (ks. Ruusu vuori ym. 2010, 29).

6.2 Tutkimuksen merkitys

Tutkimuksessani olen tarkastellut sosiaalista tulorahoitusta, jota ei ole aiemmin tutkittu Suomessa akateemisesti. Viimeisten vuosikymmenten aikana on käyty keskustelua siitä, että erilaisia markkinamalleja tuodaan osaksi hyvinvointipalveluita uusliberalistisen ajattelun tuloksena ja näissä markkinamalleissa taka-ajatuksena esitetään olevan hyvinvointiyhteiskunnan heikentäminen ja jopa tuhoaminen (vrt. Dowling 2017; Joy & Shields 2018, 681). Tutkimuksessani ei ole tästä viitteitä. Huomattavaa kuitenkin on, että sosiaalisen tulorahoituksen soveltamiseen linkittyä ajatus hyvinvointiyhteiskunnan systeemisestä muutoksesta. Tutkimustulosten perusteella systeeminen muutos ei kuitenkaan tarkoita

hyvinvointipalveluiden heikentämistä, vaan tarkoituksena on tuoda sosiaalisen tulosrahoituksen toimintalogiikka osaksi hyvinvointiyhteiskunnan toiminta-ajatusta. Samalla tarkoitus on edesauttaa toimivien palveluiden säilymistä rahoittamalla ne kestäväällä tavalla, tässä tapauksessa yksityisesti.

Tutkimukseni merkitys on, että asiantuntijahaastatteluiden ja valtiopäiväasiakirjojen avulla olen onnistunut tutkimaan uuden kokeiluluontoisen rahoitusinstrumentin tuloa osaksi hyvinvointipalveluiden organisoimista. Samalla olen onnistunut kuvaamaan sitä prosessia, joka muuttaa hyvinvointiyhteiskuntaa ja vaikuttaa siihen, kuinka hyvinvointipalveluita organisoidaan uudella tavalla. Tutkimukseni tulokset kertovat osaltaan, että rationaalisen suunnittelut sijaan hyvinvointipalvelut muuttuvat – ainakin joltain osin – enemmän sattuman kuin suunnittelun tuloksena (vrt. John 1998; Häikiö & Leino 2014, 17). Haastattelin keskeisimpiä suomalaisia sosiaalisen tulosrahoituksen asiantuntijoita, ja he ovat – yhtä poikkeusta lukuun ottamatta – suostuneet esiintymään tutkimuksessa omalla nimellään. Usein haastateltavat haluavat esiintyä tämänkaltaisissa tutkimuksissa nimettöminä ilman, että heitä voi yhdistää tiettyyn organisaatioon. Tutkimuksessani haastateltujen avoimuus on antanut mahdollisuuden tutkia uuden instrumentin käyttöönottoprosessia henkilö- ja instituutiotasolla.

7 LOPUKSI

Suomi muuttui vuosien 1980–2005 välillä huomattavasti. Tuon ajanjakson aikana kansallisesta pääomasta tuli globaalia, julkishallintoa tehostettiin uuden julkisjohtamisen hengessä ja julkisella sektorilla alettiin painottaa tehokkuutta (Heiskala & Luhtakallio 2006, 7). Tutkimuksessani olen tutkinut tuon ajanjakson jälkeisiä tapahtumia siltä osin, kun suomalaisten hyvinvointipalveluiden organisoimisessa on alettu kokeiluluontoisesti soveltaa sijoittajavetoista sosiaalisen tulosrahoituksen mallia. On väitetty, että 1990-luvun lamassa rakenteiden uudistaminen tuli mahdolliseksi, koska aiemmalla vuosikymmenelle suunnittelutalouden marginaaleihin syntyi itseohjautuvuutta ja kilpailua painottava uusi puhetapa, jonka esiinnousun laman aiheuttama murros mahdollisti. Koko 90-luvun rakennemuutoksen ja talouskasvun on sanottu olleen ylipäänsä mahdollisia tämän uuden kilpailua korostavan kulttuurisen rakenteen ansiosta (ks. Heiskala 2006, 14–15). Laman ankaruus myös vakuutti merkittävimmät yhteiskunnalliset valtioryhmät muutoksen tarpeesta (Heiskala 2006, 41).

Sosiaalisen tulosrahoituksen käyttöönotto Suomessa ja myös globaalissa mittakaavassa ajoittuu 2010-luvulle. Tämä ajankohta on erityisen mielenkiintoinen, koska vuoden 2008 taluskriisin jälkeisessä keskustelussa on vaadittu julkisten menojen pienentämistä ja hyvinvointimallin muutosta (vrt. Vis ym. 2011; Karsio 2016; Anttonen 2016). Samalla hyvinvointimenot ovat kuitenkin kasvaneet, mutta niiden rahoittaminen on muuttunut haastavammaksi (Vis ym. 2011). Suomi on kokenut 2000-luvulla merkittäviä muutoksia. Vuoden 2008 taluskriisin jälkeen Suomi ei tavoittanut taloudellisessa kasvussa muiden euromaiden tasoa, julkiset menot eivät ole pienentyneet ja epäedullisen ikärakenteen aiheuttama menopaine yhdessä heikentyvien talousnäköymien kanssa asettaa sosiaaliturvajärjestelmän taloudelliselle kestävyydelle rajansa. Tässä mielessä sosiaalinen tulosrahoitus voi osoittautua kiinnostavaksi instrumentiksi julkisen menopaineen vähentämiseksi, koska mallissa taloudellinen riski kohdistuu yksityisiin sijoittajiin (vrt. Mulgan ym. 2011; Social Finance 2011; Callanan & Law 2012; Rotheroe ym. 2013). Samalla on kuitenkin huomioitava, että sosiaalinen tulosrahoitus antaa vasta lupauksen menosäästöistä ja palveluiden uudenaikaisesta organisointitavasta.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan muuttumisen kannalta sosiaalinen tulosrahoitus on vasta kokeiluluontoinen instrumentti, joten suurta muutosta hyvinvointipalveluiden organisoimisessa ei vielä ole tapahtunut. Joskin sijoittajien merkityksen kasvaminen myötä osittainen muutos hyvinvointipalveluiden rahoituksessa – sosiaalisen tulosrahoituksen projektien osalta – on käynnissä. On esitetty, ettei erilaisiin yhteiskunnallisiin murroskohtiin ole välttämätöntä suhtautua pelkästään kriiseinä, vaan niihin liittyy myös mahdollisuuksia, joihin voidaan vastata yhdistämällä suomalainen muutosalttius perinteisiin vahvuuksiin. Suomalaisen järjestelmän erityiseksi vahvuudeksi on esitetty kyky rakentaa yhteisymmärrykseen perustuva toimintalinja (Heiskala 2006, 42). On kiinnostavaa nähdä,

voiko sosiaalisen tulosrahoituksen mallista tulla Suomessa merkittävä instrumentti hyvinvointipalveluiden organisoimisessa. Vielä on tosin aikaista sanoa, kuinka suuren jalansijan sosiaalinen tulosrahoitus Suomessa saa ja millaista poliittista keskustelua mallin myöhemmät sovellukset herättävät. Tällä hetkellä sosiaalinen tulosrahoitus vaikuttaa enemmän täydentävältä toimintatavalta, kuin sosiaali- ja terveystieteen mullistavalta mekanismilta. Mallin käyttöönoton edistämiseen liittyy kuitenkin muutospuhe, joka on tärkeää erilaisia välttämättömyyksiä ja haasteita kuvattaessa (vrt. Kantola 2006, 159). Kiinnostava piirre sosiaalisessa tulosrahoituksessa on sen soveltamiseen kytkeytyvä tavoite julkisen sektorin systeemisestä muutoksesta. On tosin mahdollista, että tavoitellun systeemisen muutoksen vaikutukset kohdistuvat aivan muualle kuin mallin soveltamista edistäneet tahot ovat suunnitelleet tai sosiaalinen tulosrahoitus voi jäädä vain kokeiluluontoiseksi osaksi hyvinvointiyhteiskunnan pitkässä ja monimutkaisessa muutosprosessissa.

KIRJALLISUUS

- Alasuutari, Pertti. 2004. Suunnittelutaloudesta kilpailutalouteen. Miten muutos oli ideologisesti mahdollinen? *Yhteiskuntapolitiikka* 69 (1), 3–16.
- Andersen, Torben M. 2008. Pohjoismainen malli – tulevaisuuden näkymät ja haasteet. *Yhteiskuntapolitiikka* (73), 4, 402–410.
- Anttonen, Anneli. 2016. Sosiaalipolitiikan tulevaisuudesta: voiko sitä tietää? Teoksessa Halmetoja, Antti & Koistinen, Pertti & Ojala, Satu (toim.) *Sosiaalipolitiikan lumo*. Tampere: Tampere University Press, 25–44.
- Antadze, Nino & Westley, Frances R. 2012. Impact metrics for social innovation: Barriers or bridges to radical change? *Journal of Social Entrepreneurship*, Vol. 3, No. 2, 133–150. https://uwaterloo.ca/waterloo-institute-for-social-innovation-and-resilience/sites/ca.waterloo-institute-for-social-innovation-and-resilience/files/uploads/files/impact_metrics_for_si_barriers_or_bridges.pdf luettu 20.9.2019.
- Apilo, Tiina & Taskinen, Tapani & Salkari, Iiro. 2007. *Johda innovaatioita*. Helsinki: Talentum.
- Arena, Marika & Bengo, Irene & Calderini, Mario & Chiodo, Veronica. 2016. Social Impact Bonds: Blockbuster or Flash in a Pan? *International Journal of Public Administration* 39 (12), 927–939. doi:10.1080/01900692.2015.1057852
- Bafford, Beth. 2012. The feasibility and future of social impact bonds in the United States. *Sanford Journal of Public Policy* (3), 1, 3–19. https://centers.fuqua.duke.edu/case/wp-content/uploads/sites/7/2015/02/Article_Bafford_TheFeasibilityandFutureofSocialImpactBondsInTheUS_2012.pdf luettu 20.9.2019.
- Barajas, Abriana & Barajas, Liliana & Burt, Kiyadh & Harper, Toyon Jr. & Johnson, Patrick & Larsen, Erika & Licona, Jacobo & Nije, César O. & Parker, Wilson & Reid, Kelsey & Sturtevant, Lane & Tokunaga, Meagan & Vien, Quincy & Yeh, Crystal. 2014. *Social impact bonds: A new tool for social financing*. New Jersey, NJ: PPIA Program, Junior Summer Institute 2014, Princeton University. <https://www.princeton.edu/sites/default/files/content/Social%20Impact%20Bonds%202014%20Final%20Report.pdf> luettu 20.9.2019.
- Barclay Lisa & Symons, Tom. 2013. *A technical guide to developing Social Impact Bonds*. London: Social Finance. <https://www.socialfinance.org.uk/sites/default/files/publications/technical-guide-to-developing-social-impact-bonds1.pdf> luettu 5.11.2019.
- Berndt, Christian & Wirth, Manuel. 2018. Market, metrics, morals: The Social Impact Bond as an emerging social policy instrument. *Geoforum* 90, 27–35. doi: 10.1016/j.geoforum.2018.01.019

- Bezes, Philippe & Fimreite, Anne Lise & Le Lidec, Patrick & Læg Reid, Per. 2013. Understanding Organizational Reforms in the Modern State: Specialization and Integration in Norway and France. *Governance* (1) 26, 147–175.
- Bishop, Matthew & Green, Michael. 2015. Philanthrocapitalism Rising. *Society* 52 (6), 541–548. doi:10.1007/s12115-015-9945-8
- Brandstetter, Lisa & Lehner, Othmar M. 2015. Opening the Market for Impact Investments: The Need for Adapted Portfolio Tools. *Entrepreneurship Research Journal* 5 (2), 87–107. doi:10.1515/erj-2015-0003
- Brinkerhoff, Derick W. & Brinkerhoff, Jennifer M. 2011. Public-private partnerships: Perspectives on purposes, publicness, and good governance. *Public Administration & Development* 31 (1), 2–14. doi:10.1002/pad.584
- Broccardo, Eleonora & Mazzuca, Maria. 2019. The missing link? Finance, public services, and co-production: The case of social impact bonds (SIBs). *Public Money & Management* 39 (4), 262–270. doi:10.1080/09540962.2019.1592907
- Brunsson, Nils & Sahlin-Andersson, Kerstin. 2000. Constructing Organizations: The Example of Public Sector Reform. *Organization studies* (21) 4, 721–746.
- Bugg-Levine, Antony & Emerson, Jed. 2011. Impact Investing. Transforming How We Make Money while Making a Difference. *Innovations* 6 (3) 9–18.
https://doi.org/10.1162/inov_a_00077
- Burand, Deborah. 2012. Globalizing social finance: How social impact bonds and social impact performance guarantees can scale development. *N.Y.U. Journal of Law and Business* 9 (2), 447–502.
- Cabinet Office. 2013. Guidance on the template contract for social impact bonds and payment by results. Cabinet Office.
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/645183/20170223_FULL_GUIDANCE_SIB_TEMPLATE.pdf luettu 19.9.2019
- Cabinet Office. 2015. Centre for Social Impact Bonds: Knowledge Box.
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/646733/Knowledge_Box_Guidance_on_developing_a_SIB.pdf luettu 20.9.2019.
- Callanan, Laura & Law, Jonathan. 2012. Will Social Impact Bonds Work in the United States? Washington, DC: McKinsey on Society. <http://www.msipartners.org/images/papers/8-McKinsey%20on%20Social-impact-bonds.pdf> luettu 17.9.2019.
- Carè, Rosella & De Lisa, Riccardo. 2019. Social Impact Bonds for a Sustainable Welfare State: The Role of Enabling Factors. *Sustainability* 11 (10), 2884, 1–23. doi:10.3390/su11102884
- Chamaki, Foroogh Nazari & Jenkins, Glenn Paul & Hashemi, Majid. 2019. Social Impact Bonds: Implementation, Evaluation, and Monitoring. *International Journal of Public Administration*, 42, (4), 289–297. doi:10.1080/01900692.2018.1433206

Clark, Michael & David, Clifford C. Jr & Hwang, Jason & Moses, Nancy & Nelson, Suzy & Torres, Nicholas D. 2014. Next-generation nonprofits. Teoksessa Hansen-Turton, Tine & Torres, Nicholas D. (toim.) *Social Innovation and Impact in Nonprofit Leadership*. New York, New York: Springer, 63–81. <https://doi.org/10.1080/08841233.2015.1026790>

Clark, Cathy & Emerson, Jed & Thornley, Ben. 2015. *The Impact Investor: Lessons in Leadership and Strategy for Collaborative Capitalism*. San Francisco: Jossey Bass.

Clarkin, John E & Cangioni, Carola L. 2016. Impact Investing: A Primer and Review of the Literature. *Entrepreneurship Research Journal* 6 (2), 135–173. doi:10.1515/erj-2014-0011

Clemens, Elisabeth S. 2007. Toward a Historicized Sociology – Theorizing Events, Processes, and Emergence. *Annual Review of Sociology* 33, 527–549.

Cohen, Ronald. 2011. Harnessing social entrepreneurship and investment to bridge the social divide. EU conference on the social economy, November 18th, 2011. <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/14506/attachments/24/translations/en/renditions/native/luettu.17.9.2019>.

Conway, Steve & Steward, Fred. 2009. *Managing and Shaping innovation*. Oxford: Oxford University press.

Cooper, Christine & Graham, Cameron & Himick, Darlene. 2016. Social impact bonds: The securitization of the homeless. *Accounting, Organizations and Society* 55, 63–82. doi: 10.1016/j.aos.2016.10.003

Cox, Benjamin R. 2011. Financing homelessness prevention programs with social impact bonds. *Review of Banking & Financial Law* (31): 2, 959–985.

Christensen, Tom & Lægreid, Per. 2008. NPM and beyond: Structure, Culture and Demography. *International Review of Administrative Science* 74 (1), 7–23. <https://doi.org/10.1177/0020852307085730>

Dagher, Peter G. Jr. 2013. Social impact bonds and the private benefit doctrine: Will participation jeopardize a nonprofit's tax-exempt status. *Fordham Law Review* (81) 6, 3479–3519.

Disley, Emma & Giacomantonio, Chris & Kruithof, Kristy & Sim, Megan. 2015. *The payment by results Social Impact Bond pilot at HMP Peterborough: final process evaluation report*. London: Ministry of Justice Analytical Series.

Dixon-Woods, Mary & Bonas, Sheila & Booth, Andrew & Jones, David. R. & Miller, Tina & Shutton, Alex J. & Shaw, Rachel. L. & Smith, Jonathan A. & Young, Bridget. 2006. How can systematic reviews incorporate qualitative research? A critical perspective, *Qualitative Research* 6, 1: 27–44. <https://doi.org/10.1177/1468794106058867>

Dodd, John Alan & Moody, Rory. 2011. Outcomes, not process: Towards a new model for European funding in an age of austerity, *Journal of Contemporary European Research* 7, 1: 120–128. <https://www.jcer.net/index.php/jcer/article/view/341/266> luettu 19.9.2019.

- Dowling, Emma. 2017. In the wake of austerity: Social impact bonds and the financialisation of the welfare state in Britain. *New Political Economy* 22 (3), 294–310. doi:10.1080/13563467.2017.1232709
- Dowling, Emma & Harvie, David. 2014. Harnessing the social: State, crisis and (big) society, *Sociology*, 48, 5: 869–886. <https://doi.org/10.1177/0038038514539060>
- Durand, David. 1959. The Cost of Capital, Corporation Finance, and the Theory of Investment: Comment. *The American Economic Review* 49 (4), 639–655
- Eames, Sandra & Terranova, Victoria & Battaglia, Laura & Nelson, Isabel & Riesenber, Claire & Rosales, Lauren. 2014. A Review of Social Impact Bonds: Financing Social Service Programs through Public-Private Partnerships. <https://www.reentryroundtable.net/wp-content/uploads/2011/05/A-Review-of-Social-Impact-Bonds-Final.pdf> luettu 19.9.2019.
- Edmiston, Daniel & Nicholls, Alex. 2018. Social Impact Bonds: The Role of Private Capital in Outcome-Based Commissioning. *Journal of Social Policy*, 47, (1), 57–76. doi:10.1017/S0047279417000125
- Emerson, Kirk & Nabatchi, Tina. 2015. Collaborative Governance Regimes. Georgetown University Press, Washington DC.
- Ervasti, Heikki. 2012. Who hates the welfare state? Criticism in the welfare state in Europe. Teoksessa Ervasti, Heikki & Andersen, Jørgen Goul & Fridberg, Torben & Ringdal, Kristen (toim.) *The future of the welfare state: Social policy attitudes and social capital in Europe*. UK: Edward Elgar Publishing, 231–248.
- Eräsaari, Leena. 2009. Jos ratkaisu on yhteisö, niin mikä on ongelma? Teoksessa Filander, Karin & Vanhalakka-Ruoho, Marjatta (toim.): *Yhteisöllisyys liikkeessä*. Jyväskylä: Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 2009, 67–90.
- Eräsaari, Leena. 2011. Sosiaalipalvelut käynnöksen jälkeen. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.) *Sosiaalipolitiikka - Hukassa vai uuden jäljillä?* Helsinki: THL, 181–203.
- Eräsaari, Leena. 2015. Miten uusliberalistinen hegemonia rakennettiin Suomeen? *Tieteessä tapahtuu* 3/2015.
- Escola, Jari & Suoranta, Juha. 2000. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Escola, Jari & Suoranta, Juha. 2008. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Vastapaino.
- European Commission. 2013. *Towards Social Investment for Growth and Cohesion – including implementing the European Social Fund 2014-2020*.
- Ferlie, Ewan & Ashburner, Lynn & Fitzgerald, Louise & Pettigrew, Andrew. 1996. *The New Public Management in Action*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198289029.001.0001>

- Fitzgerald, John L. 2013. Social impact bonds and their application to preventive health. *Australian Health Review* 37 (2), 199–204. <https://doi.org/10.1071/ah12238>
- Fitzpatrick, Rob & Thorne, Laura. 2010. A label for exclusion: Support for alcohol-misusing offenders, Centre for Mental Health Policy Paper, London: Centre for Mental Health.
- Fox, Chris & Albertson, Kevin. 2011. Payment by results and social impact bonds in the criminal justice sector: New challenges for the concept of evidence-based policy? *Criminology and Criminal Justice* 11, 5: 395–413. DOI: 10.1177/1748895811415580
- Fox, Chris & Albertson, Kevin. 2012. Is payment by results the most efficient way to address the challenges faced by the criminal justice sector? *Probation Journal* 59 (4), 355–373. <https://doi.org/10.1177/0264550512458473>
- Fox, Chris & Albertson, Kevin & Wong, Kevin. 2013. *Justice Reinvestment: Can the Criminal Justice System Deliver More for Less?* London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203795941>
- Fraser, Alec & Tan, Stefanie & Lagarde, Mylene & Mays, Nicholas. 2016 Narratives of promise, narratives of caution: A review of the literature on Social Impact Bonds. *Social policy & administration* (52), 1, 1–25.
- Fuglsang, Lars. 2008. Capturing the Benefits of Open Innovation in Public Innovation: A Case Study. *International Journal of Services Technology and Management* (9), 3–4, 234–248.
- Giddens, Anthony. 1994. *Beyond Left and Right*. Cambridge: Polity Press.
- Griffiths, Ann & Meinicke, Christian. 2014. *Introduction to Social Impact Bonds and Early Intervention*, London: Early Intervention Foundation. <https://www.eif.org.uk/files/pdf/introduction-to-social-impact-bonds-and-early-intervention.pdf> luettu 18.9.2019.
- Government Outcome Lab. 2018. *SOCIAL IMPACT BONDS: AN OVERVIEW*. A briefing note for senior management in local authorities. Blavatnik School of Government, University of Oxford.
- Hall, Patrik: NPM in Sweden. 2013. *The Risky Balance Between Bureaucracy and Politics*. Teoksessa Sandberg, Åke (toim.): *Nordic Lights. Work, Management and Welfare in Scandinavia*. Tukholma: SNS Förlag, 406–419.
- Hallituksen puoliväliriihi. 2017. Nuorten syrjäytymisen vähentäminen. NEET-toimenpiteen ministereille 25.4.2017. Hallituksen muistio.
- Harji, Karim & Jackson, Edward T. 2012. *Accelerating Impact. Achievements, Challenges and What's Next in Building the Impact Investment Industry*. New York: The Rockefeller Foundation.
- Harji, Karim & Jackson, Edward T. 2018. Facing Challenges, Building the Field: Improving the Measurement of the Social Impact of Market-Based Approaches. *American Journal of Evaluation*, 39, (3), 396–401. doi:10.1177/1098214018778817

Harvie, David & Ogman, Robert. 2019. The broken promises of the social investment market. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 51 (4), 980–1004. doi:10.1177/0308518X19827298

Hecló, Hugh. 1981. Towards a New Welfare State. Teoksessa Flora, Peter & Heidenheimer, Arnold. J. (toim.) *The Development of Welfare States in Europe and America*. Transaction Books: New Brunswick.

Heiskala, Risto. 2006. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos ja Suomen yhteiskunnallinen murros. Teoksessa Heiskala, Risto & Luhtakallio, Eeva (toim.) *Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailukyky-yhteiskunta*. Helsinki: Gaudeamus, 14–42.

Heiskala, Risto & Luhtakallio, Eeva. 2006. Johdanto: Suunnittelutaloudesta kilpailukyky-yhteiskuntaan? Teoksessa Heiskala, Risto & Luhtakallio, Eeva (toim.) *Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailukyky-yhteiskunta*. Helsinki: Gaudeamus, 7–13.

Hiilamo, Heikki. 2015. Hyvinvoinnin vakuutusyhtiö: Mistä SOTE-uudistuksessa on kysymys? Helsinki: Into.

Hiilamo, Heikki & Niemelä, Heikki & Pykälä, Pertti & Riihelä, Marja & Vanne, Reijo. 2012. Sosiaaliturva ja elämänvaiheet. Suomen sosiaaliturvan kehitys esimerkkien ja tilastojen valossa. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

HM Government. 2011. Growing the Social Investment Market: A vision and a strategy. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/61185/404970_SocialInvestmentMarket_acc.pdf luettu 13.1.2018

HM Government. 2013. Open Public Services. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/200077/Open_Public_Services_2013_full_report.pdf luettu 13.1.2018.

Hood, Christopher. 1991. A public management for all seasons? *Public Administration* (69) 1: 3–19.

Horesh, Ronnie. 1988. Social Policy Bonds. Discussion Paper No. 121. Agribusiness and Economics Research Unit. Canterbury: Lincoln College, 266–280. https://researcharchive.lincoln.ac.nz/bitstream/handle/10182/848/aeru_dp_121_vol2.pdf?sequence=2&isAllowed=y luettu 12.9.2019

Horesh, Ronnie. 2000. Injecting incentives into the solution of social problems: Social policy bonds. *Economic Affairs* 20 (3), 39–42. <https://doi.org/10.1111/1468-0270.00237>

Hämäläinen, Hannu. 2008. Sosiaaliset innovaatiot sosiaali- ja terveydenhuollossa. Teoksessa Saari, Juho (toim.): *Sosiaaliset innovaatiot ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 100–120.

Hämäläinen, Hannu & Jäppinen, Tuula & Kivisaari, Sirkku. 2011. Mihin innovaatioita tarvitaan sosiaali- ja terveysalalla? Yhteiskuntapolitiikka (76) 2, 219–226.

Höchstädter, Anna Katharina & Scheck, Barbara. 2015. What's in a Name: An Analysis of Impact Investing Understandings by Academics and Practitioners. *Journal of Business Ethics* 132 (2), 449–475. doi:10.1007/s10551-014-2327-0

Iivari, Juhani. 1998. Hollannin sosiaalipankkitoiminnasta. *Monisteita* 1998 (2). Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Iivari, Juhani & Piirainen, Keijo & Siltaniemi, Aki. 2002. Sosiaalinen luototus – vaikuttavuus- ja kokonaisarviointi. Sosiaalisen luototuksen evaluaatiotutkimuksen raportti II. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70120/sosluototus.pdf?sequence=1> luettu 4.11.2019.

Jackson, T. Edward. 2013. Evaluating social impact bonds: Questions, challenges, innovations, and possibilities in measuring outcomes in impact investing, *Community Development* (44) 5, 608–616.

Jalonen, Harri & Juntunen, Timo. 2010. Vaikka läpi harmaan kiven – Innovaatiotoiminnan rajoitteita kompleksisessa hyvinvointipalvelujärjestelmässä. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* (3), 239–269.

Jalonen, Harri & Lahti, Mira. 2018. Sosiaalinen investointi - jotain uutta, vähän vanhaa, paljon lainattua. *Hallinnon Tutkimus* 37 (2), 140–147.

Jones, Bryan D. & Baumgartner, Frank R. 2005. *The Politics of Attention – How Government Prioritizes Problems*. Chicago: The University of Chicago Press.

Joy, Iona & de Las Casas, Lucy & Rickey, Benedict & New Philanthropy Capital. 2011. *Understanding the Demand for and Supply of Social Finance*, London: New Philanthropy Capital. <http://www.huckfield.com/wp-content/uploads/2013/06/11-NPC-NESTA-Understanding-the-Demand-Apr.pdf> luettu 18.9.2019.

Joy, Meghan & Shields, John. 2013. Social impact bonds: The next phase of third sector marketization? *Canadian Journal of Nonprofit and Social Economy Research* 4 (2), 39–55. <https://doi.org/10.22230/cjnser.2013v4n2a148>

Joy, Meghan & Shields, John. 2018. Austerity in the making: Reconfiguring social policy through social impact bonds. *Policy & Politics*, 46, (4), 681–695. doi:10.1332/030557318X15200933925397

Julkunen, Raija. 2001. *Suunnanmuutos. 1900-luvun sosiaalipoliittinen reformi Suomessa*. Tampere: Vastapaino.

Julkunen, Raija. 2006. *Kuka vastaa?: Hyvinvointivaltion rajat ja julkinen vastuu*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes.

- Julkunen, Raija. 2017. Muuttuvat hyvinvointivaltiot. Eurooppalaiset hyvinvointivaltiot reformoitavana. Jyväskylä: SoPhi.
- Julkunen, Raija & Vauhkonen, Jussi. 2006. Suomalainen ihme – Työeläkejärjestelmän synty. Teoksessa Saari, Juho (toim.): Historiallinen käänne – johdatus pitkän aikavälin muutoksen tutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus, 28–342.
- Kantola, Anu. 2006. Suomea trimmaamassa: suomalaisen kilpailuvaltion sanastot. Teoksessa Heiskala, Risto & Luhtakallio, Eeva (toim.) Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailukyky-yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus, 156–178.
- Karsio, Olli. 2016. Voiton tavoittelua hyvinvointivaltiossa. Teoksessa Halmetoja, Antti & Koistinen, Pertti & Ojala, Satu (toim.) Sosiaalipolitiikan lumo. Tampere: Tampere University Press, 45–53.
- Keltanen, Taru. 2018. Sir Ronald Cohenin viesti sijoittajille: vaikuttavuussijoituksiin kannattaa siirtyä asteittain. Sitra.
- Keltanen, Taru. 2018a. Vaikuttavuusinvestoimisen ohjausryhmä: Suomeen tarvitaan tulostenhankintarahasto. Uutiset. <https://www.sitra.fi/uutiset/vaikuttavuusinvestoimisen-ohjausryhma-suomeen-tarvitaan-tulostenhankintarahasto/> luettu 5.11.2019.
- Keltanen, Taru & Hilli, Petri. 2017. Mallinnus kristallisoi SIB-hankkeen tavoitteet. Sitra, artikkelit. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mallinnus-kristallisoi-sib-hankkeen-tavoitteet/> luettu 5.11.2019.
- Kiander, Jaakko & Lönnqvist, Henrik. 2002. Hyvinvointivaltio, sosiaalipolitiikka ja taloudellinen kasvu. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Kingdon, John W. 2003. Agendas, alternatives and public policies (second edition). New York, NY: Longman.
- Kivistö, Jarkko. 2018. Suomen julkisen talouden kestävyys. EURO & TALOUS 5. Suomen Pankki. https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/15993/ET_suomen_18.12.2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y luettu 31.10.2019.
- Korkman, Sixten. 2018. Talouspoliittinen tilannearvio keväällä 2018. Valtiovarainministeriön muistio. https://vm.fi/documents/10623/6305483/Muistio_Korkman_2018/a5741b55-2cca-4cb5-9e06-36d700a0df82/Muistio_Korkman_2018.pdf luettu 31.10.2019.
- Kurki, Tuuli & Masoud, Ameera & Niemi, Anna-Maija & Brunila, Kristiina. 2018. Integration becoming business: Marketisation of integration training for immigrants. European Educational Research Journal, 17, (2), 233–247. doi:10.1177/1474904117721430
- Lagarde, Mylene & Wright, Michael & Nossiter, Julie & Mays, Nicholas. 2013. Challenges of Payment-for-Performance in Health Care and Other Public Services – Design, Implementation and Evaluation. London: PIRU Publications.

- Lake, Robert W. 2015. The financialization of urban policy in the age of Obama. *Journal of Urban Affairs* 37 (1), 75–78. <https://doi.org/10.1111/juaf.12167>
- Lane, Jan-Erik. 2000. *New Public Management*. London and New York: Routledge.
- László, János. 1997. Narrative organisation of social representations. *Papers on Social Representations* (6), 155–172.
- Lehner, Othmar Manfred & Brandstetter, Lisa. 2014. *Impact investment portfolios: Including social risks and returns*, Oxford: ACRN Oxford Publishing House.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2519671 luettu 20.9.2019.
- Lember, Veiko & Kalvet, Tarmo & Kattel, Rainer. 2011. Urban Competitiveness and Public Procurement for Innovation. *Urban Studies* (7), 48, 1373–1395.
- Le Pendeven, Benjamin. 2019. Social Impact Bonds: A New Public Management Perspective. *Finance Contrôle Stratégie*, NS-5. doi:10.4000/fcs.3119
- Leventhal, Rebecca. 2012. Effecting progress: Using social impact bonds to finance social services. *N.Y.U. Journal Of Law and Business* (9) 2, 511–534.
- Liang, Max & Mansberger, Brian & Spieler, Andrew. C. 2014. An overview of social impact bonds. *Journal of International Business and Law* 13, 2: 267–282.
- Lieblich, Amia & Tuval-Mashiach, Rivka & Zilber, Tamar. 1998. *Narrative research: Reading, Analysis and Interpretation*. California: SAGE.
- Liebmann, Jeffrey B. 2011. Social Impact Bonds: A promising new financing model to accelerate social innovation and improve government performance. Center for American Progress 9. Washington DC: Center for American Progress.
- Loxley, John & Hajer, Jesse. 2019. Public-private partnerships, social impact bonds, and the erosion of the state in Canada. *Studies in Political Economy* 100 (1), 18–40.
doi:10.1080/07078552.2019.1612167
- Maduro, Miguel & Pasi, Giulio & Misuraca, Gianluca. 2018. *Social Impact Investment in the EU financing strategies and outcome oriented approaches for social policy innovation: narratives, experiences and recommendations*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Mahoney, James. 2000. Paht Dependence in Historical Sociology. *Theory and Society* 29 (4), 507–548.
- Malcolmson, John D. 2014. Social impact bonds: cleared for landing in British Columbia. BC Region: CUPE Research. https://cupe.ca/sites/cupe/files/Research_note-_SIBs_come_to_BC.pdf luettu 20.9.2019.
- Mason, Jennifer. 2002. *Qualitative researching*. 2nd edition. London: SAGE Publications.

- McHugh, Neil & Sinclair, Stephen & Roy, Michael & Huckfield, Leslie & Donaldson, Cam. 2013. Social impact bonds: A wolf in sheep's clothing? *Journal of Poverty and Social Justice* (21) 3, 247–257. <https://doi.org/10.1332/204674313x13812372137921>
- McKay, Kyle A. 2013a. Evaluating Social Impact Bonds as a New Reentry Financing Mechanism: A Case Study on Reentry Programming in Maryland. https://pdfs.semanticscholar.org/d2d1/359c5d23a42a0f45694042749065e8c04b10.pdf?_ga=2.115435398.1689555519.1568938054-9697227.1568938054 luettu 20.9.2019.
- McKay, Kyle. 2013b. Debunking the myths behind social impact bond speculation, *Stanford Social Innovation Review*, April. https://ssir.org/articles/entry/debunking_the_myths_behind_social_impact_bond_speculation# luettu 20.9.2019.
- Mikola, Elina & Häikiö, Liisa. 2014. Merkitysten muodostuminen politiikkaprosesseissa: Päästökaupan kansalliset kamppailut ja tarinalinjat. Teoksessa Häikiö, Liisa & Leino, Helena (toim.) *Tulkinnan mahti. Johdatus tulkitsevaan politiikka-analyysiin*. Tampere: Tampere university press, 56–83.
- Mitchell, Kathye. 2017. Metrics millennium: Social impact investment and the measurement of value. *Comparative European Politics* 15 (5), 751–770. doi:10.1057/s41295-016-0081-7
- Moore, Michele-Lee & Westley, Frances. R. & Nicholls, Alex. 2012. The social finance and social innovation nexus, *Journal of Social Entrepreneurship* 3, 2: 115–132. <https://doi.org/10.1080/19420676.2012.725824>
- Mosenson, Steven H. 2013. New models of private sector financing of not-for-profit corporations. Väitöskirja. Boston: Northeastern University. <https://repository.library.northeastern.edu/files/neu:1037/fulltext.pdf> luettu 19.9.2019
- Movitz, Fredrik & Sandberg, Åke. 2013. Contested Models: Productive Welfare and Solidaristic Individualism. Teoksessa Sandberg, Åke (toim.): *Nordic Lights. Work, Management and Welfare in Scandinavia*. Tukholma: SNS Förlag, 31–90.
- Mulgan, George & Reeder, Neil & Aylott, Mhairi & Bo'sher, Luke. 2011. *Social Impact Investment: The Challenge and Opportunity of Social Impact Bonds*. London: The Young Foundation. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781447340706.003.0004>
- Mäki, Kirsi. 2012. Yhteiskunnallinen yritys, hae Hyvän työn -palkintoa. Sitra, uutiset: <https://www.sitra.fi/uutiset/yhteiskunnallinen-yritys-hae-hyvan-tyon-palkintoa/> luettu 10.10.2018.
- Männistö, Harri. 2016. Vaikuttavuusinvestoimisen opas sijoittajille. Sitran selvityksiä 120. Helsinki: Sitra.
- Mänttari-Van Der Kuip, Maija. 2013. Julkinen sosiaalityö markkinoistumisen armoilla? *Yhteiskuntapolitiikka* (78), 1, 5–19.
- Möttönen, Sakari. 2009. Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? *Yhteiskuntapolitiikka* (74), 1, 5–18.

- Nicholls, Alex. 2013. Filling the capital gap. Teoksessa Denny, Simon & Seddon, Frederic (toim.) *Social Enterprise: Accountability and Evaluation around the World*. Abingdon: Routledge, 161–195.
- Nicholls, Alex & Murdock, Alex. 2012. The nature of social innovation. Teoksessa Nicholls, Alex & Murdock, Alex (toim.) *Social Innovation: Blurring Boundaries to Reconfigure Markets*. London: Palgrave Macmillan, 1–32. <https://doi.org/10.1007/s11266-013-9390-5>
- Nicholls, Alex & Tomkinson, Emma. 2013. The Peterborough pilot social impact bond. <http://eureka.sbs.ox.ac.uk/5929/> luettu 17.9.2019.
- Noordegraaf, Mirko & Abma, Tineke. 2003. Management by measurement? Public management practices amidst ambiguity, *Public Administration* 81, 4: 853–871, <https://doi.org/10.1111/j.0033-3298.2003.00374.x>
- OECD/Eurostat. 2005. Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. 3rd Edition. Paris: OECD Publishing. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100-en.pdf?expires=1569973958&id=id&accname=ocid177592&checksum=2128EB5A09E9B00F2E92371B27436795> luettu 2.10.2019.
- OECD. 2015. Frascati Manual: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/24132764>
- OECD. 2016. Understanding Social Impact Bonds. OECD Working Papers. <http://www.oecd.org/cfe/leed/UnderstandingSIBsLux-WorkingPaper.pdf> luettu 27.9.2019.
- OECD. 2016a. Social impact bonds: State of play & lessons learnt. OECD Working Papers. <https://www.oecd.org/cfe/leed/SIBs-State-Play-Lessons-Final.pdf> luettu 25.10.2019.
- Oinas, Tomi & Anttila, Timo & Mustosmäki, Armi. 2016. Työn organisoinnin muutos yksityisellä ja julkisella sektorilla. Lisääntyvätkö uudet työn organisoinnin muodot Pohjoismaissa? *Yhteiskuntapolitiikka* (81), 6, 670–680.
- Ormiston, Jarrod & Charlton, Kylie & Donald, Scott. M & Seymour, Richard. G. 2015. Overcoming the Challenges of Impact Investing: Insights from Leading Investors. *Journal of Social Entrepreneurship* 6 (3), 352–378. doi:10.1080/19420676.2015.1049285
- Osborne, David & Gaebler, Ted. 1992. Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming Government, Reading, MA: Adison Wesley Public Comp.
- Paloheimo, Heikki & Wiberg, Matti. 2012. *Politiikan perusteet*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Pauly, Mark & Swanson, Ashley. 2013. Social Impact Bonds in Nonprofit Health Care: New Product or New Package? NBER Working Paper No. 18991. <https://ssrn.com/abstract=2257181> luettu 20.9.2019.

- Pauly, Mark V. & Swanson, Ashley. 2017. Social Impact Bonds: New Product or New Package? *Journal of Law Economics & Organization* 33 (4), 718–760. <https://doi.org/10.1093/jleo/ewx012>
- Pehkonen, Irmeli & Horppu, Ritva & Turunen, Jarno & Ojajärvi, Anneli & Toivio, Pauliina & Juvonen-Posti, Pirjo. 2019. Työkykyjohtamisen monitoimijaista kehittämistä. Työhyvinvointi-SIB-hankkeen arviointi. Helsinki: Työterveyslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:9789522618856> luettu 4.10.2019.
- Pennanen, Pekka. 2019. Sijoittajat sosiaalisia ongelmia ratkaisemassa – Sosiaalisen tulorahoituksen tavoitteet asiantuntijapuheessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 84 (5–6), 516–527.
- Pennanen, Pekka. 2020. Sattumaa vai suunnittelua? Asiantuntijat sosiaalista tulorahoitusta edistämässä. *Janus*, lähetetty arvioitavaksi.
- Pennanen, Pekka & Liukko, Jyri. 2019. Sosiaalipolitiikan järjestäminen muuttuvassa hyvinvointivaltiossa: tarkastelussa tuloperusteinen rahoitussopimus. *Janus* vol. 27 (2), 127–143.
- Pesu, Jarkko. 2018. Innovaation käsite hankintalainsäädännössä ja valtiontukisäännöksissä. EDILEX Edita Publishing Oy. <https://www.edilex.fi/artikkelit/18627.pdf> luettu 2.10.2019.
- Peterson, Richard A. 2005. Problems in comparative research: The example of omnivorousness. *Poetics* 33 (5-6), 257–282. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2005.10.002>
- Pikkarainen, Pentti. 2017. Vaikuttavuusinvestoimisen ystävät palveluksessanne! Sitra, blogit. <https://www.sitra.fi/blogit/vaikuttavuusinvestoimisen-ystavat-palveluksessanne/> luettu 24.10.2019
- Pinnegar, Stefinee & Daynes, Gary J. 2007. Locating Narrative Inquiry Historically: Thematics in the Turn to Narrative. Chapter 1. Teoksessa Clandinin, Jean D. (toim.), *Handbook of Narrative Inquiry: Mapping a Methodology*. London: SAGE Publications, 3–34.
- Pohjola, Matti & Pekkarinen, Jukka & Sutela, Pekka. *Taloustiede*. Helsinki: WSOY.
- Pohjola, Pasi & Koivisto, Juha. 2013. Innovaatiot käytäntöinä. *Systeeminen innovaatiomalli sosiaali- ja terveysalan kehittämistoiminnan perustaksi*. *Yhteiskuntapolitiikka* (78), 1, 89–98.
- Polkinghorne, Donald E. 1995. Narrative configuration in qualitative analysis. *International Journal of Qualitative Studies in Education* (8) 1, 5–23. DOI:10.1080/0951839950080103To
- Porter, Michael E. & Kramer, Mark R. 2006. The link between competitive advantage and corporate social responsibility, *Harvard Business Review* 84, 12: 78–92. https://www.sharedvalue.org/sites/default/files/resource-files/Strategy_and_Society.pdf luettu 19.9.2019.
- Power, Michael. 1999. *The audit society: Rituals of verification*. Oxford: Oxford University Press.

- Rajavaara, Marketta. 2006. Yhteiskuntaan vaikuttava Kela. Katsaus vaikuttavuuden käsitteisiin ja arviointiin. Helsinki: Kela.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10250/7894/Katsauksia69netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y> luettu 4.11.2019.
- Raunio, Kyösti. 1989. Sosiaalipolitiikan peruskysymyksiä. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.
- Riessman, Catherine Kohler. 2008. Narrative methods for the human sciences. Thousand Oaks, California: SAGE.
- Rizzello, Alessandro & Carè, Rosella. 2016. Insight into the Social Impact Bond market: an analysis of investors. *ACRN Oxford Journal of Finance and Risk Perspectives* (5.3), 145–171.
- Rogers, Everett M. 2003. Diffusion of innovations (5th ed.). New York: Free Press.
- Roberts, Marcus. 2013. Fulfilling Lives: A Guide to the New Policy Environment for Multiple Needs, London: MEAM. <https://www.drugwise.org.uk/wp-content/uploads/Fulfilling-Lives-Guide-to-New-Policy-Environment-for-Multiple-Needs.pdf> luettu 19.9.2019.
- Rotheroe, Abigail & Lomax, Plum & Joy, Iona. 2013. Allia's Future for Children Bond: Lessons Learned. London: New Philanthropy Capital.
- Roundy, Philip & Holzhauer, Hunter & Dai, Ye. 2017. Finance or philanthropy? Exploring the motivations and criteria of impact investors. *Social Responsibility Journal* 13 (3), 491–512. doi:10.1108/SRJ-08-2016-0135
- Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (toim.): Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 9–36.
- Saari, Juho. 2009a. Harvinainen hetki – tammikuu 2009 ja suomalaisen sosiaalipolitiikan tulevaisuus. *Yhteiskuntapolitiikka* (74) 3, 239–255.
- Saari, Juho. 2013. Julkinen talous ja sosiaalimenot. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.) *Euroopan paras maa?* Helsinki: Gaudeamus, 62–88.
- Saari, Juho. 2017. Hyvinvointivaltio markkinayhteiskunnassa. *Yhteiskuntapolitiikka* (82), 4, 479–485.
- Saari, Juho & Kananen, Johannes. 2009. Sosiaalipolitiikan ideat. Teoksessa Kananen, Johannes & Saari, Juho. *Ajatuksen Voima: Ideat Hyvinvointivaltion Uudistamisessa*. Jyväskylä: Minerva.
- Saari, Juho & Taipale, Sakari. 2013. Sosiaalipolitiikka ja hyvinvointivaltio. Teoksessa Saari, Juho & Taipale, Sakari & Kainulainen, Sakari (toim.), *Hyvinvointivaltion moderneja klassikoita*. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 17–40.

- Saarinen, Arttu. 2011. Kilpailu lääkepolitiikassa. Lääkevaihto- ja viitehintajärjestelmän päätöksentekoprosessit. Teoksessa Niemelä, Mikko & Saari, Juho (toim.), *Politiikan polut ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 128–143.
- Salminen, Ari. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf luettu 5.11.2019.
- Schinckus, Christophe. 2017. Financial innovation as a potential force for a positive social change: The challenging future of social impact bonds. *Research in International Business and Finance* 39, 727-736. doi: 10.1016/j.ribaf.2015.11.004
- Schleutker, Elina. 2013. Väestön ikääntyminen ja hyvinvointivaltio. Mitä vaihtoehtoja meillä on? *Yhteiskuntapolitiikka* (78) 4, 425–436.
- Schumpeter, Joseph A. 1934. *The theory of economic development: an inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle* (4th ed). New Brunswick & London: Transaction Publishers.
- Sennett, Richard. 2014. *Kunnioitus eriarvoisuuden maailmassa*. Tampere: Vastapaino.
- Sewell, William Jr. 2005. *Logics of History – Social Theory and Social Transformation*. Chicago: Chicago University Press.
- Seymour, Linda. 2010. *Public Health and Criminal Justice: Promoting and Protecting Offenders' Mental Health and Wellbeing*, London: Centre for Mental Health.
- Shiller, Robert J. 2013. Capitalism and financial innovation. *Financial Analysts Journal* 69 (1), 21–25. <https://doi.org/10.2469/faj.v69.n1.4>
- Sinclair, Stephen & McHugh, Neil & Huckfield, Leslie & Roy, Michael & Donaldson, Cam. 2014. Social impact bonds: Shifting the boundaries of citizenship. Teoksessa Farnsworth Kevin & Irving, Zoë & Fenger, Menno (toim.) *Analysis and Debate in Social Policy*. Social Policy Review 26. Bristol: Policy Press, 119–136.
 DOI:10.1332/policypress/9781447315568.003.0007
- Sitra. 2018. SIBSALABIM. Esite. <https://media.sitra.fi/2018/09/06100801/sibsalabimesite.pdf> luettu 5.11.2019.
- Sitra. 2019a. Koto-SIB. Keskeiset faktat maahanmuuttajien työllistymistä edistävästä tulosperusteisesta hankkeesta (Koto-SIB). <https://www.sitra.fi/caset/koto-sib/> luettu 4.10.2019.
- Sitra. 2019b. Lapset-SIB. Keskeiset faktat lasten ja nuorten hyvinvointiin pureutuvasta tulosperusteisesta hankkeesta (Lapset-SIB). <https://www.sitra.fi/caset/lapset-sib/> luettu 4.20.2019.
- Sitra. 2019c. Työllisyys-SIB. Keskeiset faktat pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tukevasta tulosperusteisesta hankkeesta (Työllisyys-SIB). <https://www.sitra.fi/caset/tyollisyys-sib/> luettu 4.10.2019.

Social Finance. 2011. A Technical Guide to Developing a Social Impact Bond: Vulnerable Children and Young People. London: Social Finance.
https://www.socialfinance.org.uk/sites/default/files/publications/technical_guide_vulnerable_children.pdf luettu 19.9.2019.

Social Investment Task Force. 2010. Social investment ten years on. London: Social Investment Task Force.
<https://www.bigsocietycapital.com/sites/default/files/attachments/Social%20Investment%20Ten%20Years%20On.pdf> luettu 19.9.2019.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2003. Sosiaalinen luototus. Opas luototuksen käynnistäjälle. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita (6). Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70029/oppaita03_6.pdf?sequence=1 luettu 4.11.2019.

Stoesz, David. 2014. Evidence-based policy reorganizing social services through accountable care organizations and social impact bonds, *Research on Social Work Practice* 24 (2), 181–185.

Sussex, Jon. 2001. The Economics of the Private Finance Initiative in the NHS, London: Office of Health Economics. https://www.ohe.org/system/files/private/publications/273%20-%202001_Economics_of_Private_Finance_Init_Sussex.pdf luettu 20.9.2019.

Thomas, Helen. 2013. Understanding Commissioning and Procurement: A Guide for Local Compacts. London: Compact Voice.
http://www.compactvoice.org.uk/sites/default/files/understanding_commissioning_and_procurement_guide.pdf luettu 19.9.2019.

Tilastokeskus. 2019. Väestöennuste 2019–2070. Suomen virallinen tilasto.
https://www.stat.fi/til/vaenn/2019/vaenn_2019_2019-09-30_fi.pdf luettu 17.10.2019.

Tirronen, Jarkko. 2011. Poliittikkaprosessin sisällä. Polkuriippuvuus, agendan asettaminen ja innovaatioiden leviäminen. Teoksessa Mikko Niemelä & Juho Saari (toim.), *Poliitiikan polut ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 26–45.

Torfig, Jacob & Triantafillou, Peter. 2013. What's in a Name? Grasping New Public Governance as a Political-Administrative System. *International Review of Public Administration*. <https://doi.org/10.1080/12294659.2013.10805250> luettu 7.5.2020.

Trotta, Annarita & Carè, Rosella & Severino, Raffaella & Migliazza, Maria Cristina & Rizzello, Alessandro. 2015. Mobilizing private finance for public good: Challenges and opportunities of social impact bonds. *European Scientific Journal*, October 2015, SPECIAL edition, Vol.1
<https://eujournal.org/index.php/esj/article/download/6442/6182> luettu 26.9.2019.

Tse, Allison E. & Warner, Mildred E. 2018. The razor's edge: Social impact bonds and the financialization of early childhood services, *Journal of Urban Affairs*. DOI: 10.1080/07352166.2018.1465347

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Vaikuttavuusinvestointihanke – Maahanmuuttajien nopea työllistyminen. Muistio, liite 1, 7.6.2016. <https://valtioneuvosto.fi/delegate/file/16104> luettu 17.9.2019.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2017a. Koto-SIB-esite. https://tem.fi/documents/1410877/2106645/KotoSIB_esite_web.pdf/fac234d1-ac14-479c-bf4a-6e66d3dab807/KotoSIB_esite_web.pdf luettu 4.10.2019.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2017b. Maahanmuuttajien työllistymistä nopeutetaan uusilla panostuksilla. Tiedote 2.6.2017. https://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/maahanmuuttajien-tyollistymista-nopeutetaan-uusilla-panostuksilla luettu 5.11.2019.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2019a. Vaikuttavuusinvestointeihin lisäsatsaus ja tukea osaamiskeskuksesta. https://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vaikuttavuusinvestointeihin-lisasatsaus-ja-tukea-osaamiskeskuksesta luettu 2.12.2019.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2019b. Pitkäaikaistyöttömien työllistymiseen apua vaikuttavuusinvestoinneista. https://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/pitkaaikaistyottomien-tyollistymiseen-apua-vaikuttavuusinvestoinneista luettu 4.10.2019.

Vaittinen, Risto. 2017. Väestön ikärakenne vaikeuttaa julkisten menojen tasapainottamista. Blogit. Eläketurvakeskus <https://www.etk.fi/blogit/vaeston-ikarakenne-vaikeuttaa-julkisen-talouden-tasapainottamista/> luettu 31.10.2019.

Valtiovarainministeriö. 2017. Kirjallinen asiantuntijalausunto kansalaisaloitteesta työeläkeindeksin palauttamiseksi takaisin palkkaindeksiksi. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2017-AK-109264.pdf> luettu 31.10.2019.

Valtiovarainministeriö. 2018. Valtiovarainministeriön kestävyysvajelaskelmien menetelmäkuvaus. <https://vm.fi/dms-portlet/document/0/596576> luettu 31.10.2019.

Van der Wal, Zeger & De Graaf, Gjalt & Lasthuizen, Karin. 2008. What's valued most? Similarities and differences between the organizational values of the public and private sector, *Public Administration* 86, 2: 465–82, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2008.00719.x>

van Es, Brian C & Houben, Olav J.A.J.H & à Nijeholt, Maaïke P. Lycklama. 2016. Social Impact Bonds: An innovative way to combat youth unemployment. *Journal of Positive Management* 7 (1), 45–56. doi:10.12775/JPM.2016.003

van Kersbergen, Kees. 2000. The Declining Resistance of Welfare States to Change. Teoksessa: Kuhnle, Stein (toim.): *Survival of the European Welfare States*. Lontoo: Routledge.

Vedung, Evert. 2003. Arviointialto ja sen liikkeelle panevat voimat. Työpapereita 2. Helsinki: Stakes, FinSoc.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75427/tp2_03.pdf?sequence=1&isAllowed=y luettu 4.11.2019.

Vis, Barbara & van Kersbergen, Kees & Hylands, Tom. 2011. To what extent did the financial crisis intensify the pressure to reform the welfare state? *Social Policy & Administration* 45 (4), 338–353.

Warner, Mildred. 2012. Profiting from Public Value? The Case of Social Impact Bonds, Draft Paper prepared for Creating Public Value Conference. Minneapolis: University of Minnesota. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.453.5341&rep=rep1&type=pdf> luettu 19.9.2019.

Warner, Mildred E. 2013. Private finance for public goods: Social impact bonds. *Journal of Economic Policy Reform* 16 (4), 303–319. <https://doi.org/10.1080/17487870.2013.835727>

Weir, Margaret. 1992. *Politics and Jobs – The Boundaries of Employment Policies in the United States*. Princeton: Princeton University Press.

Whitfield, Dexter. 2012. The payment-by-results road to marketization. Teoksessa Arianna Silvestri (toim.), *Critical Reflections: Social and Criminal Justice in the First Year of Coalition Government*, London: Centre for Crime & Justice Studies, 22–23.

Wiśniewski, Marcin. 2018. The social impact bond as a financial instrument. *Financial Sciences* 23 (4), 102–120. doi:10.15611/fins.2018.4.07

Wilensky, Harold L. 1975. *The welfare state and equality. Structural and Ideological Roots of Public Expenditures*. Berkeley: University of California Press.

Wilson, Karen E. 2014. *New Investment Approaches for Addressing Social and Economic Challenges*. OECD Science, Technology and Industry Policy Papers 15. Paris: OECD Publishing. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2501247>

Windrum, Paul. 2008. *Conclusions: Public Innovation and Entrepreneurship*. Teoksessa: Windrum Paul & Koch Per (toim.): *Innovation in Public Sector Services. Entrepreneurship, Creativity and Management*. Cheltenham, UK & Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing, 228–243.

Yliaska, Ville. 2010. Hajautuiko valtion valta? *New Public Management ja hallinnon murros (1983-1993). Yhteiskuntapolitiikka* (75), 4, 361–376.

Yliaska, Ville. 2014. *Tehokkuuden toiveuni: Uuden julkisjohtamisen historia Suomessa 1970-luvulta 1990-luvulle*. Helsinki: Into-Kustannus.

Young Foundation & NESTA. 2011. *Growing Social Ventures: The role of intermediaries and investors – who they are, what they do, and what they could become*, London: Young Foundation & NESTA. <https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/Growing-Social-Ventures-2011.pdf> luettu 19.9.2019.

LIITTEET

LIITE 1. Puolistrukturoitujen asiantuntijahaastattelujen runko, kevät 2017.

Oma koulutus ja tausta

Millainen on koulutuksesi, ja onko sinulla sote-alan koulutusta?

Millainen on ollut urapolkusi, ja onko sinulla kokemusta sote-alan työtehtävistä?

Sibin taustat

Milloin ja keneltä kuulit vaikuttavuusinvestoimisesta ensimmäistä kertaa?

Kuinka vaikuttavuusinvestoiminen tuli Suomeen?

Miksi luulet, että malli tuli Suomeen juuri nyt?

Miksi sib-hankkeita tarvitaan?

Mihin ongelmaan sibat ovat ratkaisu?

Miksi sibat ovat ajankohtaisia juuri nyt?

Millaiseen filosofiaan sibat nojaavat?

Kuka tai mikä taho ajaa/lobbaa mallin käyttöönottoa Suomessa (eniten)?

Menossa olevat hankkeet (muuta kuin sib-hankkeita ei Suomessa nyt ole)

Kuinka päädyit/pääsit sib-hankkeeseen?

Kuinka hanke on otettu vastaan (työpaikallasi, julkisuudessa)?

Mitä hankkeessa tavoitellaan?

Kuinka vaikuttavuutta mitataan projekteissa?

Ovatko käytössä olevat mittarit (tähän se sote-keskustelu) mielestäsi toimivia?

Koetko olevasi mukana tärkeässä hankkeessa?

Mitkä tekijät ratkaisevat hankkeen onnistumisen?

Sibien tulevaisuus

Luuletko, että sibejä sovelletaan Suomessa tulevaisuudessa?

Liittykö toimintaan eettisiä ulottuvuuksia?

Mikä on sib-mallin suurin riski?

Entä suurin mahdollisuus?

Sibit ja hyvinvointivaltio

Miten vaikuttavuusinvestoiminen voi muokata tai muuttaa hyvinvointirakenteita?

Mistä olet huolissasi hyvinvointivaltion kannalta?

Mitä tarkoitat erilaisilla hyvinvointijärjestelmillä?

Onko sibeissä vaarana yksilöiden tai alueiden eriarvoisuuden kasvu?

Onko sibien toiminnasta olemassa tutkimuksellista tai kokemuksellista näyttöä?

Millaisia perusteita sibien/vaikuttavuusinvestoimisen soveltamiselle on?

Kuinka sibit suhteutuvat vastaaviin julkisesti toteutettuihin hankkeisiin?

LIITE 2. Puolistrukturoitujen asiantuntijahaastattelujen runko, kevät 2019.

SIBin taustat

Milloin kuulit vaikuttavuusinvestoimisesta ja SIB-mallista ensimmäistä kertaa?

Missä ja kenen kanssa keskustelit teemasta?

Millaisia tapaamisia sinulla oli SIBiin liittyen?

Olitko itse aktiivinen vai otettiin sinuun yhteyttä?

Kuinka vaikuttavuusinvestoimista/SIBiä edistettiin?

SIBin Suomeen tulo

Millainen ryhmä SIB-mallia toi Suomeen?

Mistä ryhmä/henkilö oli saanut tietonsa mallista?

Syntyikö ryhmässä yksimielisyys, että SIBiä tarvitaan?

Miksi luulet, että malli tuli Suomeen?

Mitkä olivat ratkaisevia tapahtumakulkuja tuossa prosessissa?

Miksi SIB-hankkeita tarvitaan?

Mihin ongelmaan SIBit ovat ratkaisu?

Miksi SIBit ovat ajankohtaisia juuri nyt?

Millaiseen ajattelumalliin SIBit nojaavat?

SIB ja organisaatiot

Kuka tai mikä taho ajaa/edistää mallin käyttöönottoa Suomessa?

Kuinka mallin juurruttaminen Suomeen eteni ja onnistui?

Kuinka päädyit/pääsit sib-hankkeeseen?

Kuinka SIB-malli on otettu vastaan (työpaikallasi, julkisuudessa)?

Onko SIB tärkeä suomalaisten hyvinvointipalveluiden tulevaisuuden kannalta?

Miten malli eteni valtionhallinnossa?

Onko SIBin edistämisestä sovittu jollain tavalla?

Millaisia perusteita sibien/vaikuttavuusinvestoimisen soveltamiselle on?

LIITE 3. Haastattelukutsu asiantuntijoille.

Hei,

Lähestyn haastattelupyynnöllä osana käynnissä olevaa väitöskirjatutkimusta, jossa tutkitaan vaikuttavuusinvestoimista (Impact Investing) ja tulosperusteista rahoitussopimusta (Social Impact Bond). Tutkimuksessa haastatellaan vaikuttavuusinvestoimisen parissa työskenteleviä asiantuntijoita ja vaikuttavuusinvestoimisen kansallisessa ohjausryhmässä mukana olevia henkilöitä. Väitöstutkimuksen ensimmäinen ohjaaja on sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo ja toinen ohjaaja Eläketurvakeskuksen erikoistutkija Jyri Liukko. Tutkimus toteutetaan Helsingin yliopistolla, yhteiskuntapolitiikan oppiaineessa.

Mielenkiinnon kohteena tutkimuksessa on ensisijaisesti se, kuinka haastateltavat näkevät vaikuttavuusinvestoimishankkeet hyvinvointiyhteiskunnan kehityksen ja eriarvoisuuden näkökulmasta. Tarkoituksena on myös selvittää, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita vaikuttavuusinvestoimiseen liittyy.

Toivon, että voisin haastatella Sinua aiheen ympäriltä.

Haastattelussa on mahdollisuus esiintyä halutessaan anonymisti. Haastattelu toteutetaan Sinulle parhaiten sopivaan aikaan ja parhaiten sopivassa paikassa, mieluiten kuitenkin helmimaaliskuun aikana. Haastattelu on arviolta tunnin mittainen.

Vastaan mielelläni kysymyksiin tai keskustelen teemasta lisää.

Ystävällisin terveisin

Pekka Pennanen

Väitöskirjatutkija

Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos

pekka.pennanen@helsinki.fi

p.050-4653491

LIITE 4. Tutkimusaineistona olevat valtiopäiväasiakirjat vuosilta 2013–2018 (N=69).

Vuosi 2013

E 28/2013 vp - Valtioneuvoston selvitys (EU) [PDF]

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/e_28+2013.pdf

Vuosi 2014

K 17/2014 vp - Kertomus [PDF]

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 2013

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/k_17+2014.pdf

Vuosi 2015

K 1/2015 vp - Kertomus [PDF] Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2014 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/K_1+2015.pdf

EDK-2015-AK-9659 - Asiantuntijalausunto [PDF] K 1/2015 vp TaV 11.09.2015 yliasiamies Mikko Kosonen, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2015-AK-9659.pdf

EDK-2015-AK-33611 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 20/2015 vp TuV 09.12.2015 rahoitusasiantuntija Jenni Selosmaa, Impactor Consulting Osk Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2015-AK-33611.pdf

EDK-2015-AK-20425 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 30/2015 vp LiJ 22.10.2015 johtaja Jouni Karjalainen, Destia Oy Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2015-AK-20425.pdf

Vuosi 2016

EDK-2016-AK-73547 - Asiantuntijalausunto [PDF] U 47/2016 vp TaV 23.09.2016 pääekonomisti Jussi Ahokas, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2016-AK-73547.pdf

TaVL 31/2016 vp - Valiokunnan lausunto [PDF] Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista riskipääomarahastoista annetun asetuksen ja eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista annetun asetuksen muuttamisesta www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/TaVL_31+2016.pdf

K 2/2016 vp - Kertomus [PDF] Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2015 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/K_2+2016.pdf

KKV 414/2015 vp - Vastaus kirjalliseen kysymykseen [PDF] Vastaus kirjalliseen kysymykseen turvapaikanhakijoiden koulutuksesta ja työllistymisestä www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_414+2015.pdf

PTK 87/2016 vp - Pöytäkirja [PDF] Keskiviikko 21.9.2016 klo 10.00—20.55 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_87+2016.pdf

EDK-2016-AK-57050 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 46/2016 vp TaV 03.05.2016 Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2016-AK-57050.pdf

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Lounais-Suomen talouskasvun tukemisesta www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_639+2016.pdf

EDK-2016-AK-77324 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 134/2016 vp TeJ 30.09.2016 projektivastaava Jenny Broberg, Uudenmaan TE-toimisto Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2016-AK-77324.pdf

PTK 137/2016 vp - Pöytäkirja [PDF] Maanantai 19.12.2016 klo 12.01—0.32 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_137+2016.pdf

Tiistai 3.5.2016 klo 13.59—17.25 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_47+2016.pdf

EDK-2016-AK-90329 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 134/2016 vp TeJ 11.11.2016 ministeri Jari Lindström Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2016-AK-90329.pdf

EDK-2016-AK-58753 - Asiantuntijalausunto [PDF] K 2/2016 vp TaV 13.05.2016 yliasiamies Mikko Kosonen, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2016-AK-58753.pdf

Vuosi 2017

K 3/2017 vp - Kertomus [PDF] Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2016 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/K_3+2017.pdf

KKV 432/2017 vp - Vastaus kirjalliseen kysymykseen [PDF] Vastaus kirjalliseen kysymykseen maahanmuuttajien suosimisesta työharjoittelussa www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_432+2017.pdf

KKV 522/2017 vp - Vastaus kirjalliseen kysymykseen [PDF] Vastaus kirjalliseen kysymykseen sosiaalisten yritysten lainsäädännöstä www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_522+2017.pdf

PTK 60/2017 vp - Pöytäkirja [PDF] Tiistai 30.5.2017 klo 14.01—18.07
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_60+2017.pdf

EDK-2017-AK-121918 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 15/2017 vp StV 03.05.2017
 projektijohtaja Mika Pyykkö, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-121918.pdf

EDK-2017-AK-153555 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 6/2017 vp TuV 08.11.2017 yliasiamies
 Mikko Kosonen, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-153555.pdf

EDK-2017-AK-131710 - Asiantuntijalausunto [PDF] K 3/2017 vp TaV 13.06.2017 yliasiamies
 Mikko Kosonen, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-131710.pdf

EDK-2017-AK-110068 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 5/2017 vp TyV 02.03.2017 johtaja
 Tommi Eskonen, Tampereen kaupunkiseudun työvoiman palvelukeskus (TYP)
 Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-110068.pdf

EUN 60/2017 vp - Eurooppa-neuvoston ja EU:n neuvostojen kokoukset [PDF] Epävirallinen
 kilpailukykyministereiden (tutkimus) kokous 24.-25.7.2017, Tallinna
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EUN_60+2017.pdf

TuVL 1/2017 vp - Valiokunnan lausunto [PDF] Valtioneuvoston selonteko kansallisesta
 energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/TuVL_1+2017.pdf

EDK-2017-AK-116722 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 1/2017 vp HaV 31.03.2017
 neuvotteleva virkamies Anna Bruun, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-116722.pdf

EDK-2017-AK-148796 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 106/2017 vp TeJ 18.10.2017
 Uudenmaan TE-toimisto Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-148796.pdf

KK 432/2017 vp - Kirjallinen kysymys [PDF] Kirjallinen kysymys maahanmuuttajien
 suosimisesta työharjoittelussa
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KK_432+2017.pdf

KKV 603/2017 vp - Vastaus kirjalliseen kysymykseen [PDF] Vastaus kirjalliseen kysymykseen
 työllisyyden kuntakokeilun jatkamisesta
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_603+2017.pdf

PTK 28/2017 vp - Pöytäkirja [PDF] Torstai 23.3.2017 klo 15.59—18.27
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_28+2017.pdf

O 10/2017 vp - Valiokunnan oma asia [PDF] Valiokunnan oma asia: TrVJ 1/2018
 Monimenetelmäinen tutkimus kotouttamistoimenpiteiden toimivuudesta
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/O_10+2017.pdf

PTK 132/2017 vp - Pöytäkirja [PDF] Torstai 7.12.2017 klo 16.00—23.03
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_132+2017.pdf

PTK 94/2017 vp - Pöytäkirja [PDF] Keskiviikko 27.9.2017 klo 14.00—19.02
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_94+2017.pdf

PTK 91/2017 vp - Pöytäkirja [PDF] Torstai 21.9.2017 klo 9.59—21.24
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_91+2017.pdf

EDK-2017-AK-106872 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 7/2016 vp TuV 17.02.2017 hankinta-
asiantuntija Antti Tuukkanen, KL-Kuntahankinnat Oy Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-106872.pdf

EDK-2017-AK-148894 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 106/2017 vp TeJ 18.10.2017
maahanmuuttojohtaja Sonja Härmäläinen, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-148894.pdf

EDK-2017-AK-142993 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 106/2017 vp HaV 29.09.2017 työ- ja
elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto [www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-](http://www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-142993.pdf)
2017-AK-142993.pdf

EDK-2017-AK-156494 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 106/2017 vp TeJ 10.11.2017
työministeri Jari Lindström, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-156494.pdf

EDK-2017-AK-124876 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 4/2017 vp TyV 12.05.2017
työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-124876.pdf

EDK-2017-AK-126079 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 4/2017 vp HaV 19.05.2017 työ- ja
elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto [www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-](http://www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2017-AK-126079.pdf)
2017-AK-126079.pdf

Vuosi 2018

K 3/2018 vp - Kertomus [PDF] Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus
vuodelta 2017 www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/K_3+2018.pdf

EDK-2018-AK-217270 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 123/2018 vp SitJ 24.10.2018
tutkimuspäällikkö Tiina Ristikari, Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-217270.pdf

EDK-2019-AK-253355 - Liiteasiakirja [PDF] Hallituksen vuosikertomuksen 2018 liite 3
Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2019-AK-253355.pdf

EDK-2018-AK-207074 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 10/2017 vp TrV 26.09.2018 johtava
asiantuntija Anna Tonteri, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-207074.pdf

EDK-2018-AK-184505 - Asiantuntijalausunto [PDF] K 5/2018 vp SitJ 20.04.2018 vanhempi neuvonantaja Jouni Backman ja vanhempi neuvonantaja Liisa Hyssälä, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-184505.pdf

PTK 38/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Torstai 19.4.2018 klo 16.01—20.42
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_38+2018.pdf

HE 96/2018 vp - Hallituksen esitys Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_96+2018.aspx

EDK-2018-AK-211700 - Asiantuntijalausunto [PDF] E 26/2018 vp TuV 10.10.2018 hallituksen puheenjohtaja Jussi Nykänen, GreenStream Network Ltd Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-211700.pdf

EDK-2018-AK-217839 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 10/2017 vp TrV 17.10.2018 maahanmuuttoasiantuntija Eve Kytäjä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-217839.pdf

HE 73/2018 vp - Hallituksen esitys [PDF] Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/HE_73+2018.pdf

KKV 33/2018 vp - Vastaus kirjalliseen kysymykseen [PDF] Vastaus kirjalliseen kysymykseen sähkölaitepaloja ehkäisevien turva-laitteiden saattamisesta pakollisiksi
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_33+2018.pdf

K 11/2018 vp - Kertomus [PDF] Hallituksen vuosikertomus 2017
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kertomus/Documents/K_11+2018.pdf

PTK 146/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Keskiviikko 23.1.2019 klo 14.00—17.18
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_146+2018.pdf

PTK 119/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_119+2018.pdf

PTK 77/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Tiistai 4.9.2018 klo 14.02—17.48
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_77+2018.pdf

PTK 169/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Maanantai 4.3.2019 klo 12.04—16.20
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_169+2018.pdf

PTK 86/2018 vp - Pöytäkirja [PDF] Keskiviikko 19.9.2018 klo 10.00—21.00
www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_86+2018.pdf

EDK-2018-AK-218822 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 10/2017 vp TrV 24.10.2018 johtaja Minna Säävälä, Väestöliitto ry Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-218822.pdf

EDK-2018-AK-194756 - Asiantuntijalausunto [PDF] VNS 1/2018 vp VaV 07.06.2018 neuvotteleva virkamies Markku Virtanen, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-194756.pdf

EDK-2018-AK-218299 - Asiantuntijalausunto [PDF] O 20/2015 vp TuV 24.10.2018
tohtorikoulutettava Johanna Sammalmaa, Turun yliopisto Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-218299.pdf

EDK-2018-AK-221398 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 96/2018 vp SiV 09.11.2018 vanhempi
hallitussihteeri Juha-Pekka Suomi, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-221398.pdf

EDK-2018-AK-217772 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 96/2018 vp TyV 24.10.2018
apulaisprofessori Matti Sarvimäki Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-217772.pdf

EDK-2018-AK-193923 - Asiantuntijalausunto [PDF] K 11/2018 vp TuV 01.06.2018 professori
Juho Saari, Tampereen yliopisto Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-193923.pdf

EDK-2018-AK-215069 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 123/2018 vp TeJ 17.10.2018
Keskuskauppakamari Asiantuntijalausunto www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-215069.pdf

EDK-2018-AK-207498 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 96/2018 vp TyV 26.09.2018 vanhempi
hallitussihteeri Juha-Pekka Suomi, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-207498.pdf

EDK-2018-AK-216301 - Asiantuntijalausunto [PDF] HE 123/2018 vp TeJ 19.10.2018
neuvotteleva virkamies Paula Karjalainen, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto
www.eduskunta.fi/FI/vaski/.../Documents/EDK-2018-AK-216301.pdf

TUTKIMUSARTIKKELIT